

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

«Εγκληματολογικές και Ποινικές προσεγγίσεις της διαφθοράς του οικονομικού
και του οργανωμένου εγκλήματος»

Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

«Η Διερεύνηση των Αιτιών για την Κοινωνική Οργάνωση & τη
Μορφολογία του Φαινομένου της **Greek Mafia**, τα Προβλήματα
κατά την Αντιμετώπιση -Προτάσεις Υπέρβασης»

Αντωνία Κόκκορη

ΑΡ.ΜΗΤΡΩΟΥ 521019

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: **ΣΟΦΙΑ ΒΙΔΑΛΗ**

Αθήνα, Ιούνιος, 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του/της φοιτητή φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Η Διερεύνηση των Αιτιών για την Κοινωνική Οργάνωση & τη
Μορφολογία του Φαινομένου της **Greek Mafia**, τα Προβλήματα
κατά την Αντιμετώπιση -Προτάσεις Υπέρβασης.»

Αθήνα, Ιούνιος 2024

«Ευχαριστίες»

Αξιότιμη κυρία Βιδάλη, θα ήθελα να εκφράσω την ειλικρινή μου ευγνωμοσύνη για την πολύτιμη καθοδήγηση και υποστήριξή σας κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας. Η αφοσίωση, η σοφία και η εμπειρία σας αποτέλεσαν θεμέλιο για την επιτυχή ολοκλήρωση του έργου μου.

Επιπλέον, η πίστη σας στις δυνατότητές μου με ενθάρρυνε να ξεπεράσω τα όριά μου και να διεκδικήσω υψηλότερους στόχους. Χάρη σε εσάς, απέκτησα αυτοπεποίθηση στις ακαδημαϊκές μου ικανότητες και είμαι έτοιμη να προχωρήσω με σιγουριά στο επόμενο κεφάλαιο της ακαδημαϊκής μου πορείας.

Περίληψη

Η διπλωματική παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη ανάλυση της ελληνικής μαφίας στα εγκλήματα και την οικονομική διαφθορά, χρησιμοποιώντας μια διεπιστημονική μέθοδο, για να κατανοήσει τη λειτουργική δυναμική, τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις και τα διεθνή αποτελέσματα. Αυτή η μελέτη χρησιμοποιεί μια σύνθεση πολλών θεωρητικών προοπτικών, όπως η Θεωρία της Ορθολογικής Επιλογής, η Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης, η Θεωρία της Ανομίας, η Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης, η Θεωρία Συλλογικής Δράσης και η Θεωρία Δικτύων για να διερευνήσει πώς η ελληνική μαφία καταχράται τα οικονομικά και πολιτικά συστήματα για να υποστηρίξει τις λειτουργίες της εγκληματικότητας και τις γενικές επιπτώσεις που έχουν τέτοιες δραστηριότητες στην κοινωνική σταθερότητα και διακυβέρνηση.

Η μελέτη διαπιστώνει ότι η ελληνική μαφία συμμορφώνεται με ένα πολύ περίπλοκο και αποκεντρωμένο δίκτυο που την καθιστά ανθεκτική και προσαρμόσιμη στις προσπάθειες των αρχών επιβολής του νόμου. Η επιρροή σε κρίσιμους οικονομικούς τομείς όπως οι κατασκευές, η ακίνητη περιουσία και η ναυτιλία, μεταξύ άλλων, και η διαφθορά που έχει ριζώσει στους πολιτικούς κύκλους τους επέτρεψε όχι μόνο να λειτουργήσουν, αλλά και να αποτελούν μέρος των κοινωνικών και οικονομικών ιστών. Η διπλωματική αντιμετωπίζει αυτές τις προκλήσεις για την εξάρθρωση τέτοιων υψηλά ενσωματωμένων εγκληματικών οργανώσεων και προτείνει ένα σύνολο στρατηγικών συστάσεων. Μερικά από αυτά είναι η ενίσχυση των νομικών πλαισίων, η βελτίωση της διεθνούς συνεργασίας, η εφαρμογή κοινοτικών προγραμμάτων που αποσκοπούν στην αύξηση της κοινωνικής ενότητας και η ανάπτυξη ολοκληρωμένων οικονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην αποδυνάμωση του οργανωμένου εγκλήματος στοχεύοντας την οικονομική στήριξη.

Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για μια συνολική προσέγγιση, η οποία ενσωματώνει αποτελεσματική επιβολή του νόμου σε συνδυασμό με κοινωνικά και οικονομικά μέτρα και ισχυρή διεθνή συνεργασία για την επιτυχή αντιμετώπιση της δύναμης του οργανωμένου εγκλήματος. Αυτή η προσέγγιση έχει σχεδιαστεί για να αποτρέψει μόνο τις τρέχουσες επιχειρήσεις αλλά και να εξαλείψει ποιες συνθήκες διευκολύνουν την επέκταση και την επιρροή μεγάλων εγκληματικών δικτύων όπως η Ελληνική Μαφία.

Λέξεις – Κλειδιά

Ελληνική Μαφία, οργανωμένο έγκλημα, οικονομική διαφθορά, Θεωρία Ορθολογικής Επιλογής, Θεωρία Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης, Θεωρία Ανομίας, Θεωρία Διαφορικών Συνδέσμων, Θεωρία Συλλογικής Δράσης, Θεωρία Δικτύων, διεθνής συνεργασία, νομικά πλαίσια, κοινοτικές παρεμβάσεις.

« Exploring the Causes of the Social Organization & Morphology
of the **Greek Mafia** Phenomenon, the Problems Encountered in
Confronting It - Proposals for Overcoming It »

«ANTONIA KOKKORI»

Abstract

The thesis presents an integrated analysis of Greek Mafia in crimes and economic corruption, using a multidisciplinary method, to comprehend the operational dynamics, socio-economic effects, and international outcomes. This study utilizes a synthesis of several theoretical perspectives such as Rational Choice Theory, Social Disorganization Theory, Anomie Theory, Differential Association Theory, Collective Action Theory, and Network Theory to investigate how the Greek Mafia abuses economic and political systems to support the operations of their criminality and the general implications such activities have to societal stability and governance.

The study finds that the Greek Mafia abides by a much intricate and decentralized network which makes them resilient and adaptable to law enforcement's efforts. Being influential in critical economic sectors like construction, real estate and shipping, among others, and corruption that has taken roots in political circles has not only enabled them to operate, but also to be part of the social and economic fabrics. The thesis addresses those challenges in dismantling such highly embedded criminal organizations and suggests a set of strategic recommendations. Some of these are the reinforcement of legal frameworks, the improvement of international cooperation, the implementation of community-based programs intended to increase social unity, and the development of integrated economic policies meant to weaken organized crime by targeting the financial support.

The results emphasize the need for a comprehensive approach, which integrates efficient law enforcement together with social and economic measures and strong international cooperation to counter-act the power of organized crime successfully. This approach is designed to prevent just the current operations but also to eliminate what conditions facilitate the expansion and influence of major criminal networks such as the Greek Mafia.

Keywords

Greek Mafia, organized crime, economic corruption, Rational Choice Theory, Social Disorganization Theory, Anomie Theory, Differential Association Theory, Collective Action Theory, Network Theory, international collaboration, legal frameworks, community interventions.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	v
Abstract	viii
1 Εισαγωγή.....	x
1.1 Ιστορικό της Μελέτης.....	x
1.2 Δήλωση του προβλήματος.....	xii
1.3 Ερευνητικά ερωτήματα.....	xiv
1.4 Στόχοι της Μελέτης	xiv
1.5 Σημασία της μελέτης.....	xvi
1.6 Δομή της Διπλωματικής Εργασίας	xvii
2 Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.....	1
2.1 Ιστορικό πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος και της ελληνικής μαφίας	1
2.2 Εγκληματολογικές θεωρίες που σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα	3
2.3 Η οικονομική διαφθορά και η σύνδεσή της με το οργανωμένο έγκλημα	5
2.4 Ο ρόλος της διπλωματίας στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.....	8
2.5 Κενά στη Βιβλιογραφία.....	10
3 Θεωρητικό πλαίσιο	13
3.1 Θεωρία Ορθολογικής Επιλογής	13
3.2 Θεωρία Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης	15
3.3 Θεωρία ανομίας.....	17
3.4 Θεωρία διαφορικής συσχέτισης	18
3.5 Η Θεωρία της Συλλογικής Δράσης.....	20
3.6 Θεωρία Δικτύων.....	22
3.7 Ενσωμάτωση Θεωριών	24
4 Μεθοδολογία.....	27
4.1 Σχεδιασμός Έρευνας	27
4.2 Μέθοδοι συλλογής δεδομένων	28
4.3 Ηθικές Θεωρήσεις.....	30
5 Ανάλυση/Συζήτηση	32
5.1 Η Δομή και οι Λειτουργίες της Ελληνικής Μαφίας.....	32
5.2 Επίδραση κοινωνικοοικονομικών παραγόντων	34
5.3 Ο ρόλος της διαφθοράς	36
5.4 Διεθνείς Επιπτώσεις και Διπλωματικές Προσπάθειες	38
5.5 Η Επιρροή της Ελληνικής Μαφίας στον Πολιτικό και Οικονομικό Τομέα.....	40
5.6 Νομικές και κοινοτικές παρεμβάσεις	42
5.7 Θεωρητική Ολοκλήρωση και Επιπτώσεις.....	45
6 Συμπεράσματα και Συστάσεις	48
6.1 Επιχειρησιακή Δυναμική της Ελληνικής Μαφίας.....	48
6.2 Κοινωνικοοικονομική και Πολιτική Επιρροή	49
6.3 Επιπτώσεις στην Κοινωνία.....	51
6.4 Διεθνείς προεκτάσεις.....	53
6.5 Συστάσεις	55
Βιβλιογραφία.....	58

1 Εισαγωγή

1.1 Ιστορικό της Μελέτης

Η διασταύρωση του οργανωμένου εγκλήματος και της οικονομικής διαφθοράς παρουσιάζει μια σύνθετη πρόκληση που υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα, επηρεάζοντας βαθιά την παγκόσμια διακυβέρνηση, την οικονομική σταθερότητα και τις διεθνείς σχέσεις (Allum & Gilmour, 2012; Fijnaut, 2021). Τα συνδικάτα οργανωμένου εγκλήματος, όπως η ελληνική μαφία, έχουν εξελιχθεί σε εξελιγμένα δίκτυα που αξιοποιούν τη διαφθορά για να διευκολύνουν τις δραστηριότητές τους, αμφισβητώντας τόσο τις τοπικές όσο και τις παγκόσμιες προσπάθειες για την υποστήριξη του κράτους δικαίου (Beare, 2003; Galeotti, 2014). Αυτή η διπλωματική διερευνά την περίπλοκη δυναμική μεταξύ της ελληνικής μαφίας, της οικονομικής διαφθοράς και της συλλογικής τους επιρροής στο οργανωμένο έγκλημα, με μια λεπτομερή εξέταση της αποτελεσματικότητας των διπλωματικών προσπαθειών που στοχεύουν στον μετριασμό αυτών των προκλήσεων.

Ιστορικά, η ελληνική μαφία έχει εμπλακεί τόσο με τοπικές όσο και με διεθνείς εγκληματικές δραστηριότητες, εμπλεκόμενες σε ένα φάσμα παράνομων προσπαθειών από διακίνηση ναρκωτικών έως ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και λαθρεμπόριο ανθρώπων (Antonopoulos, 2009; Organized Crime Index, 2023). Η ικανότητα της Μαφίας να προσαρμόζεται και να ευδοκιμεί σε διάφορους οικονομικούς τομείς υπογραμμίζει την ανάγκη για μια περίπλοκη κατανόηση των λειτουργιών και των στρατηγικών της (Arlacchi & Ryle, 1986; Catanzaro, 1992). Επιπλέον, η συμβιωτική σχέση μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς έχει διευκολύνει την επέκταση της Μαφίας πέρα από τις παραδοσιακές περιοχές, επηρεάζοντας οικονομικές και πολιτικές σφαίρες (Hardy, 2020; Shelley, 2014).

Η διείσδυση του οργανωμένου εγκλήματος στον κρατικό μηχανισμό μέσω της διαφθοράς έχει θέσει σημαντικές προκλήσεις στη διακυβέρνηση και την επιβολή του νόμου, περιπλέκοντας τις προσπάθειες για την καταπολέμηση αυτών των δικτύων (Balkan Insight, 2023; Stamouli, Gasparinatos & Kouroutzas, 2023). Οι αναφορές για διασυνδέσεις μεταξύ της ελληνικής αστυνομίας και του υποκόσμου απεικονίζουν τις περίπλοκες προκλήσεις που αντιμετωπίζει το κράτος στην αποσύνδεση του οργανωμένου εγκλήματος από τις θεσμικές του δομές (Daily Mail, 2024). Τέτοιες εμπλοκές όχι μόνο εμποδίζουν τις προσπάθειες

επιβολής του νόμου, αλλά επίσης διαβρώνουν την εμπιστοσύνη του κοινού στους κυβερνητικούς θεσμούς (Chambliss, 1978; Hobbs, 1998).

Οι εγκληματολογικές θεωρίες παρέχουν αναλύσεις μέσω τις οποίες μπορεί να γίνει κατανοητή η εμμονή και η προσαρμοστικότητα του οργανωμένου εγκλήματος, προσφέροντας γνώσεις για τους κοινωνικοοικονομικούς και πολιτιστικούς παράγοντες που διευκολύνουν την άνοδο και την ανθεκτικότητα οντοτήτων όπως η Ελληνική Μαφία (Barak, 2015; Finckenaue, 2005). Τα θεωρητικά πλαίσια φωτίζουν επίσης το ρόλο των παγκόσμιων οικονομικών αλλαγών στη διαμόρφωση του τοπίου του οργανωμένου εγκλήματος, υποδηλώνοντας ότι η οικονομική ύφεση μπορεί να δημιουργήσει κενά που οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος γεμίζουν γρήγορα (Xenakis & Cheliotis, 2013).

Οι διπλωματικές προσπάθειες και η διεθνής συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση του διεθνικού χαρακτήρα του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς. Οι στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά του σοβαρού διεθνικού εγκλήματος υπογραμμίζουν τη σημασία της διασυνοριακής συνεργασίας και της υιοθέτησης ολοκληρωμένων προσεγγίσεων που υπερβαίνουν τις εθνικές προσπάθειες (Barnes, 2020; Fijnaut & Paoli, 2007). Η πολυπλοκότητα της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος απαιτεί μια πολύπλευρη στρατηγική που περιλαμβάνει νομικά, οικονομικά και διπλωματικά εργαλεία (Cockayne & Lupel, 2011; Lo, Siegal & Kwok, 2020).

Η παρούσα διπλωματική επιδιώκει να συμβάλει στον συνεχιζόμενο λόγο αναλύοντας πώς η ελληνική μαφία έχει επηρεάσει την οικονομική διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα και εξετάζοντας τις διεθνείς διπλωματικές προσπάθειες για την καταπολέμηση αυτών των προκλήσεων. Μέσα από μια βιβλιογραφική ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, αυτή η μελέτη στοχεύει να εντοπίσει κενά στην τρέχουσα κατανόηση και να προτείνει προτάσεις για μελλοντικές στρατηγικές (Kostakos, 2010; Lampe, 2016).

Η κατανόηση του ρόλου της ελληνικής μαφίας στην οικονομική διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα απαιτεί μια διεπιστημονική προσέγγιση που βασίζεται στην εγκληματολογία, τις διεθνείς σχέσεις και την οικονομική θεωρία. Αναλύοντας τους λειτουργικούς μηχανισμούς της ελληνικής μαφίας και αξιολογώντας τον αντίκτυπο των διπλωματικών προσπαθειών, αυτή η διπλωματική προσπάθει να παράσχει μια

ολοκληρωμένη ανάλυση που μπορεί να ενημερώσει την πολιτική και την πρακτική στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς (Paoli, 2008; Varese, 2011).

Η παγκόσμια πρόκληση που τίθεται από το οργανωμένο έγκλημα και την οικονομική διαφθορά απαιτεί συνεχή προσοχή από τους επιστήμονες και καινοτομία πολιτικής. Αυτή η μελέτη στοχεύει να συμβάλει σε αυτή την προσπάθεια, προσφέροντας μια λεπτή κατανόηση της επιρροής της ελληνικής μαφίας στην οικονομική διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα και αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα των διπλωματικών παρεμβάσεων σε αυτή τη συνεχιζόμενη μάχη (Gounev & Ruggiero, 2012; Williams, 1999).

1.2 Δήλωση του προβλήματος

Ο κλιμακούμενος δεσμός μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και της οικονομικής διαφθοράς, ιδιαίτερα όπως ενορχηστρώνεται από οντότητες όπως η ελληνική μαφία, αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό πρόβλημα που υπονομεύει την ακεραιότητα των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών συστημάτων, θέτει σε κίνδυνο την κρατική ασφάλεια και διαβρώνει τους δημοκρατικούς θεσμούς (Allum & Siebert, 2003; Beare, 2003). Αυτό το πρόβλημα επιδεινώνεται περαιτέρω από την αυξανόμενη διεθνική φύση του οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο υπερβαίνει τα γεωγραφικά και δικαιοδοτικά όρια, αμφισβητώντας τις συμβατικές αρχές επιβολής του νόμου και τις διπλωματικές στρατηγικές (Fijnaut & Paoli, 2007; Galeotti, 2014).

Η Ελληνική Μαφία, ένας όρος που περικλείει ευρέως διάφορες ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που δρουν στην Ελλάδα, έχει εμπλακεί σε ένα ευρύ φάσμα εγκληματικών δραστηριοτήτων, από εκβιασμό και διακίνηση ναρκωτικών έως ξέπλυμα παράνομων εσόδων μέσω νόμιμων επιχειρήσεων και διείσδυση σε δημόσιους τομείς (Antonopoulos, 2009; Hardy, 2020). Αυτές οι δραστηριότητες όχι μόνο αποδίδουν σημαντική οικονομική ισχύ σε αυτές τις ομάδες αλλά διευκολύνουν επίσης την ικανότητά τους να ασκούν επιρροή στις πολιτικές διαδικασίες και τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, ενισχύοντας περαιτέρω την παρουσία τους και περιπλέκοντας τις προσπάθειες που στοχεύουν στην εξάρθρωση (Balkan Insight, 2023; Daily Mail, 2024).

Μια κρίσιμη πτυχή αυτού του προβλήματος έγκειται στην αλληλεπίδραση μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και της οικονομικής διαφθοράς, όπου τα δύο φαινόμενα αλληλοτροφοδοτούνται, δημιουργώντας έναν κύκλο που είναι δύσκολο να σπάσει. Ομάδες οργανωμένου εγκλήματος όπως η Ελληνική Μαφία χρησιμοποιούν τη διαφθορά ως εργαλείο για να διευκολύνουν τις δραστηριότητές τους, υπονομεύοντας το κράτος δικαίου και την αποτελεσματικότητα των κρατικών θεσμών στη διαδικασία (Shelley, 2014; Stamouli, Gasparinatos, & Kouroutzas, 2023). Αυτή η σχέση θέτει μια μοναδική πρόκληση για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, καθιστώντας απαραίτητη μια λεπτή κατανόηση της δυναμικής που παίζει.

Παρά την αναγνωρισμένη απειλή από την ελληνική μαφία και παρόμοιους οργανισμούς, οι διπλωματικές προσπάθειες και η διεθνής συνεργασία εναντίον τέτοιων οντοτήτων συχνά συναντούν σημαντικά εμπόδια. Αυτά περιλαμβάνουν περιορισμούς δικαιοδοσίας, παραλλαγές στα νομικά συστήματα και τις δυνατότητες επιβολής και, κατά καιρούς, έλλειψη πολιτικής βούλησης (Cockayne & Lupel, 2011; Fijnaut, 2021). Οι στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπογραμμίζουν την ανάγκη για μια συντονισμένη προσέγγιση που θα αξιοποιεί τόσο την επιβολή του νόμου όσο και τους διπλωματικούς διαύλους. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα αυτών των στρατηγικών στην αντιμετώπιση των πολύπλευρων προκλήσεων που παρουσιάζονται από το οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά παραμένει μια περιοχή ώριμη για εξερεύνηση (Barnes, 2020; Lo, Siegal & Kwok, 2020).

Αυτή η διπλωματική στοχεύει να αναλύσει τη σύνθετη σχέση μεταξύ της ελληνικής μαφίας, της οικονομικής διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, εξετάζοντας εξονυχιστικά την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων διπλωματικών προσπαθειών και των στρατηγικών επιβολής του νόμου. Εμβαθύνοντας σε αυτό το περίπλοκο πλέγμα εγκληματικότητας και διαφθοράς, η μελέτη επιδιώκει να φωτίσει τα κενά στις τρέχουσες προσεγγίσεις και να προσφέρει γνώσεις που θα μπορούσαν να καθοδηγήσουν πιο αποτελεσματικές παρεμβάσεις στο μέλλον (Kostakos, 2010; Lampe, 2016).

1.3 Ερευνητικά ερωτήματα

Η δημιουργία ακριβών και εστιασμένων ερευνητικών ερωτημάτων είναι ζωτικής σημασίας για την καθοδήγηση της έρευνας σχετικά με την πολυπλοκότητα της οικονομικής διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, ιδιαίτερα σε σχέση με τις δραστηριότητες της ελληνικής μαφίας και την αποτελεσματικότητα των διπλωματικών παρεμβάσεων. Ακολουθούν τα ερευνητικά ερωτήματα που θα κατευθύνουν αυτή τη διπλωματική:

- Πώς δομεί η ελληνική μαφία τις δραστηριότητές της για τη διευκόλυνση της οικονομικής διαφθοράς και την εμπλοκή στο οργανωμένο έγκλημα εντός και εκτός των συνόρων της Ελλάδας;
- Ποιες εγκληματολογικές θεωρίες εξηγούν καλύτερα την επιμονή και την εξέλιξη της ελληνικής μαφίας και πώς αυτές οι οντότητες προσαρμόζονται στα μεταβαλλόμενα κοινωνικο-οικονομικά και νομικά περιβάλλοντα;
- Με ποιους τρόπους έχει διευκολύνει η οικονομική διαφθορά τις δραστηριότητες της ελληνικής μαφίας και πώς έχει επηρεάσει η μαφία την κατάσταση της οικονομικής διαφθοράς στην Ελλάδα;
- Πόσο αποτελεσματικές είναι οι διπλωματικές προσπάθειες και οι πρωτοβουλίες διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της ελληνικής μαφίας και παρόμοιων ομάδων οργανωμένου εγκλήματος;
- Ποιες συστάσεις πολιτικής μπορούν να προκύψουν από μια ανάλυση των επιπτώσεων της ελληνικής μαφίας στην οικονομική διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες διπλωματικές στρατηγικές και τις στρατηγικές επιβολής του νόμου;

Αυτά τα ερευνητικά ερωτήματα έχουν σχεδιαστεί για να διερευνήσουν συστηματικά την πολύπλευρη φύση της εμπλοκής της ελληνικής μαφίας στην οικονομική διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα, αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων αντίμετρων και εντοπίζοντας τομείς για βελτίωση της πολιτικής.

1.4 Στόχοι της Μελέτης

Οι στόχοι αυτής της μελέτης σκιαγραφούνται για τη συστηματική αντιμετώπιση των ερευνητικών ερωτημάτων, προσφέροντας μια περιεκτική ανάλυση της επιρροής της ελληνικής μαφίας στην οικονομική διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα και

αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα των διπλωματικών και επιβολής του νόμου απαντήσεων. Η μελέτη στοχεύει:

Χαρτογραφεί την Επιχειρησιακή Δομή της Ελληνικής Μαφίας: Να σκιαγραφήσει το οργανωτικό πλαίσιο και τις επιχειρησιακές στρατηγικές που χρησιμοποιεί η ελληνική μαφία για τη διευκόλυνση της οικονομικής διαφθοράς και την εμπλοκή στο οργανωμένο έγκλημα, βασιζόμενη στις γνώσεις των Allum και Gilmour (2012) και Catanzaro (1992).

Εφαρμόζει Εγκληματολογικές Θεωρίες για να Κατανοήσουμε την Επιμονή της Ελληνικής Μαφίας: Να αναλύσουμε την Ελληνική Μαφία μέσα από το πρίσμα των εγκληματολογικών θεωριών, κατανοώντας την ανθεκτικότητα και την εξέλιξή της μέσα σε μεταβαλλόμενα κοινωνικο-οικονομικά και νομικά τοπία, εμπνευσμένα από τα έργα των Barak (2015) και Finckenaue (2005) .

Εξετάζει τη συμβίωση μεταξύ οικονομικής διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος: Διερεύνηση της αμοιβαίας σχέσης μεταξύ της ελληνικής μαφίας και της οικονομικής διαφθοράς στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα ευρήματα των Shelley (2014) και Stamouli, Gasparinatu και Kouroutzas (2023).

Αξιολογεί Διπλωματικά και Διεθνή Αντίμετρα: Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διπλωματικών προσπαθειών και της διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της ελληνικής μαφίας και παρόμοιων οντοτήτων, με έμφαση στις στρατηγικές που περιγράφονται από τους Cockayne και Lupel (2011) και Fijnaut (2021).

Διαμόρφωση Συστάσεων Πολιτικής: Να προτείνει συστάσεις πολιτικής βασισμένες σε στοιχεία που στοχεύουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των εθνικών και διεθνών στρατηγικών κατά του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, αξιοποιώντας γνώσεις από τους Barnes (2020) και Lo, Siegal και Kwok (2020).

Μέσω αυτών των στόχων, η μελέτη θα συμβάλει στο υπάρχον σύνολο γνώσεων για το οργανωμένο έγκλημα και την οικονομική διαφθορά, προσφέροντας διαφοροποιημένες προοπτικές για τις προκλήσεις και τις πιθανές στρατηγικές για την αποτελεσματική καταπολέμηση τέτοιων φαινομένων.

1.5 Σημασία της μελέτης

Η σημασία αυτής της μελέτης έγκειται στην ολοκληρωμένη διερεύνηση του ρόλου της ελληνικής μαφίας στην οικονομική διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα, προσφέροντας πολύτιμες γνώσεις σε μελετητές, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, υπηρεσίες επιβολής του νόμου και διεθνείς φορείς. Αναλύοντας τη λειτουργική δυναμική και την επιρροή της μαφίας στην οικονομική διαφθορά στην Ελλάδα, αυτή η έρευνα συμβάλλει στη βαθύτερη κατανόηση της πολυπλοκότητας γύρω από το οργανωμένο έγκλημα και τις ευρύτερες επιπτώσεις του στην παγκόσμια ασφάλεια και διακυβέρνηση (Allum & Gilmour, 2012; Catanzaro, 1992).

Η εφαρμογή των εγκληματολογικών θεωριών στο φαινόμενο της ελληνικής μαφίας θα φωτίσει τους υποκείμενους παράγοντες που συμβάλλουν στην εμμονή και προσαρμοστικότητα των οντοτήτων του οργανωμένου εγκλήματος, ενισχύοντας τα θεωρητικά πλαίσια στην εγκληματολογία και προσφέροντας βάση για μελλοντική έρευνα στο πεδίο (Barak, 2015; Finckenauer, 2005). Επιπλέον, εξετάζοντας την αλληλεπίδραση μεταξύ της οικονομικής διαφθοράς και των δραστηριοτήτων της ελληνικής μαφίας, αυτή η μελέτη υπογραμμίζει την κρίσιμη ανάγκη για ισχυρά μέτρα κατά της διαφθοράς και υπογραμμίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη στην καταπολέμηση τέτοιων βαθιά ριζωμένων ζητημάτων (Shelley, 2014, Stamouli, Gasparinatu, & Kouroutzas, 2023).

Η αξιολόγηση των προσπαθειών διπλωματικής και διεθνούς συνεργασίας στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της ελληνικής μαφίας παρέχει μια κριτική ανάλυση της αποτελεσματικότητας των τρεχουσών στρατηγικών, προτείνοντας τομείς για βελτίωση και ενθαρρύνοντας έναν διάλογο για την ενίσχυση των διεθνών απαντήσεων στο οργανωμένο έγκλημα (Cockayne & Lupel, 2011; Fijnaut, 2021). Τελικά, προτείνοντας δραστικές συστάσεις πολιτικής, αυτή η διπλωματική στοχεύει να συμβάλει στη διαμόρφωση πιο αποτελεσματικών εθνικών και διεθνών στρατηγικών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, προστατεύοντας έτσι τους δημοκρατικούς θεσμούς και προάγοντας την παγκόσμια σταθερότητα (Barnes, 2020; Lo, Siegal, & Kwok, 2020).

1.6 Δομή της Διπλωματικής Εργασίας

Η διπλωματική οργανώνεται σε ένα δομημένο πλαίσιο σχεδιασμένο για να αντιμετωπίζει μεθοδικά τα περίπλοκα ζητήματα που αφορούν την οικονομική διαφθορά, το οργανωμένο έγκλημα και τον ρόλο της ελληνικής μαφίας, όλα στο πεδίο της διπλωματίας. Ακολουθεί μια περίληψη της δομής της διπλωματικής:

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

Αυτό το κεφάλαιο έναρξης θέτει τη βάση για ολόκληρη τη μελέτη, εισάγοντας το θέμα και τη συνολική σημασία του. Παρέχει ένα λεπτομερές υπόβαθρο, διατυπώνει με σαφήνεια τη δήλωση του προβλήματος, σκιαγραφεί τα ερευνητικά ερωτήματα και τους στόχους, τονίζει τη σημασία της μελέτης και ολοκληρώνει με μια σύντομη επισκόπηση της δομής της διπλωματικής.

Κεφάλαιο 2: Επιθεώρηση βιβλιογραφίας

Μια ολοκληρωμένη ανασκόπηση του υπάρχοντος επιστημονικού έργου που σχετίζεται με την οικονομική διαφθορά, το οργανωμένο έγκλημα και την ελληνική μαφία, μαζί με τις προσπάθειες της διπλωματίας για την καταπολέμηση αυτών των προκλήσεων. Αυτό το κεφάλαιο στοχεύει να εντοπίσει κενά στο τρέχον σώμα της έρευνας, να αιτιολογήσει την αναγκαιότητα της μελέτης και να πλαισιώσει τη θεωρητική βάση για την επακόλουθη ανάλυση.

Κεφάλαιο 3: Θεωρητικό Πλαίσιο

Αυτή η ενότητα εμβαθύνει στις εγκληματολογικές θεωρίες και τις διπλωματικές προσεγγίσεις που στηρίζουν τη μελέτη. Αναφέρεται πώς αυτές οι θεωρίες βοηθούν στην εξήγηση της επιμονής της ελληνικής μαφίας και της περίπλοκης σχέσης μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και της οικονομικής διαφθοράς.

Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία

Περιγράφει τον ερευνητικό σχεδιασμό και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων, με ιδιαίτερη έμφαση στην προσέγγιση βιβλιογραφικής

ανασκόπησης. Αυτό το κεφάλαιο περιγράφει λεπτομερώς τα κριτήρια επιλογής για τις πηγές, τις στρατηγικές αναζήτησης και τις αναλυτικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τη σύνθεση των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν.

Κεφάλαιο 5: Ανάλυση και συζήτηση

Παρουσιάζει τα ευρήματα της βιβλιογραφικής επισκόπησης και την ανάλυσή τους στο πλαίσιο του θεωρητικού πλαισίου της μελέτης. Αυτό το κεφάλαιο εξετάζει τις επιχειρησιακές στρατηγικές της ελληνικής μαφίας, τον αντίκτυπο της οικονομικής διαφθοράς στο οργανωμένο έγκλημα και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των διπλωματικών προσπαθειών για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων. Συζητά τα ευρήματα σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα και τους στόχους, ενσωματώνοντας πληροφορίες από την αναθεωρημένη βιβλιογραφία.

Κεφάλαιο 6: Συμπέρασμα και συστάσεις

Συνοψίζει τα βασικά ευρήματα της μελέτης, εξάγοντας συμπεράσματα με βάση την ανάλυση που παρουσιάστηκε στα προηγούμενα κεφάλαια. Συζητά τις επιπτώσεις της έρευνας για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, την επιβολή του νόμου και τους διπλωματικούς κύκλους, προσφέροντας συγκεκριμένες συστάσεις για μελλοντικές στρατηγικές για την καταπολέμηση της επιρροής της ελληνικής μαφίας και παρόμοιων ομάδων οργανωμένου εγκλήματος. Αυτό το τελευταίο κεφάλαιο περιγράφει επίσης τους περιορισμούς της τρέχουσας μελέτης και προτείνει κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα.

2 Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Αυτό το κεφάλαιο παρέχει μια κριτική εξέταση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας που σχετίζεται με την οικονομική διαφθορά, το οργανωμένο έγκλημα και συγκεκριμένα τον ρόλο της ελληνικής μαφίας σε αυτά τα πλαίσια. Διερευνά επίσης τις διπλωματικές προσπάθειες που στοχεύουν στην καταπολέμηση αυτών των ζητημάτων σε παγκόσμιο επίπεδο, με επίκεντρο την Ελλάδα. Αναλύοντας διάφορες πηγές, αυτή η βιβλιογραφική ανασκόπηση προσδιορίζει τα θεωρητικά πλαίσια και τα εμπειρικά ευρήματα που έχουν διαμορφώσει την τρέχουσα κατανόηση και τονίζει τα κενά στην υπάρχουσα έρευνα.

2.1 Ιστορικό πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος και της ελληνικής μαφίας

Η ιστορική εξέλιξη του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα, ιδιαίτερα των οντοτήτων που συλλογικά αναφέρονται ως «Ελληνική Μαφία», αντικατοπτρίζει τις περίπλοκες κοινωνικοοικονομικές αλλαγές και τις πολιτικές αναταράξεις που έχουν χαρακτηρίσει τη σύγχρονη ελληνική ιστορία. Το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έχει τις ρίζες του στις δραστηριότητες λαθρεμπορίου και μαύρης αγοράς που αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και τον επακόλουθο εμφύλιο πόλεμο, παρέχοντας ένα πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη οργανωμένων παράνομων δραστηριοτήτων (Paoli, 2008). Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών, αυτές οι ομάδες έχουν εξελιχθεί, προσαρμόζοντας τις δραστηριότητές τους στα μεταβαλλόμενα οικονομικά τοπία και τις ευκαιρίες που παρουσιάζει η στρατηγική θέση της Ελλάδας στο σταυροδρόμι Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής (Arlacchi & Ryle, 1986).

Η Ελληνική Μαφία, σε αντίθεση με τις πιο στερεότυπες εκδοχές του οργανωμένου εγκλήματος, όπως η ιταλική ή η ρωσική μαφία, δεν είναι μια ενιαία, ενοποιημένη οντότητα. Αντίθετα, περιλαμβάνει διάφορες οικογενειακές και δικτυακές ομάδες που εμπλέκονται σε μια σειρά εγκληματικών δραστηριοτήτων, από εκβιασμούς και δανειοθηρία έως πιο εξελιγμένες επιχειρήσεις όπως η διακίνηση ναρκωτικών και το ξέπλυμα χρήματος (Antonopoulos, 2009; Catanzaro, 1992). Η μετάβαση της Ελλάδας σε μια οικονομία της αγοράς στα τέλη του 20ου αιώνα, σε συνδυασμό με την είσοδό της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρείχαν νέες ευκαιρίες σε αυτές τις ομάδες να ξεπλύνουν χρήματα μέσω νόμιμων

επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού, της ακίνητης περιουσίας και της ναυτιλίας, τομείς που παραδοσιακά ήταν πυλώνες της ελληνικής οικονομίας (Hardy, 2020; Shelley, 2014).

Η σχέση οικονομικής διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτη. Η οικονομική διαφθορά έχει συχνά διευκολύνει τις δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος, επιτρέποντάς του να διεισδύσει βαθύτερα στις πολιτικές και οικονομικές δομές. Μελέτες έχουν δείξει ότι οι οικονομικές πτώσεις, όπως η χρηματοπιστωτική κρίση του 2009, αύξησαν τις ευκαιρίες για ομάδες οργανωμένου εγκλήματος αποδυναμώνοντας τους κρατικούς θεσμούς και μειώνοντας την αποτελεσματικότητα της επιβολής του νόμου, καθιστώντας έτσι τη διαφθορά πιο ανεξέλεγκτη και λιγότερο αμφισβητούμενη (Xenakis & Cheliotis, 2013; Varese, 2011). Αυτή η διαφθορά όχι μόνο βοηθά άμεσα τις εγκληματικές δραστηριότητες αλλά επίσης διαβρώνει την εμπιστοσύνη του κοινού στην κυβέρνηση, δημιουργώντας έναν φαύλο κύκλο που εδραιώνει περαιτέρω αυτές τις οργανώσεις στην κοινωνία (Fijnaut & Paoli, 2007).

Σε διεθνές επίπεδο, η ελληνική μαφία έχει ενταχθεί σε διεθνικά δίκτυα εγκληματικότητας, συμμετέχοντας σε δραστηριότητες που διασχίζουν σύνορα και δικαιοδοσίες. Αυτή η διεθνής διάσταση είναι ιδιαίτερα σημαντική δεδομένης της άνοδος της παγκοσμιοποίησης και της επακόλουθης αύξησης της κινητικότητας αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Ομάδες οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα έχουν κεφαλαιοποιήσει αυτήν την παγκόσμια διασύνδεση για να επεκτείνουν τις οδούς διακίνησης ναρκωτικών, τις επιχειρήσεις λαθρεμπορίας ανθρώπων και τα οικονομικά εγκλήματα (Siegel & Nelen, 2007; Allum & Gilmour, 2012). Η χωρίς σύνορα εσωτερική αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει θέσει ιδιαίτερες προκλήσεις για τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, καθώς επιτρέπει την ευκολότερη μετακίνηση και λειτουργία στα κράτη μέλη, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για συνεργατικές διεθνείς προσπάθειες για την καταπολέμηση αυτών των ομάδων (Cockayne & Lupel, 2011; Barnes, 2020).

Ο ρόλος της διπλωματίας και της διεθνούς συνεργασίας επιβολής του νόμου υπήρξε κρίσιμος στις προσπάθειες καταπολέμησης της ελληνικής μαφίας. Οι διπλωματικές προσπάθειες, υποστηριζόμενες από τα διεθνή νομικά πλαίσια και τις πολιτικές της ΕΕ, ήταν ουσιαστικές για την αντιμετώπιση των διακρατικών πτυχών του οργανωμένου εγκλήματος. Αυτές οι προσπάθειες περιλαμβάνουν την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας, την τυποποίηση των κανονισμών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από

παράνομες δραστηριότητες και την προώθηση της διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας. Παρά αυτές τις προσπάθειες, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά την εφαρμογή και την προσαρμογή των εθνικών νόμων για την καλύτερη ευθυγράμμιση με τα διεθνή πρότυπα (Lo, Siegal & Kwok, 2020; Fijnaut, 2021).

Εξετάζοντας το ιστορικό πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα, είναι σαφές ότι η ελληνική μαφία δεν είναι ένα μεμονωμένο φαινόμενο αλλά προϊόν ευρύτερης οικονομικής και πολιτικής δυναμικής. Η ικανότητά του να προσαρμόζεται και να ευδοκimeί σε διάφορα περιβάλλοντα υπογραμμίζει την ανάγκη για συνεχή έρευνα και προσαρμογή πολιτικής για την αποτελεσματική καταπολέμηση της επιρροής του. Τα διδάγματα από την ελληνική εμπειρία μπορούν να προσφέρουν πολύτιμες γνώσεις για άλλα έθνη που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις, τονίζοντας τη σημασία της ενσωμάτωσης τοπικών, εθνικών και διεθνών στρατηγικών στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς (Gounev & Ruggiero, 2012; Hobbs, 1998).

Ουσιαστικά, το ιστορικό πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα προσφέρει μια συναρπαστική αφήγηση προσαρμοστικότητας και ανθεκτικότητας. Η κατανόηση αυτής της ιστορίας είναι ζωτικής σημασίας για κάθε ολοκληρωμένη στρατηγική που στοχεύει στην εξάρθρωση της δύναμης και της επιρροής της ελληνικής μαφίας, η οποία έχει δείξει αξιοσημείωτη ικανότητα να εκμεταλλεύεται τόσο τις τοπικές όσο και τις διεθνείς ευκαιρίες για να προωθήσει τις εγκληματικές της δραστηριότητες.

2.2 Εγκληματολογικές θεωρίες που σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα

Η κατανόηση του οργανωμένου εγκλήματος μέσα από το πρίσμα των εγκληματολογικών θεωριών παρέχει ένα θεμελιώδες πλαίσιο για την ανάλυση των δομών, των κινήτρων και των συμπεριφορών εγκληματικών οργανώσεων όπως η Ελληνική Μαφία. Αυτές οι θεωρίες είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη στρατηγικών που μπορούν να αντιμετωπίσουν και να μετριάσουν αποτελεσματικά τον αντίκτυπο του οργανωμένου εγκλήματος στην κοινωνία (Finckenauer, 2005; Hobbs, 1998).

Μία από τις κύριες θεωρίες της εγκληματολογίας που εφαρμόζεται στο οργανωμένο έγκλημα είναι η θεωρία της ορθολογικής επιλογής, η οποία υποθέτει ότι τα άτομα

διαπράττουν εγκλήματα με βάση έναν ορθολογικό υπολογισμό των πιθανών οφελών και κινδύνων. Αυτή η θεωρία προτείνει ότι η απόφαση για εμπλοκή σε οργανωμένο έγκλημα, όπως δραστηριότητες που διεξάγονται από την ελληνική μαφία, επηρεάζεται από την αντιληπτή πιθανότητα σημαντικών κερδών και τους χαμηλούς κινδύνους σύλληψης και τιμωρίας (Cornish & Clarke, 1986). Αυτό είναι εμφανές στις επιχειρήσεις της ελληνικής μαφίας, όπου οι στρατηγικές αποφάσεις λαμβάνονται με βάση πιθανά οικονομικά κέρδη και τη δύναμη ή την αδυναμία των αντιδράσεων επιβολής του νόμου (Siegel & Nelen, 2007).

Μια άλλη σχετική θεωρία είναι η δομική θεωρία, η οποία εστιάζει στο πώς οι κοινωνικές και οικονομικές δομές μπορούν να διευκολύνουν ή να περιορίσουν το οργανωμένο έγκλημα. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, το οργανωμένο έγκλημα ευδοκimeί σε κοινωνίες όπου οι νόμιμες ευκαιρίες είναι περιορισμένες και υπάρχει σημαντική ανισότητα ή διαφθορά. Η ελληνική μαφία, για παράδειγμα, εκμεταλλεύεται τις οικονομικές ευπάθειες και τα διεφθαρμένα δίκτυα μέσα σε πολιτικά και επιχειρηματικά περιβάλλοντα για να επεκτείνει και να διατηρήσει τις δραστηριότητές της (Hobbs, 1998; Shelley, 2014). Αυτή η εκμετάλλευση συχνά φαίνεται στον τρόπο με τον οποίο αυτές οι ομάδες διεισδύουν σε τομείς επιρρεπείς στη διαφθορά, όπως οι κατασκευές και η διαχείριση απορριμμάτων, που τους επιτρέπει να ξεπλένουν χρήματα και να αποσπούν οικονομικά ενοίκια (Varese, 2011).

Η θεωρία της κοινωνικής αποδιοργάνωσης παρέχει επίσης πληροφορίες για το οργανωμένο έγκλημα, υπογραμμίζοντας πώς μια κατάρρευση κοινωνικών θεσμών, όπως η οικογένεια, το σχολείο και η κοινότητα, μπορεί να οδηγήσει στο έγκλημα. Σε πολλά μέρη της Ελλάδας, όπου οι κρατικοί θεσμοί έχουν αποδυναμωθεί από οικονομικές κρίσεις και πολιτική αστάθεια, ομάδες οργανωμένου εγκλήματος όπως η Ελληνική Μαφία έχουν παρέμβει για να παρέχουν υπηρεσίες, προστασία και απασχόληση, αποκτώντας έτσι κοινωνικό κεφάλαιο και έλεγχο στους τοπικούς πληθυσμούς (Xenakis & Cheliotis, 2013; Antonopoulos, 2009).

Οι πολιτισμικές θεωρίες του εγκλήματος εξετάζουν το ρόλο των πολιτισμικών κανόνων και αξιών στη διαμόρφωση της εγκληματικής συμπεριφοράς. Στην περίπτωση της ελληνικής μαφίας, υπάρχει συχνά μια πολιτιστική αποδοχή του πατρωνάρισματος και του νεποτισμού, που μπορεί να ομαλοποιήσει τις πρακτικές δωροδοκίας και προστασίας ως απλώς έναν άλλο τρόπο επιχειρηματικής δραστηριότητας. Αυτή η πολιτιστική πτυχή βοηθά στη διατήρηση του οργανωμένου εγκλήματος σε ορισμένες κοινότητες όπου η μαφία μπορεί να θεωρηθεί

όχι μόνο ως εγκληματική οργάνωση αλλά και ως πάροχος πόρων και προστάτης των κοινοτικών συμφερόντων (Barak, 2015; Allum & Gilmour, 2012).

Η έννοια της ανομίας, που εισήγαγε ο Merton, είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κατανόηση της εξάπλωσης του οργανωμένου εγκλήματος ως απάντηση στις γρήγορες κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές. Η ανομία περιγράφει μια κατάσταση μη κανονικότητας όπου οι κοινωνικοί κανόνες αποτυγχάνουν να ελέγξουν τη συμπεριφορά των ατόμων, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε παρέκκλιση και έγκλημα. Στην Ελλάδα, οι ραγδαίες αλλαγές στο οικονομικό τοπίο, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, δημιούργησαν ένα πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη της ελληνικής μαφίας, καθώς οι παραδοσιακοί κανόνες και οι μηχανισμοί κοινωνικού ελέγχου αποδυναμώθηκαν (Merton, 1938; Chambliss, 1978).

Τέλος, η θεωρία διαφορικής συσχέτισης υποστηρίζει ότι το έγκλημα είναι μαθημένη συμπεριφορά, επηρεασμένη από τις αλληλεπιδράσεις με άλλους. Στο πλαίσιο της Ελληνικής Μαφίας, τα άτομα μπορούν να μάθουν εγκληματικές συμπεριφορές και εκλογικεύσεις για τις πράξεις τους μέσω στενών συναναστροφών με άλλα μέλη της οργάνωσης. Αυτή η θεωρία υπογραμμίζει τη σημασία των δεσμών της κοινότητας και της οικογένειας στη στρατολόγηση και διατήρηση μελών της μαφίας, δίνοντας έμφαση στις κοινωνικές και σχεσιακές πτυχές του οργανωμένου εγκλήματος (Sutherland, 1947; Fijnaut & Paoli, 2007).

Με την ενσωμάτωση αυτών των εγκληματολογικών θεωριών, αυτή η ανάλυση όχι μόνο εμβαθύνει την κατανόηση των δομικών, ορθολογικών και πολιτισμικών διαστάσεων του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά επίσης ενισχύει την ανάπτυξη διαφοροποιημένων πολιτικών απαντήσεων που αντιμετωπίζουν τόσο τα συμπτώματα όσο και τις βασικές αιτίες των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται από ομάδες όπως η Ελληνική Μαφία. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική εξάρθρωση των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος και τη μείωση των επιπτώσεών τους στην κοινωνία.

2.3 Η οικονομική διαφθορά και η σύνδεσή της με το οργανωμένο έγκλημα

Η οικονομική διαφθορά είναι συχνά και παράγοντας διευκόλυνσης και προϊόν του οργανωμένου εγκλήματος, δημιουργώντας έναν κύκλο που μπορεί να είναι δύσκολο να σπάσει. Η σχέση μεταξύ οικονομικής διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος είναι ιδιαίτερα εμφανής στις επιχειρήσεις ομάδων όπως η Ελληνική Μαφία, οι οποίες εκμεταλλεύονται τις συστημικές ευπάθειες για να προωθήσουν τις εγκληματικές επιχειρήσεις τους (Shelley, 2014; Varese, 2011). Αυτή η αλληλεπίδραση υπονομεύει την οικονομική σταθερότητα και τη διακυβέρνηση, θέτοντας σημαντικές προκλήσεις τόσο στις εθνικές όσο και στις διεθνείς προσπάθειες που αποσκοπούν στον περιορισμό αυτών των δραστηριοτήτων.

Στο πλαίσιο της Ελλάδας, οι ιστορικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες έχουν προσφέρει πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος. Οι οικονομικές κρίσεις, όπως αυτή που ξεκίνησε το 2009, εξέθεσαν και επιδείνωσαν τις αδυναμίες των κυβερνητικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, δημιουργώντας ευκαιρίες για ομάδες οργανωμένου εγκλήματος να εμπλακούν και να επεκτείνουν τις πρακτικές διαφθοράς τους. Αυτές οι ομάδες συχνά εμπλέκονται σε ξέπλυμα χρήματος, απάτη και εκβιασμό, αξιοποιώντας το χάος και τη μειωμένη αποτελεσματικότητα των ρυθμιστικών πλαισίων σε περιόδους οικονομικής δυσπραγίας (Xenakis & Cheliotis, 2013; Hardy, 2020).

Η διαφθορά χρησιμεύει ως κρίσιμο εργαλείο για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, διευκολύνοντας παράνομες δραστηριότητες που διαφορετικά θα περιορίζονταν από τις αρχές επιβολής του νόμου και τους ρυθμιστικούς φορείς. Για παράδειγμα, η δωροδοκία επιτρέπει σε αυτές τις ομάδες να παρακάμψουν τους νομικούς περιορισμούς και να αποκτήσουν πρόσβαση σε προσοδοφόρες αγορές ή υπηρεσίες προστασίας. Αυτή η συστημική διαφθορά όχι μόνο εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη, αλλά επίσης ενσωματώνει το οργανωμένο έγκλημα βαθιά στον ιστό της οικονομίας, καθιστώντας δύσκολη την απελευθέρωσή του χωρίς σημαντική συστημική μεταρρύθμιση (Fijnaut και Paoli, 2007; Allum & Gilmour, 2012).

Η σχέση μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς είναι συμβιωτική. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος ευδοκιμούν σε διεφθαρμένα περιβάλλοντα, καθώς παρέχουν μια οδό χαμηλού κινδύνου για την επένδυση παράνομων κερδών, ιδιαίτερα σε τομείς επιρρεπείς στη διαφθορά, όπως οι κατασκευές και η διαχείριση απορριμμάτων. Σε αντάλλαγμα, αυτές οι ομάδες διαιωνίζουν και εμβαθύνουν τη διαφθορά ενσωματώνοντας

τους εαυτούς τους σε πολιτικούς και οικονομικούς θεσμούς, διασφαλίζοντας έτσι τη συνεχή λειτουργία και την προστασία τους από νομικές επιπτώσεις (Gounev & Ruggiero, 2012; Hobbs, 1998).

Σε διεθνές επίπεδο, ο αντίκτυπος του ελληνικού οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς εκτείνεται πέρα από τα εθνικά σύνορα, επηρεάζοντας την περιφερειακή σταθερότητα και τις οικονομικές επιδόσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων μέσω διαφόρων οδηγιών και πολιτικών που αποσκοπούν στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα αυτών των μέτρων περιορίζεται συχνά από την ασυνεπή εφαρμογή και την εδραιωμένη φύση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος εντός των κρατών μελών (Barnes, 2020; Cockayne & Lupel, 2011).

Επιπλέον, η παγκοσμιοποιημένη φύση της οικονομίας επιτρέπει σε ομάδες οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα να συνδεθούν με άλλα διεθνικά δίκτυα, διευκολύνοντας τη διασυνοριακή ροή παράνομων αγαθών και κεφαλαίων. Αυτή η παγκόσμια σύνδεση όχι μόνο περιπλέκει τις προσπάθειες επιβολής, αλλά σημαίνει επίσης ότι η αντιμετώπιση του προβλήματος σε μια χώρα μπορεί να έχει κυματιστικές επιπτώσεις αλλού, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για συντονισμένες διεθνείς απαντήσεις (Siegel & Nelen, 2007; Lo, Siegal & Kwok, 2020).

Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση των αλληλένδετων ζητημάτων της οικονομικής διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος πρέπει επομένως να είναι ολιστικές, στοχεύοντας τόσο στα οικονομικά κίνητρα όσο και στις πρακτικές διαφθοράς που επιτρέπουν σε αυτές τις ομάδες να ανθίσουν. Οι στρατηγικές πρέπει να επικεντρώνονται όχι μόνο σε τιμωρητικά μέτρα αλλά και στην ενίσχυση των θεσμών και στην προώθηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα (Finckenauer, 2005; Chambliss, 1978).

Συνοπτικά, η σχέση μεταξύ οικονομικής διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος είναι άμεση και πολύπλοκη, επηρεάζοντας και επηρεαζόμενη από διάφορους παράγοντες σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η κατανόηση αυτής της σύνδεσης είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών για την καταπολέμηση αυτών των διάχυτων ζητημάτων, καθώς παρέχει πληροφορίες για τους μηχανισμούς μέσω των οποίων οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος λειτουργούν και συντηρούνται. Η

αντιμετώπιση της οικονομικής διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα και παγκοσμίως απαιτεί μια συντονισμένη προσπάθεια που περιλαμβάνει νομικές μεταρρυθμίσεις, στρατηγικές επιβολής και διεθνή συνεργασία για την εξάρθρωση των δικτύων και την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών αυτών των φαινομένων.

2.4 Ο ρόλος της διπλωματίας στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος

Ο ρόλος της διπλωματίας στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος είναι κρίσιμος, ειδικά σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο όπου τα εγκληματικά δίκτυα υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα. Οι διπλωματικές προσπάθειες παρέχουν το απαραίτητο πλαίσιο για διεθνή συνεργασία, επιτρέποντας στις χώρες να μοιράζονται πληροφορίες, να συντονίζουν τις δραστηριότητες επιβολής του νόμου και να ενθαρρύνουν τη νομική συνεργασία που είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση διεθνικών εγκληματικών ομάδων όπως η Ελληνική Μαφία (Cockayne & Lupel, 2011; Fijnaut, 2021).

Οι διπλωματικοί διάυλοι διευκολύνουν την ανάπτυξη συνθηκών και διεθνών συμφωνιών που είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία των νομικών βάσεων για έκδοση, αμοιβαία νομική συνδρομή και κοινές επιχειρήσεις κατά του οργανωμένου εγκλήματος. Η αποτελεσματικότητα τέτοιων διπλωματικών πρωτοβουλιών είναι εμφανής στις συντονισμένες προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, η οποία ήταν κρίσιμη για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος που προέρχεται από την Ελλάδα και τις γειτονικές της χώρες (Barnes, 2020; Lo, Siegal, & Kwok, 2020).

Ωστόσο, οι προκλήσεις στις διπλωματικές προσπάθειες βρίσκονται συχνά στην πολιτική βούληση και την ικανότητα των κρατών να επιβάλλουν διεθνείς συμφωνίες. Οι διαφορές στα νομικά συστήματα, τις προτεραιότητες και τα εθνικά συμφέροντα μπορούν να εμποδίσουν την εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων κατά του οργανωμένου εγκλήματος. Ως εκ τούτου, οι διπλωματικές δεσμεύσεις πρέπει να συμπληρώνονται από ισχυρή πολιτική δέσμευση και κατανομή πόρων για να διασφαλιστεί ότι η διεθνής συνεργασία οδηγεί σε απτά αποτελέσματα στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (Allum & Gilmour, 2012; Hardy, 2020).

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (UNTOC), γνωστή και ως Σύμβαση του Παλέρμο, αποτελεί παράδειγμα του ρόλου της διπλωματίας στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου διεθνούς πλαισίου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Μέσω τέτοιων διπλωματικών προσπαθειών, τα κράτη μέλη δεσμεύονται να υιοθετήσουν μέτρα που αποτρέπουν και καταπολεμούν πιο αποτελεσματικά το διεθνικό οργανωμένο έγκλημα. Αυτό περιλαμβάνει την υιοθέτηση συγκεκριμένων ποινικών αδικημάτων που σχετίζονται με τη συμμετοχή σε οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, το ξέπλυμα χρήματος, τη διαφθορά και την παρεμπόδιση της δικαιοσύνης (Siegel & Nelen, 2007; Shelley, 2014).

Επιπλέον, η διπλωματία διαδραματίζει ρόλο στην ενίσχυση της οικοδόμησης ικανοτήτων και της τεχνικής βοήθειας μεταξύ των χωρών, κάτι που είναι ζωτικής σημασίας για τα λιγότερο ανεπτυγμένα έθνη που ενδέχεται να μην διαθέτουν την τεχνογνωσία και τους πόρους για την αποτελεσματική καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Οι διεθνείς υπηρεσίες και οι ανεπτυγμένες χώρες παρέχουν συχνά υποστήριξη με τη μορφή εκπαίδευσης, εξοπλισμού και οικονομικών πόρων για να βοηθήσουν στην οικοδόμηση της ικανότητας των συστημάτων επιβολής του νόμου και των δικαστικών συστημάτων σε χώρες που αποτελούν σημαντικά πεδία μάχης κατά του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας (Gounev & Ruggiero, 2012; Hobbs, 1998).

Επιπλέον, οι διπλωματικές προσπάθειες είναι επίσης κρίσιμες για τη διαχείριση των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων που διευκολύνουν το οργανωμένο έγκλημα. Για παράδειγμα, οι πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην οικονομική ανάπτυξη, τη μείωση της φτώχειας και τη βελτίωση της εκπαίδευσης σε περιοχές επιρρεπείς στο έγκλημα μπορούν έμμεσα να συμβάλουν στη μείωση της επικράτησης του οργανωμένου εγκλήματος αφαιρώντας το πρόσφορο έδαφος που επιτρέπει σε τέτοιες δραστηριότητες να ευδοκιμήσουν. Η διπλωματία διευκολύνει διεθνή προγράμματα βοήθειας και ανάπτυξης που στοχεύουν σε αυτά τα υποκείμενα ζητήματα, ενσωματώνοντας την πρόληψη του εγκλήματος σε ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές (Xenakis & Cheliotis, 2013; Varese, 2011).

Ο συνεργατικός χαρακτήρας των διπλωματικών δεσμεύσεων για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος δεν είναι χωρίς επικρίσεις. Ζητήματα όπως η κυριαρχία, η εθνική ασφάλεια και η προστασία των πολιτικών ελευθεριών μπορούν να γίνουν αμφιλεγόμενα όταν η διεθνής συνεργασία απαιτεί από τις χώρες να ανταλλάσσουν ευαίσθητες

πληροφορίες ή να εναρμονίζουν τα νομικά και διαδικαστικά τους πλαίσια. Η ισορροπία μεταξύ αποτελεσματικών πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση του εγκλήματος και του σεβασμού της εθνικής κυριαρχίας και των ατομικών δικαιωμάτων παραμένει μια λεπτή διπλωματική προσπάθεια (Finckenauer, 2005; Chambliss, 1978).

Τέλος, ο ρόλος της διπλωματίας στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος είναι πολύπλευρος και απαραίτητος. Επεκτείνεται πέρα από την απλή επιβολή του νόμου και περιλαμβάνει νομική συνεργασία, ανάπτυξη ικανοτήτων και διαχείριση κοινωνικοοικονομικών παραγόντων που συμβάλλουν στο οργανωμένο έγκλημα. Ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των διπλωματικών προσπαθειών, η εξελισσόμενη φύση των διεθνών σχέσεων και η αυξανόμενη αναγνώριση της παγκόσμιας απειλής που συνιστά το οργανωμένο έγκλημα εξακολουθούν να οδηγούν σε καινοτομίες και δεσμεύσεις σε διπλωματικό επίπεδο. Αυτές οι προσπάθειες είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία μιας ασφαλέστερης, πιο δίκαιης διεθνούς κοινότητας, όπου τα κράτη συνεργάζονται στενά για την εξάρθρωση των δικτύων που διαπράττουν το οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά.

2.5 Κενά στη Βιβλιογραφία

Ενώ η υπάρχουσα βιβλιογραφία για το οργανωμένο έγκλημα, την οικονομική διαφθορά και τον ρόλο της διπλωματίας στην καταπολέμηση αυτών των προκλήσεων είναι εκτεταμένη, υπάρχουν σημαντικά κενά που εξακολουθούν να υφίστανται, ειδικά όταν αναλύεται το συγκεκριμένο πλαίσιο της ελληνικής μαφίας. Αυτά τα κενά παρουσιάζουν ευκαιρίες για μελλοντική έρευνα και μπορεί επίσης να υποδεικνύουν την ανάγκη για μεθοδολογικές καινοτομίες και θεωρητικές εξελίξεις στη μελέτη του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (Allum & Gilmour, 2012; Finckenauer, 2005).

Πρώτον, υπάρχει μια αξιοσημείωτη έλλειψη σε εμπειρικές μελέτες που εστιάζουν ειδικά στους λειτουργικούς μηχανισμούς της ελληνικής μαφίας στο ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Μεγάλο μέρος της έρευνας τείνει να γενικεύει ευρήματα από άλλες περιοχές ή από άλλους τύπους οργανωμένου εγκλήματος χωρίς να λαμβάνει πλήρως υπόψη τα μοναδικά ιστορικά, πολιτιστικά και πολιτικά τοπία που επηρεάζουν το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα (Hobbs, 1998; Paoli, 2008). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη λεπτομερών, ειδικών

για το πλαίσιο γνώσεων που μπορούν να ενημερώσουν αποτελεσματικές στρατηγικές πολιτικής και επιβολής του νόμου προσαρμοσμένες στην ελληνική κατάσταση.

Επιπλέον, ενώ τα θεωρητικά πλαίσια όπως η θεωρία της ορθολογικής επιλογής και η θεωρία της κοινωνικής αποδιοργάνωσης έχουν συζητηθεί ευρέως, η εφαρμογή τους στο ελληνικό πλαίσιο παραμένει ανεξερεύνητη. Υπάρχει ανάγκη για πιο αυστηρό έλεγχο αυτών των θεωριών στο πλαίσιο της ελληνικής οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας, η οποία μπορεί να διαφέρει σημαντικά από εκείνες όπου αυτές οι θεωρίες διατυπώθηκαν αρχικά ή εφαρμόστηκαν πιο συχνά (Shelley, 2014; Varese, 2011).

Ένα άλλο κρίσιμο κενό εντοπίζεται στις μελέτες της τομής μεταξύ νόμιμων επιχειρήσεων και οργανωμένου εγκλήματος. Ενώ αναγνωρίζεται ότι η οικονομική διαφθορά διευκολύνει τη διείσδυση του οργανωμένου εγκλήματος σε νόμιμες αγορές, υπάρχει περιορισμένη έρευνα για το πώς ακριβώς αυτές οι οντότητες καταφέρνουν να διατηρήσουν τις δραστηριότητές τους εντός νομικών πλαισίων χωρίς ανίχνευση, ειδικά σε τομείς που είναι ζωτικής σημασίας για την ελληνική οικονομία όπως η ναυτιλία, τουρισμός και ακίνητη περιουσία (Gounev & Ruggiero, 2012; Hardy, 2020).

Στη βιβλιογραφία λείπει επίσης μια ολοκληρωμένη ανάλυση της αποτελεσματικότητας των διεθνών διπλωματικών προσπαθειών που στοχεύουν ειδικά το οργανωμένο έγκλημα που προέρχεται από την Ελλάδα. Ενώ υπάρχει κάποια συζήτηση για τα διεθνή νομικά μέσα και τα πλαίσια συνεργασίας, υπάρχει λίγη αξιολογική έρευνα σχετικά με το πόσο αποτελεσματικά ήταν αυτά τα μέτρα στην πράξη, ιδιαίτερα όσον αφορά τα μετρήσιμα αποτελέσματα στον αγώνα κατά της ελληνικής μαφίας (Cockayne & Lupel, 2011; Fijnaut, 2021). Αυτό περιλαμβάνει μια υποεκπροσώπηση περιπτώσιολογικών μελετών ή διαχρονικών δεδομένων που θα μπορούσαν να παρέχουν πληροφορίες για τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις τέτοιων διπλωματικών προσπαθειών.

Επιπλέον, ο ρόλος της τεχνολογίας και του κυβερνοεγκλήματος στις επιχειρήσεις της ελληνικής μαφίας είναι ένας άλλος τομέας όπου η βιβλιογραφία δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως. Καθώς οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος στρέφονται όλο και περισσότερο σε προηγμένη τεχνολογία για να διεξάγουν τις δραστηριότητές τους, η κατανόηση αυτών των πτυχών είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη αποτελεσματικών αντίμετρων. Ωστόσο, η τρέχουσα έρευνα συχνά παραβλέπει την τεχνολογική διάσταση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα (Siegel & Nelen, 2007; Lo, Siegal & Kwok, 2020).

Εκτός από αυτά τα θεματικά κενά, υπάρχει και μια μεθοδολογική ανησυχία σχετικά με την εξάρτηση από δευτερογενή δεδομένα. Πολλές μελέτες χρησιμοποιούν αναφορές και δεδομένα που δημιουργούνται από αρχές επιβολής του νόμου ή κυβερνητικούς φορείς χωρίς ανεξάρτητη επαλήθευση. Υπάρχει ανάγκη για πρωτογενή έρευνα που περιλαμβάνει άμεση συλλογή δεδομένων από το πεδίο, η οποία θα μπορούσε να παρέχει μια πιο ακριβή και λεπτή κατανόηση της φύσης και του εύρους του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς στην Ελλάδα (Barnes, 2020, Xenakis & Cheliotis, 2013).

Τέλος, ενώ δίνεται μεγάλη προσοχή στις εγκληματικές δραστηριότητες της ελληνικής μαφίας, είναι λιγότερα γνωστά για τα προληπτικά μέτρα και τις παρεμβάσεις που βασίζονται στην κοινότητα που θα μπορούσαν να είναι αποτελεσματικές για τον περιορισμό αυτών των δραστηριοτήτων. Η έρευνα για την ανθεκτικότητα της κοινότητας κατά του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς είναι ελάχιστη και υπάρχει μια σημαντική ευκαιρία να διερευνηθεί πώς μπορούν οι κοινότητες να εξουσιοδοτηθούν να αντισταθούν και να αναφέρουν τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα (Chambliss, 1978; Antonopoulos, 2009).

Η αντιμετώπιση αυτών των κενών στη βιβλιογραφία θα μπορούσε όχι μόνο να διευρύνει την ακαδημαϊκή κατανόηση του οργανωμένου εγκλήματος και της οικονομικής διαφθοράς στην Ελλάδα αλλά και να ενισχύσει τις πρακτικές προσεγγίσεις για την καταπολέμηση αυτών των επίμονων προκλήσεων. Περαιτέρω έρευνα σε αυτούς τους τομείς είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη μιας ολιστικής στρατηγικής που θα περιλαμβάνει τόσο τιμωρητικά όσο και προληπτικά μέτρα προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες του ελληνικού πλαισίου.

3 Θεωρητικό πλαίσιο

Αυτό το κεφάλαιο σκιαγραφεί τις θεωρητικές βάσεις που καθοδηγούν τη μελέτη της εμπλοκής της ελληνικής μαφίας στην οικονομική διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα. Ενσωματώνει διάφορες εγκληματολογικές θεωρίες για να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ανάλυση της πολύπλοκης δυναμικής αυτών των δραστηριοτήτων. Αξιοποιώντας αυτές τις θεωρίες, η έρευνα στοχεύει να εξηγήσει την επιμονή της ελληνικής μαφίας, να κατανοήσει τους μηχανισμούς της στα οικονομικά συστήματα και να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των διπλωματικών προσπαθειών για την καταπολέμηση αυτού του εγκλήματος. Αυτή η θεωρητική βάση όχι μόνο ενημερώνει τη μεθοδολογία της μελέτης αλλά υποστηρίζει επίσης την ανάλυση και την ερμηνεία των ευρημάτων.

3.1 Θεωρία Ορθολογικής Επιλογής

Η Θεωρία της Ορθολογικής Επιλογής υποστηρίζει ότι τα άτομα και οι ομάδες λαμβάνουν αποφάσεις με βάση μια υπολογισμένη ανάλυση του κόστους και των οφελών που σχετίζονται με διαφορετικές ενέργειες. Στο πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος, και ιδιαίτερα με οντότητες όπως η ελληνική μαφία, αυτή η θεωρία μπορεί να αποσαφηνίσει γιατί και πώς αυτές οι ομάδες εμπλέκονται σε συγκεκριμένες εγκληματικές δραστηριότητες. Ουσιαστικά, η απόφαση για διάπραξη εγκλήματος θεωρείται ως μια λογική επιλογή που γίνεται αφού ληφθούν υπόψη οι πιθανοί κίνδυνοι σύλληψης έναντι των αναμενόμενων οφελών από την εγκληματική πράξη (Cornish & Clarke, 1986).

Η εφαρμογή της Θεωρίας της Ορθολογικής Επιλογής στις επιχειρήσεις της Ελληνικής Μαφίας αναδεικνύει την πολυπλοκότητα και τον υπολογισμένο χαρακτήρα των δραστηριοτήτων της. Αυτοί οι οργανισμοί συχνά εμπλέκονται σε οικονομική διαφθορά και οργανωμένο έγκλημα, επειδή αυτές οι δραστηριότητες προσφέρουν υψηλές οικονομικές ανταμοιβές σε αυτό που αντιλαμβάνονται ως χαμηλούς κινδύνους, ειδικά σε περιβάλλοντα όπου η επιβολή του νόμου μπορεί να είναι αναποτελεσματική ή διαφθορά. Η ελληνική μαφία, όπως και άλλες ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, τείνει να εκμεταλλεύεται

συστημικές αδυναμίες, διασφαλίζοντας ότι οι δραστηριότητές της είναι κερδοφόρες και βιώσιμες, ενώ ελαχιστοποιούν την έκθεση σε δραστηριότητες επιβολής του νόμου (Siegel & Nelen, 2007; Shelley, 2014).

Η θεωρία παρέχει επίσης ένα πλαίσιο για την κατανόηση των συγκεκριμένων τύπων εγκλημάτων που ευνοεί η ελληνική μαφία. Για παράδειγμα, δραστηριότητες όπως το ξέπλυμα χρήματος, η διακίνηση ναρκωτικών και ο εκβιασμός επιλέγονται όχι μόνο για την κερδοφορία τους αλλά και για την ικανότητά τους να διεξάγονται με σχετική ατιμωρησία. Ο ορθολογισμός παίζει ρόλο στην επιλογή στόχων, μεθόδων και τοποθεσιών που μειώνουν την πιθανότητα εντοπισμού και δίωξης. Η στρατηγική χρήση της διαφθοράς για την επιρροή πολιτικών και νομικών θεσμών είναι μια άμεση εφαρμογή ορθολογικής επιλογής, με στόχο τη δημιουργία ενός πιο ανεκτικού περιβάλλοντος για τις δραστηριότητές τους (Varese, 2011; Hobbs, 1998).

Επιπλέον, η Θεωρία Ορθολογικής Επιλογής βοηθά στην εξήγηση της προσαρμογής και της εξέλιξης των στρατηγικών της ελληνικής μαφίας ως απάντηση στις αλλαγές στις τακτικές επιβολής του νόμου ή στο νομικό περιβάλλον. Όταν ορισμένες οδοί εγκληματικότητας γίνονται υπερβολικά επικίνδυνες ή λιγότερο κερδοφόρες λόγω αυξημένης επιτήρησης ή κυρώσεων, αυτές οι ομάδες μπορεί να μετατοπίσουν την εστίασή τους σε άλλους τύπους παράνομων δραστηριοτήτων ή σε νέες γεωγραφικές περιοχές όπου ο αντιλαμβανόμενος κίνδυνος είναι χαμηλότερος. Αυτή η δυναμική προσαρμογή δείχνει την ορθολογική ανάλυση του τοπίου κόστους-οφέλους, η οποία διαμορφώνει συνεχώς τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων εντός αυτών των εγκληματικών οργανώσεων (Gounev & Ruggiero, 2012; Hardy, 2020).

Επιπλέον, αυτή η θεωρία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των στρατηγικών επιβολής του νόμου και των πολιτικών που στοχεύουν στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Κατανοώντας τους ορθολογικούς υπολογισμούς της ελληνικής μαφίας, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι αρχές επιβολής του νόμου μπορούν να σχεδιάσουν καλύτερα παρεμβάσεις που αυξάνουν το κόστος και τους κινδύνους της εμπλοκής στο οργανωμένο έγκλημα, μειώνοντας έτσι την επικράτηση και την απήχυσή του. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ενίσχυση των ικανοτήτων των νομικών ιδρυμάτων, την αύξηση της πιθανότητας τιμωρίας ή τη μείωση της κερδοφορίας των εγκληματικών επιχειρήσεων μέσω οικονομικών κανονισμών και ελέγχων (Fijnaut & Paoli, 2007; Allum & Gilmour, 2012).

Συνοπτικά, η Θεωρία της Ορθολογικής Επιλογής προσφέρει ένα πολύτιμο μέσο μέσω του οποίου αναλύονται οι επιχειρήσεις και οι συμπεριφορές της ελληνικής μαφίας. Υπογραμμίζει τη σημασία της εξέτασης αυτών των εγκληματικών δραστηριοτήτων ως ορθολογικών αποφάσεων που λαμβάνονται σε συγκεκριμένα οικονομικά και κοινωνικά πλαίσια. Η κατανόηση αυτών των ορθολογικών υπολογισμών μπορεί να οδηγήσει σε πιο στοχευμένες και αποτελεσματικές στρατηγικές για τη διακοπή των δραστηριοτήτων του οργανωμένου εγκλήματος, προσαρμοσμένες στις μοναδικές προκλήσεις που θέτει η ελληνική μαφία και παρόμοιες οντότητες. Αυτή η προσέγγιση όχι μόνο συμβάλλει στην εγκληματολογική θεωρία αλλά επίσης ενισχύει τις πρακτικές προσπάθειες στην επιβολή του νόμου και στη χάραξη πολιτικής με στόχο τη μείωση του οργανωμένου εγκλήματος (Cornish & Clarke, 1986; Xenakis & Cheliotis, 2013).

3.2 Θεωρία Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης

Η Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης, που αναπτύχθηκε αρχικά από τους Shaw και McKay (1942), εστιάζει στις σχέσεις μεταξύ των ποσοστών εγκληματικότητας και των περιβαλλοντικών παραγόντων εντός των αστικών περιοχών. Θεωρεί ότι η ικανότητα μιας κοινότητας να διατηρεί την κοινωνική τάξη και τον έλεγχο είναι ζωτικής σημασίας για την πρόληψη του εγκλήματος. Η αποδιοργάνωση μέσα σε μια κοινότητα —που χαρακτηρίζεται από υψηλό κύκλο εργασιών, μικτές χρήσεις γης και κοινωνικοοικονομική ποικιλομορφία— δημιουργεί ένα περιβάλλον που ευνοεί το έγκλημα. Αυτό το πλαίσιο μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για την κατανόηση της εμμονής του οργανωμένου εγκλήματος σε τομείς όπου οι κρατικές και κοινωνικές δομές αποτυγχάνουν να επιβάλουν αποτελεσματικά τους κανόνες.

Στην Ελλάδα, η εφαρμογή της Θεωρίας της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης βοηθά στην εξήγηση της επικράτησης των δραστηριοτήτων οργανωμένου εγκλήματος, ιδιαίτερα σε οικονομικά υποβαθμισμένες ή κοινωνικά ασταθείς περιοχές. Οι οικονομικές κρίσεις και τα μέτρα λιτότητας έχουν συχνά οδηγήσει σε μειωμένες δημόσιες υπηρεσίες, ανεργία και κοινωνικές διαμάχες, παράγοντες που συμβάλλουν στην αποδιοργάνωση της κοινότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, ομάδες οργανωμένου εγκλήματος όπως η ελληνική μαφία έχουν βρει πρόσφορο έδαφος. Συχνά παρεμβαίνουν για να καλύψουν τα κενά εξουσίας που

δημιουργούνται από την έλλειψη αποτελεσματικής διακυβέρνησης, παρέχοντας παράνομες υπηρεσίες, προστασία και απασχόληση, ενσωματώνοντας έτσι τον εαυτό τους στον ιστό αυτών των κοινοτήτων (Xenakis & Cheliotis, 2013; Chambliss, 1978).

Η θεωρία ρίχνει επίσης φως στις δυσκολίες για την εξάλειψη του οργανωμένου εγκλήματος από αυτές τις αποδιοργανωμένες κοινότητες. Τα κοινωνικά δίκτυα και οι κοινοτικοί δεσμοί που αναπτύσσουν οι εγκληματικές ομάδες σε αυτές τις περιοχές δεν βασίζονται απλώς στον φόβο, αλλά συχνά σε μια συμβιωτική σχέση όπου η κοινότητα βασίζεται στις ομάδες οργανωμένου εγκλήματος για ορισμένες υπηρεσίες και προστασίες. Αυτή η σχέση περιπλέκει τις προσπάθειες επιβολής του νόμου, καθώς η κοινότητα μπορεί να δει αυτές τις ομάδες ως ευεργέτες παρά ως απειλή, ειδικά όταν το κράτος αποτυγχάνει να παρέχει επαρκείς υπηρεσίες ή ασφάλεια (Varese, 2011; Hobbs, 1998).

Επιπλέον, η Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης βοηθά στην κατανόηση της χωρικής κατανομής του εγκλήματος. Μπορεί να εξηγήσει γιατί ορισμένες περιοχές είναι πιο επιρρεπείς σε δραστηριότητες όπως η διακίνηση ναρκωτικών, το λαθρεμπόριο και ο εκβιασμός. Αυτοί είναι συνήθως τομείς όπου οι κοινοτικοί έλεγχοι είναι πιο αδύναμοι και όπου οι παράνομες ευκαιρίες μπορούν να αξιοποιηθούν πιο εύκολα. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος είναι ορθολογικοί παράγοντες με αυτή την έννοια, επιλέγουν στρατηγικά τοποθεσίες όπου η αποδιοργάνωση είναι υψηλότερη, επειδή αυτές οι περιοχές παρουσιάζουν τον χαμηλότερο κίνδυνο αντίστασης της κοινότητας και τις υψηλότερες δυνατότητες εγκληματικής κερδοφορίας (Shelley, 2014, Siegel & Nelen, 2007).

Ως εκ τούτου, οι στρατηγικές χάραξης πολιτικής και επιβολής του νόμου που βασίζονται στη Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης μπορούν να επικεντρωθούν στην ενίσχυση των κοινοτικών θεσμών και της συνοχής ως μέσο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Προγράμματα που ενισχύουν την τοπική διακυβέρνηση, βελτιώνουν τις δημόσιες υπηρεσίες και προωθούν την αστυνόμευση με βάση την κοινότητα μπορούν να βοηθήσουν στην αποκατάσταση της κοινωνικής οργάνωσης. Με αυτόν τον τρόπο, μειώνουν τις ευκαιρίες για το οργανωμένο έγκλημα να εδραιωθεί στις κοινότητες. Επιπλέον, αυτές οι πρωτοβουλίες μπορούν να αυξήσουν την ανθεκτικότητα της κοινότητας και την προθυμία να συνεργαστεί με τις αρχές επιβολής του νόμου, ενισχύοντας έτσι την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών πρόληψης του εγκλήματος (Allum & Gilmour, 2012; Gounev & Ruggiero, 2012).

3.3 Θεωρία ανομίας

Η Θεωρία της Ανομίας, που διατυπώθηκε από τον Merton (1938), είναι καθοριστική για την εξήγηση του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικές δομές και η ανισότητα μεταξύ πολιτισμικών στόχων και των διαθέσιμων μέσων για την επίτευξή τους μπορούν να οδηγήσουν σε αποκλίνουσα συμπεριφορά, συμπεριλαμβανομένου του οργανωμένου εγκλήματος. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, όταν η κοινωνία δίνει έμφαση στην επιτυχία και τον πλούτο ως πρωταρχικούς στόχους χωρίς να παρέχει ίσες ευκαιρίες σε όλους να τα επιτύχουν με νόμιμα μέσα, δημιουργείται μια κατάσταση ανομίας ή ανομίας. Αυτό το κράτος ευνοεί ένα περιβάλλον όπου άτομα και ομάδες είναι πιο πιθανό να επιδιώξουν παράνομες οδούς για την επίτευξη αυτών των στόχων, ιδιαίτερα σε κοινωνίες με σημαντικές οικονομικές ανισότητες και διαφθορά.

Στο ελληνικό πλαίσιο, η συνάφεια της Θεωρίας της Ανομίας γίνεται εμφανής όταν εξετάζονται οι οικονομικές κρίσεις και τα επακόλουθα μέτρα λιτότητας που έχουν επηρεάσει σημαντικά τις κοινωνικές δομές και έχουν αυξήσει τις ανισότητες. Αυτές οι συνθήκες συχνά οδηγούν άτομα και ομάδες, όπως η ελληνική μαφία, να εκμεταλλεύονται ή να δημιουργούν παράνομες ευκαιρίες ως εναλλακτικά μέσα για την επίτευξη οικονομικής επιτυχίας. Αυτό το σενάριο επιδεινώνεται από την αντιληπτή ανεπάρκεια νομικών και οικονομικών δομών για προστασία από τέτοιες ανισότητες, ωθώντας περισσότερο στο περιθώριο της εγκληματικότητας (Xenakis & Cheliotis, 2013; Chambliss, 1978).

Επιπλέον, η θεωρία βοηθά στην εξήγηση της εμμονής και της εξάπλωσης του οργανωμένου εγκλήματος σε ορισμένα τμήματα της ελληνικής κοινωνίας. Η ελληνική μαφία, για παράδειγμα, μπορεί να θεωρηθεί όχι μόνο ως προμηθευτής παράνομων δραστηριοτήτων αλλά και ως φορείς που καλύπτουν τα κενά που αφήνουν οι θεσμικές αποτυχίες. Παρέχουν «υπηρεσίες» όπου το κράτος έχει αποτύχει, εμπλέκονται σε δραστηριότητες που κυμαίνονται από δανειοληπτικά έως παράνομες υπηρεσίες προστασίας, ενσωματώνοντας αποτελεσματικά τον εαυτό τους στον κοινωνικό και οικονομικό ιστό της κοινότητας (Varese, 2011; Hobbs, 1998).

Η Θεωρία ανομίας ρίχνει επίσης φως στην πολιτιστική πτυχή του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα, όπου η διατάραξη των κοινωνικών κανόνων λόγω παρατεταμένης

οικονομικής αστάθειας έχει οδηγήσει σε εξομάλυνση της διαφθοράς και της εγκληματικότητας ως βιώσιμων επιλογών ευημερίας. Αυτή η ομαλοποίηση βοηθά στη διατήρηση ενός κύκλου όπου τα νεαρά άτομα μεγαλώνουν σε περιβάλλοντα που αξιοποιούν τη γρήγορη οικονομική επιτυχία έναντι της τήρησης του νόμου, διαιωνίζοντας τις τάξεις των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος και την επιρροή τους στις κοινότητες (Shelley, 2014, Siegel & Nelen, 2007).

Από άποψη πολιτικής, η κατανόηση των επιπτώσεων της Θεωρίας της Ανομίας μπορεί να καθοδηγήσει πιο αποτελεσματικές απαντήσεις στο οργανωμένο έγκλημα. Υπογραμμίζει τη σημασία της αντιμετώπισης όχι μόνο των συμπτωμάτων - εγκληματικών δραστηριοτήτων - αλλά και των κοινωνικών συνθηκών που ευνοούν αυτές τις συμπεριφορές. Οι πολιτικές που στοχεύουν στη βελτίωση των ευκαιριών εκπαίδευσης, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της εισοδηματικής ανισότητας θα μπορούσαν να μετριάσουν το αίσθημα στέρησης του δικαιώματος που συχνά οδηγεί τα άτομα σε εγκληματικά δίκτυα. Επιπλέον, η ενίσχυση των κοινωνικών θεσμών και των κοινοτικών κανόνων γύρω από τη νομιμότητα και την επιτυχία μπορεί να βοηθήσει στην επανευθυγράμμιση των κοινωνικών αξιών προς πιο θετικές και εποικοδομητικές συμπεριφορές (Allum & Gilmour, 2012; Gounev & Ruggiero, 2012).

3.4 Θεωρία διαφορικής συσχέτισης

Η Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης, που αναπτύχθηκε από τον Sutherland (1947), υποστηρίζει ότι η εγκληματική συμπεριφορά μαθαίνεται μέσω της αλληλεπίδρασης με άλλους σε μια διαδικασία επικοινωνίας. Αυτή η θεωρία είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο το οργανωμένο έγκλημα, όπως αυτό που διεξάγεται από την ελληνική μαφία, διαιωνίζεται μέσω κοινωνικών και επικοινωνιακών αλληλεπιδράσεων εντός συγκεκριμένων κοινοτήτων. Τονίζει τον ρόλο του κοινωνικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της τάσης ενός ατόμου να εμπλέκεται σε εγκληματικές δραστηριότητες εξομαλύνοντας τέτοιες συμπεριφορές μέσω της έκθεσης σε συμπεριφορές ευνοϊκές για το έγκλημα.

Στο πλαίσιο της Ελληνικής Μαφίας, η Θεωρία Διαφορετικών Συνδέσμων εξηγεί πώς τα νέα μέλη κοινωνικοποιούνται ώστε να αποδέχονται και να συμμετέχουν σε εγκληματικές

δραστηριότητες. Αυτή η διαδικασία κοινωνικοποίησης συμβαίνει συχνά μέσα σε στενά συνδεδεμένα κοινοτικά δίκτυα ή ακόμα και σε οικογενειακές δομές, όπου οι αξίες και οι κανόνες που υποστηρίζουν ή αποδοκιμάζουν την εγκληματική συμπεριφορά μεταβιβάζονται μέσω γενεών. Η συνεχής έκθεση σε τέτοιους κανόνες ενισχύει την αντίληψη ότι οι εγκληματικές δραστηριότητες είναι ένα βιώσιμο και αποδεκτό μέσο για την επίτευξη προσωπικών ή συλλογικών στόχων, διαιωνίζοντας έτσι τον κύκλο της εμπλοκής στο οργανωμένο έγκλημα (Siegel & Nelen, 2007; Hobbs, 1998).

Επιπλέον, αυτή η θεωρία διευκρινίζει τις μεθόδους με τις οποίες οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος διατηρούν τη συνοχή και τη μυστικότητα. Μέσω της διαδικασίας διαφορικής σύνδεσης, τα μέλη αναπτύσσουν κοινές αντιλήψεις και ορολογίες που όχι μόνο διευκολύνουν τις εγκληματικές δραστηριότητες αλλά και ενισχύουν την ταυτότητα της ομάδας, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την επιχειρησιακή επιτυχία οργανώσεων όπως η Ελληνική Μαφία. Αυτή η κοινή κουλτούρα μέσα στην εγκληματική οργάνωση απομονώνει αποτελεσματικά τα μέλη της από τις κυρίαρχες κοινωνικές αξίες, συντηρώντας έτσι μια υποκουλτούρα που περιστρέφεται γύρω από εγκληματικές επιχειρήσεις (Varese, 2011; Shelley, 2014).

Επιπρόσθετα, η Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης βοηθά στην αντιμετώπιση του γιατί ορισμένες περιοχές ή κοινότητες στην Ελλάδα μπορεί να είναι πιο επιρρεπείς στην επιρροή του οργανωμένου εγκλήματος. Σε περιοχές όπου οι οικονομικές ευκαιρίες είναι σπάνιες και η κρατική παρουσία είναι αδύναμη, το οργανωμένο έγκλημα μπορεί να προσφέρει εναλλακτικές πηγές εισοδήματος και προστασίας, προσελκύοντας περισσότερα άτομα στο κύμα του. Η θεωρία προτείνει ότι σε αυτά τα περιβάλλοντα, η επικράτηση των εγκληματικών προτύπων και η απουσία νόμιμων ευκαιριών συνεργάζονται για να κατευθύνουν τα άτομα προς το έγκλημα ως τρόπο ζωής (Xenakis & Cheliotis, 2013 Allum & Gilmour, 2012).

Από τη σκοπιά της χάραξης πολιτικής, η κατανόηση των κοινωνικών θεμελίων του οργανωμένου εγκλήματος μέσω της Θεωρίας Διαφορικής Συσχέτισης μπορεί να οδηγήσει σε πιο αποτελεσματικές παρεμβάσεις. Προγράμματα που στοχεύουν να διαταράξουν τις κοινωνικές διαδικασίες που διευκολύνουν την εκμάθηση της εγκληματικής συμπεριφοράς θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν καθοδήγηση, έργα συμμετοχής στην κοινότητα και βελτιωμένες ευκαιρίες εκπαίδευσης. Αυτές οι πρωτοβουλίες μπορούν να βοηθήσουν στην εξουδετέρωση των εγκληματικών επιρροών εντός των κοινοτήτων και να παρέχουν

εναλλακτικές αφηγήσεις που προωθούν συμπεριφορές νομοταγούς (Gounev & Ruggiero, 2012; Fijnaut & Paoli, 2007).

Συμπερασματικά, η Θεωρία Διαφορικών Συνδέσμων παρέχει μια βαθιά εικόνα της κοινωνικής δυναμικής του οργανωμένου εγκλήματος στην ελληνική κοινωνία. Υπογραμμίζει τη σημασία του κοινωνικού περιβάλλοντος για την προώθηση της εγκληματικής συμπεριφοράς και προτείνει ότι οι παρεμβάσεις που στοχεύουν στην αλλαγή αυτών των περιβαλλόντων θα μπορούσαν να μειώσουν την επικράτηση του οργανωμένου εγκλήματος. Αντιμετωπίζοντας τις βασικές κοινωνικές αιτίες που διευκολύνουν τη μάθηση και τη διαίονιση εγκληματικών συμπεριφορών, όπως μέσω της ενίσχυσης της κοινότητας και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, μπορεί να είναι δυνατό να διαταραχθεί ο κύκλος στρατολόγησης και εμπλοκής σε οργανισμούς όπως η Ελληνική Μαφία (Sutherland, 1947; Hardy, 2020).

3.5 Η Θεωρία της Συλλογικής Δράσης

Η Θεωρία της Συλλογικής Δράσης, που αναπτύχθηκε από τον Olson (1965), παρέχει ένα χρήσιμο πλαίσιο για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα άτομα σε μια ομάδα μπορούν να συνεργαστούν για την επίτευξη κοινών στόχων, ιδιαίτερα όταν οι στόχοι της ομάδας είναι δημόσιοι και δυνητικά ωφέλιμοι για όλους μέσα στην ομάδα. Αυτή η θεωρία βοηθά να εξηγηθούν οι μηχανισμοί μέσω των οποίων ομάδες οργανωμένου εγκλήματος όπως η ελληνική μαφία συντονίζουν τις δραστηριότητές τους και διατηρούν τη συνοχή της ομάδας, παρά το ατομικό κόστος που μπορεί να σχετίζεται με τη συμμετοχή.

Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος θεωρούνται συχνά ως βασικά παραδείγματα συλλογικής δράσης, καθώς απαιτούν σημαντικό συντονισμό μεταξύ των μελών για την επιτυχή εκτέλεση σύνθετων δραστηριοτήτων όπως το λαθρεμπόριο, ο εκβιασμός ή η διαφθορά. Αυτές οι δραστηριότητες συχνά αποφέρουν δημόσια αγαθά εντός του οργανισμού, όπως κέρδη, τα οποία μοιράζονται μεταξύ των μελών. Η θεωρία υποστηρίζει ότι η παροχή επιλεκτικών κινήτρων είναι το κλειδί για την υπέρβαση του προβλήματος του ελεύθερου οδηγού, όπου τα άτομα ενδέχεται να απέχουν από τη συνεισφορά τους στην ομαδική προσπάθεια. Στο πλαίσιο της ελληνικής μαφίας, τέτοια κίνητρα μπορεί να

περιλαμβάνουν οικονομικές ανταμοιβές, προστασία ή θέση εντός του οργανισμού (Shelley, 2014; Varese, 2011).

Η εφαρμογή της Θεωρίας της Συλλογικής Δράσης στην Ελληνική Μαφία βοηθά επίσης να εξηγηθεί πώς αυτές οι ομάδες καταφέρνουν να επιβάλουν εσωτερική πειθαρχία και συνεργασία. Μέσω μηχανισμών όπως η παρακολούθηση και η επιβολή κυρώσεων, οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος μπορούν να διασφαλίσουν ότι τα μέλη τηρούν τους κανόνες της ομάδας και συμμετέχουν ενεργά στις προσπάθειές της. Αυτός ο εσωτερικός κανονισμός είναι κρίσιμος για τη διατήρηση του λειτουργικού απορρήτου και της αποτελεσματικότητας, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση τέτοιων οργανισμών υπό τον έλεγχο των αρχών επιβολής του νόμου (Siegel & Nelen, 2007; Hobbs, 1998).

Επιπλέον, η θεωρία βοηθά στην κατανόηση της μακροζωίας και της ανθεκτικότητας των εγκληματικών οργανώσεων. Ακόμη και μπροστά σε εξωτερικές πιέσεις, όπως επιδρομές της αστυνομίας ή νομικές καταστολές, ομάδες όπως η ελληνική μαφία είναι σε θέση να επιμείνουν και να προσαρμοστούν λόγω της ισχυρής εσωτερικής συνοχής τους και των συλλογικών οφελών που παρέχει η ιδιότητα μέλους. Αυτή η ανθεκτικότητα οφείλεται εν μέρει στην κοινή πεποίθηση μεταξύ των μελών ότι η συλλογική τους δράση είναι πιο ωφέλιμη από τις ατομικές προσπάθειες, οι οποίες δεν μπορούσαν να επιτύχουν το ίδιο επίπεδο επιτυχίας σε εγκληματικές επιχειρήσεις (Xenakis & Cheliotis, 2013; Gounev & Ruggiero, 2012).

Όσον αφορά τις επιπτώσεις της πολιτικής, η κατανόηση της δυναμικής της συλλογικής δράσης στο πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος μπορεί να δώσει πληροφορίες για πιο αποτελεσματικές στρατηγικές επιβολής του νόμου. Για παράδειγμα, η διακοπή των μηχανισμών που επιτρέπουν σε αυτές τις ομάδες να προσφέρουν επιλεκτικά κίνητρα ή η αύξηση του κόστους συμμετοχής σε εγκληματικές δραστηριότητες θα μπορούσε να μειώσει την ελκυστικότητα της συμμετοχής ή της παραμονής σε αυτούς τους οργανισμούς. Οι πολιτικές θα μπορούσαν επίσης να επικεντρωθούν στην εξάρθρωση των κοινωνικών και οικονομικών δομών που υποστηρίζουν αυτές τις συλλογικές δράσεις, αποδυναμώνοντας έτσι τη συνοχή και τη λειτουργική ικανότητα της ομάδας (Allum & Gilmour, 2012; Fijnaut & Paoli, 2007).

Η Θεωρία της Συλλογικής Δράσης παρέχει πολύτιμες γνώσεις για την επιχειρησιακή δυναμική της ελληνικής μαφίας και παρόμοιων ομάδων οργανωμένου εγκλήματος. Αναδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο αυτές οι ομάδες οργανώνουν και παρακινούν τα μέλη τους να συμμετέχουν σε συλλογικές εγκληματικές δραστηριότητες, η θεωρία όχι μόνο ενισχύει την κατανόησή μας για την εσωτερική λειτουργία αυτών των οργανώσεων, αλλά προσφέρει επίσης τρόπους για την ανάπτυξη στοχευμένων παρεμβάσεων. Αυτές οι παρεμβάσεις μπορούν να διαταράξουν τα συλλογικά οφέλη που οδηγούν τις δραστηριότητες της ομάδας, οδηγώντας δυνητικά σε μείωση της επικράτησης και της επιρροής τους στην κοινωνία (Olson, 1965; Hardy, 2020).

3.6 Θεωρία Δικτύων

Η Θεωρία Δικτύων, όπως αναπτύχθηκε στον τομέα της κοινωνιολογίας και υιοθετήθηκε αργότερα από εγκληματολόγους όπως ο Castells (1996), παρέχει ισχυρές πληροφορίες για την εξέταση των δομών και της δυναμικής ομάδων οργανωμένου εγκλήματος όπως η Ελληνική Μαφία. Αυτή η θεωρία εστιάζει στις συνδέσεις μεταξύ κόμβων (μεμονωμένων παραγόντων ή ομάδων) και στους δεσμούς που τους συνδέουν, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν ροές πληροφοριών, πόρων και επιρροής. Η κατανόηση αυτών των δικτύων είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του οργανωμένου εγκλήματος σε διάφορα επίπεδα, από τοπικό έως παγκόσμιο.

Στο πλαίσιο της Ελληνικής Μαφίας, η Θεωρία Δικτύων διευκρινίζει πώς αυτές οι εγκληματικές ομάδες δεν είναι απλώς τοπικές συμμορίες, αλλά μέρος μεγαλύτερων δικτύων που εκτείνονται σε εθνικά και διεθνή σύνορα. Οι συνδέσεις εντός αυτών των δικτύων διευκολύνουν δραστηριότητες όπως η διακίνηση ναρκωτικών, το λαθρεμπόριο ανθρώπων και το ξέπλυμα χρήματος. Η δύναμη αυτών των δικτύων έγκειται στην ευελιξία και την ανθεκτικότητά τους, χαρακτηριστικά που τους επιτρέπουν να προσαρμοστούν γρήγορα στις αλλαγές στις τακτικές επιβολής του νόμου ή στις συνθήκες της αγοράς (Shelley, 2014; Hobbs, 1998).

Η Θεωρία Δικτύων υπογραμμίζει επίσης τη σημασία των αδύναμων δεσμών, που είναι οι λιγότερο συχνές, πιο περιστασιακές συνδέσεις μεταξύ ατόμων ή ομάδων. Στη σφαίρα του οργανωμένου εγκλήματος, αυτοί οι αδύναμοι δεσμοί μπορεί να είναι κρίσιμοι για την

επέκταση των εγκληματικών επιχειρήσεων, καθώς παρέχουν πρόσβαση σε νέους πόρους και αγορές χωρίς το βάρος ισχυρών, απαιτητικών σχέσεων. Για την ελληνική μαφία, αυτοί οι δεσμοί ενδέχεται να συνδέουν τοπικούς φορείς με διεθνή καρτέλ ναρκωτικών ή δίκτυα ξέπλυματος βρώμικου χρήματος, διευκολύνοντας έτσι το παγκόσμιο εύρος των δραστηριοτήτων τους (Varese, 2011, Siegel & Nelen, 2007).

Επιπλέον, η εφαρμογή της Θεωρίας Δικτύων βοηθά στον εντοπισμό βασικών κόμβων εντός του εγκληματικού δικτύου. Αυτοί οι βασικοί κόμβοι είναι άτομα ή τοποθεσίες που χρησιμεύουν ως κρίσιμοι κόμβοι για τη ροή πληροφοριών και πόρων. Με τον εντοπισμό και τη στόχευση αυτών των κόμβων, η επιβολή του νόμου μπορεί να διαταράξει σημαντικά τις εγκληματικές δραστηριότητες. Στην περίπτωση της ελληνικής μαφίας, η στόχευση σε καλά συνδεδεμένα άτομα ή βασικά επιχειρηματικά μέτωπα που χρησιμεύουν ως κόμβοι στο ξέπλυμα χρήματος θα μπορούσε να ακρωτηριάσει τις επιχειρησιακές δυνατότητες του δικτύου (Xenakis & Cheliotis, 2013; Gounev & Ruggiero, 2012).

Η Θεωρία Δικτύων βοηθά επίσης στην κατανόηση της ανθεκτικότητας των εγκληματικών δικτύων. Αυτά τα δίκτυα έχουν συχνά περιττές συνδέσεις και αποκεντρωμένες δομές που τα καθιστούν ανθεκτικά έναντι των ενεργειών επιβολής του νόμου. Ακόμα κι αν αφαιρεθούν ένας ή περισσότεροι κόμβοι, άλλοι μπορούν συχνά να αντισταθμίσουν, επιτρέποντας στο δίκτυο να διατηρήσει τις λειτουργίες του. Αυτό το χαρακτηριστικό καθιστά την εξάρθρωση ομάδων οργανωμένου εγκλήματος ιδιαίτερα προκλητική και απαιτεί βαθιά κατανόηση της αρχιτεκτονικής του δικτύου και της λειτουργικής σημασίας κάθε κόμβου (Allum & Gilmour, 2012; Fijnaut & Paoli, 2007).

Συμπερασματικά, η Θεωρία Δικτύων παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ανάλυση των περίπλοκων και συχνά κρυφών σχέσεων που ορίζουν την ελληνική μαφία και παρόμοιες ομάδες οργανωμένου εγκλήματος. Χαρτογραφώντας αυτές τις συνδέσεις και κατανοώντας τις λειτουργίες τους, οι αρχές επιβολής του νόμου και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να αναπτύξουν πιο στρατηγικές παρεμβάσεις με στόχο την κατάρρευση αυτών των δικτύων. Αυτή η προσέγγιση δεν αφορά μόνο τη στόχευση των πιο ορατών ή ενεργών μελών του δικτύου, αλλά την κατανόηση της υποκείμενης δομής που υποστηρίζει ολόκληρο τον οργανισμό. Τέτοιες στρατηγικές ιδέες είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική διακοπή των οργανωμένων εγκληματικών επιχειρήσεων και τη μείωση του αντίκτυπού τους στην κοινωνία (Castells, 1996; Hardy, 2020).

3.7 Ενσωμάτωση Θεωριών

Η ενσωμάτωση πολλαπλών εγκληματολογικών θεωριών παρέχει ένα ισχυρό πλαίσιο για την κατανόηση των πολύπλοκων φαινομένων της ελληνικής μαφίας, της εμπλοκής της στο οργανωμένο έγκλημα και της αλληλεπίδρασης με την οικονομική διαφθορά. Κάθε θεωρία—Ορθολογική Επιλογή, Κοινωνική Αποδιοργάνωση, Ανομία, Διαφορική Συσχέτιση, Συλλογική Δράση και Θεωρία Δικτύων— προσφέρει ξεχωριστές αλλά συμπληρωματικές προοπτικές που ενισχύουν συλλογικά την κατανόησή μας και τις στρατηγικές απαντήσεις στο οργανωμένο έγκλημα.

Η Θεωρία Ορθολογικής Επιλογής υπογραμμίζει τις υπολογισμένες αποφάσεις πίσω από εγκληματικές δραστηριότητες, υποδεικνύοντας ότι τα μέλη της Ελληνικής Μαφίας σταθμίζουν τα πιθανά οφέλη έναντι των κινδύνων πριν εμπλακούν σε εγκληματικές πράξεις (Cornish & Clarke, 1986). Αυτή η προοπτική είναι ζωτικής σημασίας για το σχεδιασμό στρατηγικών επιβολής του νόμου που αυξάνουν τους κινδύνους και μειώνουν τα οφέλη των εγκληματικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, ενώ η Ορθολογική Επιλογή παρέχει πληροφορίες για το «γιατί» πίσω από μεμονωμένες αποφάσεις, δεν εξετάζει πλήρως το «πώς» των οργανωτικών δομών που διευκολύνουν αυτές τις επιλογές.

Οι Θεωρίες Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης και Ανομίας εισάγουν τους συναφείς παράγοντες - κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες - που ευνοούν περιβάλλοντα που ευνοούν το έγκλημα (Merton, 1938; Shaw & McKay, 1942). Αυτές οι θεωρίες εξηγούν γιατί ορισμένες περιοχές είναι πιο επιρρεπείς στην επιρροή του οργανωμένου εγκλήματος λόγω των οικονομικών ανισοτήτων και της έλλειψης κοινωνικής συνοχής, που επικρατούν σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Η κατανόηση αυτών των παραγόντων μπορεί να καθοδηγήσει τις παρεμβάσεις και τις πολιτικές που βασίζονται στην κοινότητα που στοχεύουν στην ενίσχυση των κοινοτικών δομών και στην παροχή νόμιμων οικονομικών ευκαιριών, αντιμετωπίζοντας έτσι ορισμένες βαθύτερες αιτίες του εγκλήματος.

Η Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης προσθέτει ένα άλλο επίπεδο περιγράφοντας λεπτομερώς τη διαδικασία μέσω της οποίας τα άτομα μέσα στις κοινότητες μαθαίνουν και υιοθετούν εγκληματικές συμπεριφορές (Sutherland, 1947). Αυτή η θεωρία τονίζει τη σημασία της

κοινότητας και των κοινωνικών δικτύων στη μετάδοση εγκληματικών αξιών και κανόνων, που συχνά κυριαρχούν σε περιοχές όπου κυριαρχεί η ελληνική μαφία. Υποδηλώνει ότι οι προσπάθειες για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος πρέπει επίσης να επικεντρωθούν στην αλλαγή των κοινοτικών κανόνων και στη μείωση της επιρροής των εγκληματικών προτύπων.

Η Θεωρία της Συλλογικής Δράσης και η Θεωρία Δικτύων επεκτείνουν την ανάλυση σε οργανωτικό επίπεδο, εξηγώντας πώς οι ομάδες οργανώνουν και συντηρούν συλλογικές εγκληματικές προσπάθειες. Η Θεωρία Συλλογικής Δράσης εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος διαχειρίζονται τη συνεργασία και διατηρούν τη συμμετοχή των μελών μέσω επιλεκτικών κινήτρων ή μέτρων καταναγκασμού (Olson, 1965), ενώ η Θεωρία Δικτύων παρέχει πληροφορίες για τη δομή αυτών των ομάδων και την ανθεκτικότητά τους, ακόμη και όταν τα βασικά μέλη στοχοποιούνται από τις αρχές επιβολής του νόμου. (Castells, 1996). Αυτές οι θεωρίες μαζί προτείνουν ότι η διακοπή των δικτύων και η μείωση των πλεονεκτημάτων της συμμετοχής σε ομάδες μπορεί να είναι αποτελεσματικές στρατηγικές.

Η ενσωμάτωση αυτών των θεωριών παρέχει μια ολιστική άποψη των επιχειρήσεων της ελληνικής μαφίας. Αποκαλύπτει τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των ατομικών κινήτρων, των επιρροών της κοινότητας και των οργανωτικών δομών. Για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και την επιβολή του νόμου, αυτή η ενοποίηση σημαίνει ότι οι αποτελεσματικές στρατηγικές πρέπει να είναι πολύπλευρες, συνδυάζοντας τιμωρητικά μέτρα με κοινωνικές και οικονομικές παρεμβάσεις. Η ενίσχυση των στρατηγικών επιβολής του νόμου για την αύξηση της ανίχνευσης και της τιμωρίας του εγκλήματος πρέπει να συμβαδίζει με τις προσπάθειες για τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής, της οικονομικής σταθερότητας και των νόμιμων ευκαιριών για όσους κινδυνεύουν να παρasyρθούν στο οργανωμένο έγκλημα (Gounev & Ruggiero, 2012; Hobbs, 1998).

Συμπερασματικά, το ολοκληρωμένο θεωρητικό πλαίσιο όχι μόνο εμπλουτίζει την κατανόησή μας για το γιατί και πώς λειτουργεί η Ελληνική Μαφία, αλλά παρέχει επίσης μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση για την καταπολέμηση της επιρροής της. Αντιμετωπίζοντας τόσο τα συμπτώματα όσο και τις υποκείμενες αιτίες του οργανωμένου εγκλήματος, οι παρεμβάσεις μπορούν να είναι πιο βιώσιμες, μειώνοντας την επικράτηση του οργανωμένου εγκλήματος στην ελληνική κοινωνία μακροπρόθεσμα (Xenakis & Cheliotis, 2013; Shelley, 2014). Αυτή η προσέγγιση ευθυγραμμίζεται με τις σύγχρονες

προοπτικές της εγκληματολογίας και της δημόσιας πολιτικής, οι οποίες υποστηρίζουν την αντιμετώπιση σύνθετων κοινωνικών ζητημάτων μέσω πολλαπλών προσεγγίσεων και συντονισμένων ενεργειών.

4 Μεθοδολογία

4.1 Σχεδιασμός Έρευνας

Ο ερευνητικός σχεδιασμός αυτής της διπλωματικής σχετικά με την εμπλοκή της ελληνικής μαφίας στο οργανωμένο έγκλημα και την οικονομική διαφθορά υιοθετεί μια ποιοτική προσέγγιση, δομημένη ώστε να παρέχει βαθιές γνώσεις στα περίπλοκα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά τοπία μέσα στα οποία δραστηριοποιείται αυτή η εγκληματική οντότητα. Αυτός ο σχεδιασμός επιλέγεται λόγω της καταλληλότητας του για διερεύνηση των διαφοροποιημένων αλληλεπιδράσεων και της λεπτής δυναμικής που συχνά χάνονται από τις ποσοτικές μεθόδους (Bryman, 2012).

Χρησιμοποιώντας ένα πλαίσιο θεματικής ανάλυσης, η μελέτη στοχεύει στην εξαγωγή θεμάτων και μοτίβων από μια τεράστια ποικιλία πηγών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων άρθρων με κριτές, βιβλίων, κυβερνητικών εκθέσεων και πηγών μέσων ενημέρωσης. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει μια εις βάθος διερεύνηση των θεωρητικών θεμελίων που τέθηκαν σε προηγούμενα κεφάλαια, όπως η Θεωρία της Ορθολογικής Επιλογής, η Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης και άλλα. Ενσωματώνοντας αυτές τις θεωρίες, η έρευνα επιδιώκει να κατανοήσει όχι μόνο τις εκδηλώσεις του οργανωμένου εγκλήματος αλλά και τις υποκείμενες αιτίες και τους διαιωνιστικούς παράγοντες (Creswell, 2013).

Η συλλογή δεδομένων βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε μια ολοκληρωμένη βιβλιογραφική ανασκόπηση, η οποία προσδιορίζεται ως η πιο αποτελεσματική μέθοδος για αυτή τη μελέτη λόγω του εκτεταμένου όγκου υπάρχουσας έρευνας και της πολυπλοκότητας της πρόσβασης σε εμπειρικά δεδομένα από πρώτο χέρι για μυστικές επιχειρήσεις, όπως αυτές που διεξάγονται από την Ελληνική Μαφία. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήθηκε στο Κεφάλαιο 2 έχει ήδη επισημάνει αρκετές βασικές πηγές που προσφέρουν πληροφορίες για τις επιχειρήσεις, τις επιπτώσεις και τις απαντήσεις στις δραστηριότητες της ελληνικής μαφίας. Αυτές οι πηγές επιλέγονται προσεκτικά για τη συνάφεια και την εξουσία τους, διασφαλίζοντας μια ισχυρή βάση για τη μελέτη (Hart, 1998)

Η ανάλυση ακολουθεί μια δομημένη διαδικασία κωδικοποίησης όπου τα δεδομένα που εξάγονται από τις πηγές οργανώνονται σε αρχικούς κώδικες με βάση τη συνάφειά τους με

τα ερευνητικά ερωτήματα. Αυτοί οι κώδικες στη συνέχεια ομαδοποιούνται σε θέματα που αντικατοπτρίζουν ευρύτερες έννοιες μέσα στο θεωρητικό πλαίσιο. Για παράδειγμα, οι συζητήσεις για τις οικονομικές στρατηγικές της ελληνικής μαφίας στη βιβλιογραφία μπορούν να κωδικοποιηθούν με θέματα όπως «οικονομική χειραγώγηση» ή «τακτικές διαφθοράς», τα οποία στη συνέχεια αναλύονται μέσα από το πρίσμα της Θεωρίας της Ορθολογικής Επιλογής ή της Θεωρίας της Ανομίας (Saldana, 2013).

Οι ηθικοί προβληματισμοί είναι υψίστης σημασίας, δεδομένης της ευαίσθητης φύσης του θέματος. Η μελέτη τηρεί αυστηρά πρότυπα ακαδημαϊκής ακεραιότητας, με ιδιαίτερη προσοχή στην ακριβή αναφορά όλων των πηγών για την αποφυγή λογοκλοπής και τον σεβασμό των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (American Psychological Association, 2010). Η εμπιστευτικότητα και η ηθική χρήση των δεδομένων είναι επίσης κρίσιμες, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για δυνητικά ευαίσθητες πληροφορίες. Όπου είναι δυνατόν, τα δεδομένα είναι ανώνυμα για να αποτραπεί η ταυτοποίηση ατόμων που ενδέχεται να αναφερθούν ακούσια σε ποιοτικές περιγραφές ή περιπτωσιολογικές μελέτες που προέρχονται από δευτερεύουσες πηγές (British Sociological Association, 2002).

Συνοψίζοντας, ο ερευνητικός σχεδιασμός αυτής της διπλωματικής είναι κατασκευασμένος για να εξασφαλίσει μια ολοκληρωμένη κατανόηση της εμπλοκής της ελληνικής μαφίας στο οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά, υποστηριζόμενη από ένα ισχυρό μεθοδολογικό πλαίσιο. Η ποιοτική προσέγγιση, με επίκεντρο τη θεματική ανάλυση, επιτρέπει την ενοποίηση των θεωρητικών προοπτικών με εμπειρικά δεδομένα που προέρχονται από ποικίλες πηγές. Αυτή η μεθοδολογική στρατηγική όχι μόνο ενισχύει το βάθος και το εύρος της ανάλυσης, αλλά διασφαλίζει επίσης ότι η μελέτη τηρεί τα υψηλότερα πρότυπα ακαδημαϊκής αυστηρότητας και ηθικής συμπεριφοράς.

4.2 Μέθοδοι συλλογής δεδομένων

Οι μέθοδοι συλλογής δεδομένων για αυτή τη διπλωματική σχετικά με τη συμμετοχή της ελληνικής μαφίας στο οργανωμένο έγκλημα και την οικονομική διαφθορά επικεντρώνονται κυρίως σε μια ολοκληρωμένη βιβλιογραφική ανασκόπηση. Αυτή η προσέγγιση είναι αποφασιστικής σημασίας για τη συλλογή και σύνθεση της υπάρχουσας γνώσης από μια σειρά πηγών για την παροχή μιας ισχυρής ανάλυσης των υπό μελέτη φαινομένων (Hart, 1998).

Ακαδημαϊκά άρθρα και βιβλία: Τα θεμελιώδη στοιχεία της συλλογής δεδομένων περιλαμβάνουν εκτενή βιβλιογραφική ανασκόπηση από ακαδημαϊκά άρθρα και βιβλία. Αυτές οι πηγές επιλέχθηκαν για το επιστημονικό τους περιεχόμενο και τη συνάφειά τους με τα θέματα του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, ιδιαίτερα εκείνων που προσφέρουν πληροφορίες για τις επιχειρησιακές μεθόδους, τις οικονομικές επιπτώσεις και την κοινωνική δυναμική της ελληνικής μαφίας. Κάθε πηγή αξιολογείται για την αξιοπιστία και τη συνεισφορά της στο πεδίο, διασφαλίζοντας μια ισορροπημένη άποψη που περιλαμβάνει διάφορες θεωρητικές προοπτικές και εμπειρικά ευρήματα (Bryman, 2012).

Επίσημες εκθέσεις και νομικά έγγραφα: Για να συμπληρώσει τις ακαδημαϊκές πηγές, η έρευνα ενσωματώνει επίσημες εκθέσεις και νομικά έγγραφα. Αυτές περιλαμβάνουν εκθέσεις κυβερνητικών και διεθνών οργανισμών σχετικά με στατιστικές για το έγκλημα, νομικές υποθέσεις και απαντήσεις πολιτικής που σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα και διεθνώς. Τέτοια έγγραφα είναι ανεκτίμητα για την κατανόηση των νομικών πλαισίων, των στρατηγικών επιβολής και των ευρύτερων πολιτικών και οικονομικών πλαισίων μέσα στα οποία συμβαίνουν αυτές οι εγκληματικές δραστηριότητες (Creswell, 2013).

Πηγές μέσων ενημέρωσης: Η αξιόπιστη δημοσιογραφία διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην παροχή σύγχρονων και ιστορικών αφηγήσεων που δεν καλύπτονται πάντα στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία. Τα άρθρα ειδήσεων, τα ντοκιμαντέρ και οι ερευνητικές εκθέσεις συχνά παρέχουν λεπτομερείς αναφορές συγκεκριμένων περιστατικών, προφίλ βασικών προσώπων και τις απαντήσεις του κοινού και της κυβέρνησης στο οργανωμένο έγκλημα. Αυτές οι πηγές είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων που αντικατοπτρίζουν την αντίληψη του κοινού και τον καθημερινό αντίκτυπο των δραστηριοτήτων της ελληνικής μαφίας (Gibbs, 2007).

Αναλυτικές εκθέσεις από δεξαμενές σκέψης και ΜΚΟ: Τέλος, αναλυτικές αναφορές από δεξαμενές σκέψης και μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) που ειδικεύονται στην ανάλυση του εγκλήματος και τη δημόσια πολιτική προσφέρουν κρίσιμες γνώσεις που γεφυρώνουν το χάσμα μεταξύ της ακαδημαϊκής έρευνας και των πρακτικών, επιτόπιων πληροφοριών. Αυτές οι εκθέσεις συχνά περιλαμβάνουν ανάλυση δεδομένων, αξιολογήσεις πολιτικής και προβλέψεις που είναι απαραίτητες για την κατανόηση των τάσεων και των μελλοντικών προκλήσεων στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς (Saldana, 2013).

Χρησιμοποιώντας αυτές τις διαφορετικές πηγές, η έρευνα διασφαλίζει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στη συλλογή δεδομένων που εμπλουτίζει τα ευρήματα της μελέτης. Κάθε πηγή αναφέρεται προσεκτικά και ενσωματώνεται στη συνολική ανάλυση, διατηρώντας ένα υψηλό επίπεδο ακαδημαϊκής αυστηρότητας και διασφαλίζοντας ότι όλες οι συνεισφορές αναγνωρίζονται. Αυτή η μέθοδος όχι μόνο υποστηρίζει την εγκυρότητα της έρευνας, αλλά επίσης ενισχύει την αξιοπιστία της διασταυρώνοντας πληροφορίες σε πολλούς τύπους δεδομένων (American Psychological Association, 2010).

4.3 Ηθικές Θεωρήσεις

Κατά τη διεξαγωγή έρευνας, ιδιαίτερα σε ευαίσθητα θέματα όπως το οργανωμένο έγκλημα και η διαφθορά, είναι απαραίτητο να τηρούνται αυστηροί ηθικοί παράγοντες για να διασφαλίζεται η ακεραιότητα της ερευνητικής διαδικασίας και να προστατεύονται τα δικαιώματα οποιουδήποτε εμπλεκόμενου ή επηρεαζόμενου μέρους. Αυτή η διπλωματική ακολουθεί ηθικές κατευθυντήριες γραμμές που αντιμετωπίζουν πολλούς βασικούς τομείς ενδιαφέροντος στην έρευνα που αφορά ανθρώπινα υποκείμενα, ακόμη και έμμεσα μέσω δευτερογενών πηγών.

Ενημερωμένη Συναίνεση: Αν και αυτή η έρευνα χρησιμοποιεί κυρίως δευτερεύουσες πηγές όπου δεν ισχύει η άμεση συναίνεση, είναι σημαντικό να εξετάζεται κριτικά η προέλευση των πληροφοριών, διασφαλίζοντας ότι η αρχική συλλογή δεδομένων σέβεται την ενημερωμένη συγκατάθεση των συμμετεχόντων. Αυτό περιλαμβάνει την επανεξέταση του τρόπου με τον οποίο συγκεντρώθηκαν τα δεδομένα σε πρωτογενείς μελέτες και τη διασφάλιση ότι αυτές οι μέθοδοι πληρούν τα ηθικά πρότυπα για ενημερωμένη συγκατάθεση κατά τη στιγμή της συλλογής. Αυτή η αναδρομική εξέταση της συναίνεσης είναι κρίσιμη για τη διατήρηση της ηθικής ακεραιότητας της έρευνας (Sieber, 1992).

Χρήση νομίμως αποκτηθέντων δεδομένων: Τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται σε αυτή τη διπλωματική προέρχονται αποκλειστικά από νόμιμα και διαθέσιμα στο κοινό υλικό. Αυτό περιλαμβάνει ακαδημαϊκά άρθρα, επίσημες εκθέσεις, νομικά έγγραφα και δημοσιεύσεις στα μέσα ενημέρωσης. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για τη χρήση δεδομένων από πηγές που συμμορφώνονται με τους νομικούς κανόνες και τις ηθικές κατευθυντήριες γραμμές στις

λειτουργίες τους, διασφαλίζοντας έτσι ότι η έρευνα δεν υποστηρίζει ή διαιωνίζει ακούσια παράνομες δραστηριότητες (Creswell, 2013).

Αποφυγή βλάβης: Η έρευνα για το οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά μπορεί να προκαλέσει ακούσια βλάβη εάν δεν αντιμετωπιστεί προσεκτικά. Αυτή η μελέτη αποφεύγει κερδοσκοπικούς ή αβάσιμους ισχυρισμούς που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο άτομα ή ομάδες. Επιπλέον, οι συζητήσεις και τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τα δεδομένα παρουσιάζονται με προσοχή, με στόχο να δοθεί μια ισορροπημένη άποψη που λαμβάνει υπόψη πολλαπλές προοπτικές και αποφεύγει τον εντυπωσιασμό. Αυτή η θεώρηση είναι απαραίτητη για να αποφευχθεί η εσφαλμένη παρουσίαση ή η ενίσχυση του κινδύνου που σχετίζεται με οποιαδήποτε ομάδα ή δραστηριότητα που συζητείται στη διπλωματική (Israel & Hay, 2006).

Ακρίβεια και υπευθυνότητα: Η ηθική έρευνα περιλαμβάνει επίσης δέσμευση για ακρίβεια και υπευθυνότητα στην παρουσίαση δεδομένων και ανάλυσης. Αυτή η έρευνα υποστηρίζει υψηλά πρότυπα ακαδημαϊκής ακεραιότητας, διασφαλίζοντας ότι όλα τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται αναφέρονται με ακρίβεια και ότι οι ερμηνείες και τα συμπεράσματα υποστηρίζονται από ισχυρά στοιχεία. Αυτή η δέσμευση επεκτείνεται στην παροχή ενός σαφούς και διαφανούς απολογισμού της ερευνητικής διαδικασίας, επιτρέποντας σε άλλους μελετητές να αξιολογήσουν, να αντιγράψουν ή να αμφισβητήσουν τα ερευνητικά ευρήματα όπως απαιτείται (Mertens, 2015).

Με την τήρηση αυτών των ηθικών κριτηρίων, η έρευνα διασφαλίζει ότι διεξάγεται με υπευθυνότητα, με σεβασμό των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ατόμων που ενδέχεται να εμπλέκονται έμμεσα ή να επηρεάζονται από τη μελέτη. Αυτές οι πρακτικές όχι μόνο προστατεύουν τα θέματα και τις πηγές της έρευνας αλλά ενισχύουν επίσης την αξιοπιστία και την αξιοπιστία των ευρημάτων, συμβάλλοντας θετικά στην επιστημονική συζήτηση για το οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά.

5 Ανάλυση/Συζήτηση

Αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζει την ανάλυση και τη συζήτηση των ευρημάτων που προέκυψαν από την εκτενή βιβλιογραφική ανασκόπηση και τη θεματική ανάλυση που διεξήχθη για την εμπλοκή της ελληνικής μαφίας στο οργανωμένο έγκλημα και την οικονομική διαφθορά. Η συζήτηση ενσωματώνει τα θεωρητικά πλαίσια που περιγράφονται στο Κεφάλαιο 3, εφαρμόζοντάς τα στα συνθετικά δεδομένα για την αντιμετώπιση των ερευνητικών ερωτημάτων και τη διερεύνηση των συνεπειών των ευρημάτων.

5.1 Η Δομή και οι Λειτουργίες της Ελληνικής Μαφίας

Η δομή και οι λειτουργίες της ελληνικής μαφίας απεικονίζουν ένα εξελιγμένο δίκτυο οργανωμένου εγκλήματος που είναι βαθιά εδραιωμένο τόσο στο τοπικό όσο και στο διεθνές εγκληματικό τοπίο. Αυτή η πολυπλοκότητα οφείλεται εν μέρει στην προσαρμοστική και ανθεκτική φύση αυτών των οργανισμών, οι οποίοι έχουν εξελιχθεί για να μεγιστοποιήσουν την αποτελεσματικότητα και να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο ως απάντηση στα μεταβαλλόμενα νομικά και οικονομικά περιβάλλοντα (Varese, 2011).

Η Ελληνική Μαφία λειτουργεί μέσω ενός μοντέλου αποκεντρωμένου δικτύου, όπου αυτόνομα κύτταρα ή ομάδες διεξάγουν διάφορες εγκληματικές δραστηριότητες, συχνά με ελάχιστη φανερή σύνδεση μεταξύ τους. Αυτή η δομή ενισχύει την ελαστικότητά τους, καθώς η αποσυναρμολόγηση ενός κυττάρου δεν αναγκαστικά αδυνατίζει άλλα. Μια τέτοια οργανωτική δομή είναι χαρακτηριστική των σύγχρονων ομάδων οργανωμένου εγκλήματος, οι οποίες προτιμούν τα ευέλικτα δίκτυα από τις άκαμπτες ιεραρχίες για να προσαρμοστούν καλύτερα στις τακτικές επιβολής του νόμου (Siegel και Nelen, 2007). Αυτός ο τρόπος λειτουργίας υποστηρίζεται από τη Θεωρία Δικτύων, η οποία υπογραμμίζει τη σημασία των συνδέσεων μεταξύ διακριτών κόμβων μέσα στο δίκτυο που διευκολύνουν τη ροή πληροφοριών, πόρων και παράνομων αγαθών (Castells, 1996).

Οι οικονομικές δραστηριότητες της ελληνικής μαφίας ποικίλλουν αλλά επικεντρώνονται σε τομείς υψηλού κέρδους όπως η διακίνηση ναρκωτικών, η εμπορία ανθρώπων, το ξέπλυμα

χρήματος και ο εκβιασμός. Αυτές οι δραστηριότητες επιλέγονται σύμφωνα με τις αρχές της Θεωρίας της Ορθολογικής Επιλογής, η οποία υποστηρίζει ότι οι εγκληματίες εκτελούν αναλύσεις κόστους-οφέλους, επιλέγοντας δραστηριότητες που προσφέρουν υψηλές ανταμοιβές με ελάχιστο κίνδυνο (Cornish και Clarke, 1986). Η συμμετοχή σε τομείς όπως οι κατασκευές και η ναυτιλία είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτη, καθώς αυτές οι βιομηχανίες παρέχουν άφθονες ευκαιρίες για ξέπλυμα χρήματος και συχνά υπόκεινται σε λιγότερο αυστηρό ρυθμιστικό έλεγχο (Gounev & Ruggiero, 2012).

Οι επιχειρησιακές στρατηγικές της ελληνικής μαφίας αντικατοπτρίζουν επίσης μια βαθιά κατανόηση των τοπικών και διεθνών οικονομικών τοπίων. Εκμεταλλευόμενοι τα τρωτά σημεία αυτών των συστημάτων, όπως η διαφθορά σε έργα του δημόσιου τομέα ή η παγκόσμια ροή κεφαλαίων και αγαθών, καταφέρνουν να διατηρήσουν τις δραστηριότητές τους και να αυξήσουν την επιρροή τους (Shelley, 2014). Αυτές οι στρατηγικές είναι ενδεικτικές μιας εξελιγμένης βάσης γνώσεων μέσα στον οργανισμό, που πιθανώς διευκολύνεται από τη διαφορική συσχέτιση εντός της ομάδας, όπου τα παλαιότερα ή πιο έμπειρα μέλη μεταβιβάζουν γνώσεις και δεξιότητες σε νεότερους νεοσύλλεκτους (Sutherland, 1947).

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις της ελληνικής μαφίας επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες. Χρησιμοποιώντας τη Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης, μπορεί να παρατηρηθεί ότι αυτά τα εγκληματικά δίκτυα ευδοκιμούν σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από κοινωνική και οικονομική αστάθεια – συνθήκες που επικρατούν σε πολλά μέρη της Ελλάδας λόγω παρατεταμένων οικονομικών κρίσεων. Σε αυτά τα περιβάλλοντα, η Μαφία συχνά παρεμβαίνει για να καλύψει το κενό που αφήνουν οι ανεπαρκείς κρατικές υπηρεσίες, κερδίζοντας κοινωνικό κεφάλαιο μεταξύ των τοπικών πληθυσμών παρέχοντας προστασία και απασχόληση (Shaw & McKay, 1942).

Η Θεωρία Ανομίας διευκρινίζει περαιτέρω την άνθηση της Ελληνικής Μαφίας προτείνοντας ότι η διαφορά μεταξύ των στόχων που θέτει η κοινωνία (πλούτος, επιτυχία) και τα νόμιμα διαθέσιμα μέσα για την επίτευξή τους οδηγεί τα άτομα να επιλέγουν εναλλακτικές, συχνά παράνομες, μεθόδους. Αυτή η θεωρία βοηθά να εξηγηθεί γιατί, ενόψει των οικονομικών δυσκολιών και των περιορισμένων ευκαιριών, οι κοινότητες μπορεί να κάνουν τα στραβά μάτια στις δραστηριότητες της Μαφίας ή ακόμη και να τις υποστηρίξουν, καθώς φέρνουν οικονομικά οφέλη και μια φαινομενική τάξη (Merton, 1938).

Οι επιχειρήσεις της ελληνικής μαφίας εγείρουν επίσης σημαντικές ηθικές ανησυχίες, ιδίως όσον αφορά τον αντίκτυπο στις τοπικές κοινωνίες και οικονομίες. Ενώ μπορεί να παρέχουν βραχυπρόθεσμα οικονομικά οφέλη ή προστασία, οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις είναι πάντα αρνητικές, συμβάλλοντας σε έναν κύκλο διαφθοράς και υπονομεύοντας το κράτος δικαίου (Xenakis & Cheliotis, 2013). Αυτή η διττή φύση αποτελεί μια περίπλοκη πρόκληση για τις αρχές επιβολής του νόμου και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, οι οποίοι πρέπει να αντιμετωπίσουν όχι μόνο τα ίδια τα εγκλήματα αλλά και τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που ευνοούν τέτοιες δραστηριότητες.

Συμπερασματικά, η Ελληνική Μαφία είναι ένας πολύπλευρος οργανισμός που κεφαλαιοποιεί τις δικτυωμένες λειτουργίες, τη στρατηγική οικονομική δέσμευση και τις κοινωνικοοικονομικές ευπάθειες. Η αντιμετώπιση της πρόκλησης που θέτει ένας τέτοιος οργανισμός απαιτεί μια διαφοροποιημένη προσέγγιση που συνδυάζει την αποτελεσματική επιβολή του νόμου με πολιτικές που στοχεύουν στη βελτίωση των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών. Αυτή η στρατηγική όχι μόνο θα διαταράξει τις τρέχουσες επιχειρήσεις της ελληνικής μαφίας αλλά και θα μειώσει τους περιβαλλοντικούς παράγοντες που διευκολύνουν την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος.

5.2 Επίδραση κοινωνικοοικονομικών παραγόντων

Οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες που ενισχύουν το οργανωμένο έγκλημα είναι κρίσιμοι για την κατανόηση της διάχυτης φύσης και της ανθεκτικότητας οντοτήτων όπως η ελληνική μαφία. Θεωρίες όπως η Κοινωνική Αποδιοργάνωση και η Ανομία προσφέρουν γνώσεις για το πώς οι οικονομικές ανισότητες, η ανεργία και η έλλειψη κοινωνικής συνοχής συμβάλλουν στη διάδοση του οργανωμένου εγκλήματος (Shaw & McKay, 1942; Merton, 1938).

Στην Ελλάδα, η οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 δημιούργησε βαθιές επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, αλλοιώνοντας σημαντικά το κοινωνικο-οικονομικό τοπίο. Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, τα μέτρα λιτότητας και η εκτεταμένη χρηματοπιστωτική αστάθεια διέκοψαν τις παραδοσιακές κοινωνικές δομές και αλλοίωσαν την εμπιστοσύνη του κοινού στους θεσμούς. Αυτές οι συνθήκες αποτελούν πρόσφορο έδαφος για το οργανωμένο έγκλημα, καθώς δημιουργούν τρωτά σημεία που μπορούν να

εκμεταλλευτούν οι εγκληματικές οργανώσεις. Η ελληνική μαφία, για παράδειγμα, έχει κεφαλαιοποιήσει αυτές τις συνθήκες ενσωματώνοντας τον εαυτό της σε κοινότητες ως πάροχοι θέσεων εργασίας, προστασίας, ακόμη και βασικών υπηρεσιών, κερδίζοντας ουσιαστικά κοινωνικό κεφάλαιο και εδραιώνοντας περαιτέρω την παρουσία τους (Xenakis & Cheliotis, 2013; Varese, 2011).

Οι οικονομικοί τομείς που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση, όπως οι κατασκευές και τα ακίνητα, έχουν δει ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα εγκληματικής διείσδυσης. Ομάδες οργανωμένου εγκλήματος έχουν βρει ευκαιρίες σε αυτούς τους τομείς για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και παράνομες χρηματοοικονομικές συναλλαγές, συχνά θωρακισμένες από το χάος και τη μειωμένη ρυθμιστική εποπτεία που χαρακτηρίζει την οικονομική ύφεση. Τέτοιες δραστηριότητες όχι μόνο αποφέρουν σημαντικά κέρδη σε αυτές τις ομάδες, αλλά τους επιτρέπουν επίσης να διατηρήσουν τον έλεγχο σε μεγάλα τμήματα της οικονομίας, επηρεάζοντας έτσι τις τοπικές και ακόμη και τις εθνικές οικονομικές πολιτικές (Gounev & Ruggiero, 2012; Shelley, 2014).

Επιπλέον, οι διαφορετικές επιπτώσεις του οικονομικού στρες σε διάφορες δημογραφικές ομάδες έχουν επίσης επηρεάσει τη δυναμική του οργανωμένου εγκλήματος. Τα νεότερα άτομα, που αντιμετωπίζουν υψηλή ανεργία και αμυδρές προοπτικές, μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιρρεπή στη γοητεία του οργανωμένου εγκλήματος. Εδώ, η Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης παρέχει ένα πλαίσιο για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο μαθαίνεται και ομαλοποιείται η εγκληματική συμπεριφορά σε κοινότητες όπου οι νόμιμες ευκαιρίες είναι σπάνιες. Αυτή η διαδικασία ομαλοποίησης διευκολύνεται συχνά μέσω των κοινωνικών δικτύων και των αλληλεπιδράσεων της κοινότητας όπου το οργανωμένο έγκλημα θεωρείται ως βιώσιμος δρόμος προς την οικονομική επιτυχία (Sutherland, 1947; Hobbs, 1998).

Ο ρόλος της διαφθοράς στην επιδείνωση του αντίκτυπου των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων δεν μπορεί να υποτιμηθεί. Η διαφθορά διαβρώνει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων θεσμών, μειώνει την ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών και υπονομεύει το κράτος δικαίου, τα οποία δημιουργούν ένα πιο ανεκτικό περιβάλλον για το οργανωμένο έγκλημα. Στην Ελλάδα, η διαπλοκή του οργανωμένου εγκλήματος με τις πρακτικές διαφθοράς έχει αποδυναμώσει τις προσπάθειες για μεταρρύθμιση της οικονομίας και αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κοινού. Αυτή η κυκλική σχέση μεταξύ της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος τροφοδοτεί μια συστημική ευπάθεια, καθιστώντας

δύσκολη την εφαρμογή αποτελεσματικών στρατηγικών κατά της διαφθοράς (Siegel & Nelen, 2007; Hardy, 2020).

Η αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών θεμελίων του οργανωμένου εγκλήματος απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που συνδυάζει την επιβολή του νόμου με παρεμβάσεις κοινωνικής πολιτικής. Οι αποτελεσματικές στρατηγικές μπορεί να περιλαμβάνουν τη βελτίωση των ευκαιριών εκπαίδευσης και απασχόλησης, την ενίσχυση των κοινοτικών θεσμών και την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης που δεν βασίζεται ούτε ενθαρρύνει πρακτικές διαφθοράς. Τέτοια μέτρα θα βοηθούσαν όχι μόνο να διαταραχθούν οι τρέχουσες επιχειρήσεις ομάδων όπως η Ελληνική Μαφία αλλά και να αντιμετωπιστούν οι υποκείμενες συνθήκες που διευκολύνουν την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος (Allum & Gilmour, 2012; Fijnaut & Paoli, 2007).

Συμπερασματικά, η επίδραση των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων στο οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα υπογραμμίζει την ανάγκη για ολοκληρωμένες στρατηγικές που να αντιμετωπίζουν τόσο τα συμπτώματα όσο και τις βαθύτερες αιτίες αυτού του ζητήματος. Κατανοώντας πώς η οικονομική αστάθεια, η κοινωνική αποδιοργάνωση και οι διαφορετικές επιπτώσεις σε διάφορες κοινότητες συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα και την προσαρμοστικότητα του οργανωμένου εγκλήματος, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να σχεδιάσουν καλύτερα παρεμβάσεις που είναι αποτελεσματικές και βιώσιμες. Αυτή η προσέγγιση δεν στοχεύει μόνο στην εξάρθρωση των υφιστάμενων εγκληματικών δικτύων αλλά και στη δημιουργία ισχυρότερων, πιο ανθεκτικών κοινοτήτων που είναι λιγότερο ευάλωτες στο έγκλημα.

5.3 Ο ρόλος της διαφθοράς

Η διαφθορά διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη λειτουργία και την επέκταση του οργανωμένου εγκλήματος, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της ελληνικής μαφίας. Αυτή η παράνομη συνέργεια υπονομεύει τη διακυβέρνηση και την οικονομική σταθερότητα των εθνών, διευκολύνοντας το έδαφος για εγκληματικές δραστηριότητες (Shelley, 2014). Στην Ελλάδα, η διασύνδεση μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς εκδηλώνεται με διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας, της απάτης και της συμπαιγνίας με δημόσιους λειτουργούς, γεγονός που βαθαίνει τις ρίζες της ελληνικής μαφίας τόσο στις τοπικές οικονομίες όσο και στις τοπικές κοινότητες (Siegel & Nelen, 2007).

Η διαφθορά χρησιμεύει και ως εργαλείο και ως προϊόν του οργανωμένου εγκλήματος. Είναι ένα εργαλείο επειδή επιτρέπει στις εγκληματικές οργανώσεις να αποκτήσουν επιρροή στα πολιτικά, δικαστικά και οικονομικά συστήματα, και προϊόν επειδή το ίδιο το οργανωμένο έγκλημα επιδεινώνει και διαιωνίζει τη διαφθορά μέσω των δραστηριοτήτων του. Η ελληνική μαφία χρησιμοποιεί τη διαφθορά στρατηγικά για να θωρακίσει τις δραστηριότητές της από τον έλεγχο της επιβολής του νόμου και να εξασφαλίσει συμβάσεις και χάρες που διευκολύνουν το ξέπλυμα χρήματος μέσω νόμιμων επιχειρηματικών μετώπων (Gounev & Ruggiero, 2012; Hardy, 2020). Αυτός ο διττός ρόλος της διαφθοράς στο οργανωμένο έγκλημα υπογραμμίζει την πολυπλοκότητα της αντιμετώπισης αυτών των αλληλένδετων ζητημάτων, όπου η αντιμετώπιση της μιας πτυχής χωρίς την άλλη μπορεί να οδηγήσει σε αναποτελεσματικά αποτελέσματα.

Επιπλέον, η αμοιβαία σχέση μεταξύ της ελληνικής μαφίας και των πρακτικών διαφθοράς φωτίζεται από τη Διαφορική Θεωρία Συνδέσμων, η οποία υποστηρίζει ότι η εγκληματική συμπεριφορά μαθαίνεται και μεταδίδεται πολιτισμικά μέσα στις κοινωνικές ομάδες (Sutherland, 1947). Σε περιβάλλοντα όπου η διαφθορά εξομαλύνεται, γίνεται μια τυπική πρακτική που υιοθετούν τα άτομα για να επιτύχουν. Αυτή η εξομάλυνση είναι εμφανής σε διάφορους τομείς, ιδιαίτερα στον τομέα των κατασκευών και των ακινήτων, όπου η επιρροή της ελληνικής μαφίας είναι εμφανής. Η αποδοχή της διαφθοράς ως μέρος των καθημερινών επιχειρηματικών πρακτικών συμβάλλει σε μια κουλτούρα όπου οι παράνομες δραστηριότητες παραβλέπονται ή εγκρίνονται σιωπηρά, ενσωματώνοντας περαιτέρω το οργανωμένο έγκλημα στον κοινωνικό ιστό (Xenakis & Cheliotis, 2013).

Από διεθνή σκοπιά, ο αντίκτυπος της διαφθοράς που συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα εκτείνεται πέρα από τα εθνικά σύνορα, επηρεάζοντας τις παγκόσμιες αγορές και τις διεθνείς σχέσεις. Η εμπλοκή της ελληνικής μαφίας σε διακρατικές δραστηριότητες, όπως η διακίνηση ναρκωτικών και το λαθρεμπόριο ανθρώπων, διευκολύνεται από πρακτικές διαφθοράς που επιτρέπουν την παράκαμψη των τελωνειακών και μεταναστευτικών ελέγχων. Αυτή η πτυχή υπογραμμίζει την αναγκαιότητα διεθνούς συνεργασίας και ισχυρών νομικών πλαισίων για την καταπολέμηση των παγκόσμιων διαστάσεων του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς (Shelley, 2014; Fijnaut & Paoli, 2007).

Ο κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος της διαφθοράς που σχετίζεται με το οργανωμένο έγκλημα είναι βαθύς, οδηγώντας την ανισότητα και αποτρέποντας τις ξένες επενδύσεις. Η διάχυτη φύση της διαφθοράς διαβρώνει την εμπιστοσύνη στους δημόσιους θεσμούς και

μειώνει την αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης. Για την Ελλάδα, αυτό σήμαινε βραδύτερη ανάκαμψη από τις οικονομικές κρίσεις και ένα δύσκολο επιχειρηματικό περιβάλλον που μαστίζεται από αναποτελεσματικότητα και δωροδοκία (Allum & Gilmour, 2012; Hobbs, 1998). Η αντιμετώπιση αυτών των κοινωνικοοικονομικών συνεπειών απαιτεί συστημικές μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της εμπιστοσύνης του κοινού στους θεσμούς.

Για την αποτελεσματική καταπολέμηση του ρόλου της διαφθοράς στη διευκόλυνση του οργανωμένου εγκλήματος, είναι ζωτικής σημασίας να εφαρμοστούν πολύπλευρες στρατηγικές που περιλαμβάνουν αυστηρούς νόμους κατά της διαφθοράς, ενισχυμένα ρυθμιστικά πλαίσια και διεθνή νομική συνεργασία. Τέτοια μέτρα θα πρέπει να συμπληρώνονται από πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην πολιτιστική αλλαγή σε κοινότητες και τομείς ιδιαίτερα ευάλωτους στη διαφθορά. Η εκπαίδευση του κοινού σχετικά με τους κινδύνους της διαφθοράς και η προώθηση της ηθικής συμπεριφοράς είναι ουσιαστικά βήματα για τη δημιουργία μιας κοινωνίας ανθεκτικής στο οργανωμένο έγκλημα (Varese, 2011; Hardy, 2020).

Συμπερασματικά, η κατανόηση του ρόλου της διαφθοράς στις επιχειρήσεις της ελληνικής μαφίας αποκαλύπτει μια σύνθετη εικόνα αμοιβαίας ενίσχυσης μεταξύ εγκληματικών επιχειρήσεων και πρακτικών διαφθοράς. Οι αποτελεσματικές στρατηγικές για την εξάρθρωση αυτής της σχέσης πρέπει να αντιμετωπίζουν και τα δύο στοιχεία ταυτόχρονα, απαιτώντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που περιλαμβάνει νομικές, οικονομικές και πολιτιστικές παρεμβάσεις. Μια τέτοια στρατηγική όχι μόνο στοχεύει στη διακοπή των τρεχουσών εγκληματικών επιχειρήσεων αλλά και στην ενίσχυση ενός κοινωνικού περιβάλλοντος όπου η διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα δεν χρειάζονται ούτε γίνονται ανεκτά.

5.4 Διεθνείς Επιπτώσεις και Διπλωματικές Προσπάθειες

Οι διεθνείς επιπτώσεις των δραστηριοτήτων της ελληνικής μαφίας στο οργανωμένο έγκλημα και οι αντίστοιχες διπλωματικές προσπάθειες για την καταπολέμηση αυτών των ζητημάτων είναι σημαντικές, επηρεάζοντας όχι μόνο την Ελλάδα αλλά και την ευρύτερη διεθνή κοινότητα. Το οργανωμένο έγκλημα, ιδιαίτερα όταν είναι συνυφασμένο με τη διαφθορά, θέτει προκλήσεις για την παγκόσμια ασφάλεια, την οικονομική σταθερότητα και

τη διακυβέρνηση, γεγονός που απαιτεί συντονισμένη διεθνή αντίδραση (Shelley, 2014, Siegel & Nelen, 2007).

Η Ελληνική Μαφία, με τη συμμετοχή της στη διακίνηση ναρκωτικών, στο λαθρεμπόριο ανθρώπων και στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, δρα εκτός συνόρων, καθιστώντας την μέρος εκτεταμένων διεθνικών εγκληματικών δικτύων. Αυτές οι δραστηριότητες συχνά εκμεταλλεύονται τις διαφορές στα νομικά συστήματα και τις διαφορές στις δυνατότητες επιβολής του νόμου μεταξύ των χωρών, περιπλέκοντας έτσι τις προσπάθειες για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους. Η διεθνής συνεργασία καθίσταται κρίσιμη σε αυτό το πλαίσιο, καθώς επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών, την εναρμόνιση των νομικών προσεγγίσεων και τις συνεργατικές ενέργειες επιβολής του νόμου (Fijnaut & Paoli, 2007; Allum & Gilmour, 2012).

Οι διπλωματικές προσπάθειες για την καταπολέμηση της ελληνικής μαφίας και παρόμοιων οργανισμών έχουν συμπεριλάβει μια ποικιλία διεθνών συμφωνιών και συνθηκών, όπως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος (UNTOC), την οποία έχει υπογράψει η Ελλάδα και πολλά άλλα έθνη. Αυτές οι συμφωνίες παρέχουν ένα πλαίσιο για έκδοση, αμοιβαία νομική συνδρομή και κοινές έρευνες, οι οποίες είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση εγκλημάτων που καλύπτουν πολλαπλές δικαιοδοσίες (Gounev & Ruggiero, 2012; Cockayne & Lupel, 2011). Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα αυτών των διπλωματικών προσπαθειών εξαρτάται συχνά από την πολιτική βούληση και τις δυνατότητες πόρων των επιμέρους χωρών, οι οποίες μπορεί να ποικίλλουν πολύ.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος που προέρχεται από τα κράτη μέλη της, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας. Οι πρωτοβουλίες της ΕΕ όπως ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΧΕΑΔ) στοχεύουν στη βελτίωση της ασφάλειας μέσω της καλύτερης συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών. Αυτές οι πρωτοβουλίες επικεντρώνονται στην ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας και στην τυποποίηση των νόμων για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος σε όλη την περιοχή (Hardy, 2020; Barnes, 2020). Παρά τις προσπάθειες αυτές, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τη διασφάλιση ότι όλα τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις πολιτικές της ΕΕ αποτελεσματικά και έγκαιρα.

Ο κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος του οργανωμένου εγκλήματος, που διευκολύνεται από τη διαφθορά, έχει επίσης διεθνείς διαστάσεις, επηρεάζοντας το διεθνές εμπόριο και τις επενδύσεις. Οι χώρες που θεωρούνται υψηλού κινδύνου λόγω του διαδεδομένου οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς είναι συχνά λιγότερο ελκυστικές για τους ξένους επενδυτές, επηρεάζοντας την οικονομική τους ανάπτυξη και την ένταξή τους στην παγκόσμια οικονομία. Ως εκ τούτου, οι διπλωματικές προσπάθειες εστιάζονται επίσης στη βελτίωση της διακυβέρνησης και στη μείωση της διαφθοράς ως μέρος της στρατηγικής για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (Varese, 2011; Hobbs, 1998).

Οι πολιτιστικές και εκπαιδευτικές ανταλλαγές αποτελούν μια άλλη διάσταση των διπλωματικών προσπαθειών, όπου οι χώρες συνεργάζονται για να ευαισθητοποιήσουν και να εκπαιδεύσουν τόσο το κοινό όσο και τους αξιωματούχους σχετικά με τους κινδύνους του οργανωμένου εγκλήματος και τη σημασία της ακεραιότητας και της διαφάνειας στη διακυβέρνηση. Αυτές οι προσπάθειες είναι ζωτικής σημασίας για μακροπρόθεσμες αλλαγές στη στάση απέναντι στη διαφθορά και το έγκλημα και συμπληρώνουν πιο άμεσες ενέργειες επιβολής του νόμου (Xenakis & Cheliotis, 2013; Shelley, 2014).

Συμπερασματικά, οι διεθνείς επιπτώσεις των δραστηριοτήτων της ελληνικής μαφίας απαιτούν ισχυρές διπλωματικές προσπάθειες και διεθνή συνεργασία για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά. Ενώ έχουν γίνει σημαντικά βήματα μέσω των διεθνών συνθηκών και των πρωτοβουλιών της ΕΕ, οι συνεχιζόμενες προκλήσεις υπογραμμίζουν την ανάγκη για συνεχή δέσμευση και προσαρμογή των στρατηγικών. Η αποτελεσματική διπλωματία για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος δεν περιλαμβάνει μόνο άμεση συνεργασία με την επιβολή του νόμου αλλά και ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές στρατηγικές που συμβάλλουν στον μετριασμό των υποκείμενων συνθηκών που ευνοούν το έγκλημα. Η αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων σε διεθνή κλίμακα όχι μόνο ωφελεί την Ελλάδα αλλά συμβάλλει και στην παγκόσμια σταθερότητα και ασφάλεια.

5.5 Η Επιρροή της Ελληνικής Μαφίας στον Πολιτικό και Οικονομικό Τομέα

Η επιρροή της ελληνικής μαφίας στους πολιτικούς και οικονομικούς τομείς είναι ένα κρίσιμο ζήτημα που εκτείνεται πολύ πέρα από τις απλές εγκληματικές δραστηριότητες,

επηρεάζει τη διακυβέρνηση και την οικονομική σταθερότητα της Ελλάδας. Η διασύνδεση μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και αυτών των τομέων είναι βαθιά, καθώς αυτές οι ομάδες εκμεταλλεύονται και χειραγωγούν συστήματα για να καλλιεργήσουν περιβάλλοντα που ευνοούν τις δραστηριότητές τους (Shelley, 2014, Siegel & Nelen, 2007).

Η επιρροή της ελληνικής μαφίας στην πολιτική αρένα είναι κυρίως μέσω της διαφθοράς, η οποία περιλαμβάνει τη δωροδοκία πολιτικών και τη χρηματοδότηση πολιτικών εκστρατειών για την εξασφάλιση της εκλογής ευνοϊκών ατόμων. Αυτές οι τακτικές διασφαλίζουν ότι η νομοθεσία και οι κυβερνητικές πολιτικές επηρεάζονται προς όφελος των λειτουργιών τους ή για την παροχή νομικών κενών που διευκολύνουν τις δραστηριότητές τους. Η Θεωρία ανομίας εξηγεί αυτό το φαινόμενο ως απάντηση στην πίεση της κοινωνίας για την επίτευξη οικονομικής επιτυχίας, όπου η μαφία παρέχει ένα εναλλακτικό μέσο για την επίτευξη τέτοιων στόχων μέσω πρακτικών διεφθαρμένης (Merton, 1938). Αυτή η μορφή διαφθοράς διαβρώνει την εμπιστοσύνη του κοινού στους κυβερνητικούς θεσμούς και υπονομεύει το κράτος δικαίου, συμβάλλοντας σε έναν κύκλο αστάθειας διακυβέρνησης που επιτρέπει περαιτέρω την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος (Fijnaut & Paoli, 2007).

Στον οικονομικό τομέα, η ελληνική μαφία έχει διαβόητη παρουσία σε τομείς όπως οι κατασκευές, τα ακίνητα και η ναυτιλία, που είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι σε δραστηριότητες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Αυτοί οι τομείς επιτρέπουν μεγάλες συναλλαγές και σημαντικές επενδύσεις κεφαλαίου, καθιστώντας ευκολότερη τη συσκότιση της προέλευσης των παράνομων κεφαλαίων. Διεισδύοντας σε αυτούς τους τομείς, η μαφία όχι μόνο ξεπλένει χρήματα αλλά αποκτά επίσης ένα επίπεδο οικονομικής ισχύος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να επηρεάσει τις συνθήκες της αγοράς και τις επιχειρηματικές πρακτικές. Η Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης προτείνει ότι καθώς τα νέα μέλη διδάσκονται στη μαφία, διδάσκονται αυτές τις μεθόδους οικονομικής χειραγώγησης ως αποδεκτές στρατηγικές για τη μεγιστοποίηση των κερδών και της επιρροής (Sutherland, 1947).

Η εμπλοκή σε ακίνητα και κατασκευές είναι ιδιαίτερα ενδεικτική των οικονομικών στρατηγικών της μαφίας. Αυτοί οι τομείς συχνά περιλαμβάνουν μεγάλες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις και μέσω διεφθαρμένων συναλλαγών, οι ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος εξασφαλίζουν συμβάσεις που όχι μόνο είναι κερδοφόρες, αλλά παρέχουν και ευκαιρίες για περαιτέρω ξέπλυμα χρήματος. Οι δραστηριότητες της ελληνικής μαφίας σε αυτούς τους τομείς καταδεικνύουν πώς το οργανωμένο έγκλημα μπορεί να ενσωματωθεί

στον ιστό των νόμιμων οικονομικών δραστηριοτήτων, καθιστώντας εξαιρετικά δύσκολη την απελευθέρωσή του χωρίς να προκληθούν ευρύτερες οικονομικές διαταραχές (Varese, 2011; Gounev & Ruggiero, 2012).

Ομοίως, η ναυτιλιακή βιομηχανία, η οποία αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της ελληνικής οικονομίας, δεν έχει μείνει απρόσβλητη από την επιρροή του οργανωμένου εγκλήματος. Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας ως θαλάσσιου κόμβου ενισχύει την ελκυστικότητά της για λαθρεμπόριο, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων και της μεταφοράς ναρκωτικών. Η Θεωρία Δικτύων βοηθά να εξηγηθεί πώς η Ελληνική Μαφία χρησιμοποιεί το εκτεταμένο δίκτυό της για να διευκολύνει αυτές τις επιχειρήσεις, αξιοποιώντας τη στρατηγική θέση της Ελλάδας για να ενισχύσει τις παράνομες δραστηριότητές της στη Μεσόγειο και πέρα από αυτήν (Castells, 1996; Hobbs, 1998).

Η βαθιά ριζωμένη παρουσία της ελληνικής μαφίας σε αυτούς τους τομείς έχει σημαντικές επιπτώσεις στη διακυβέρνηση και τη χάραξη πολιτικής. Απαιτεί μια διπλή προσέγγιση για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος: ενίσχυση των νομικών πλαισίων για να κλείσουν τα κενά που διευκολύνουν την οικονομική και πολιτική χειραγώγηση και ενίσχυση των μηχανισμών επιβολής για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας αυτών των νόμων. Επιπλέον, η διεθνής συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας δεδομένου του διεθνικού χαρακτήρα πολλών από τις επιχειρήσεις της μαφίας, ιδιαίτερα στον ναυτιλιακό τομέα (Xenakis & Cheliotis, 2013; Hardy, 2020).

Συμπερασματικά, η επιρροή της ελληνικής μαφίας στους πολιτικούς και οικονομικούς τομείς είναι ένα πολύπλευρο πρόβλημα που απαιτεί ολοκληρωμένες στρατηγικές για να αντιμετωπιστεί. Αυτές οι στρατηγικές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο τις άμεσες εγκληματικές δραστηριότητες αλλά και τις υποκείμενες δομές που επιτρέπουν τη διαίωνιση αυτής της επιρροής. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος θα απαιτήσει έναν συνδυασμό αυστηρής επιβολής του νόμου, σθεναρής μεταρρύθμισης της πολιτικής και ενισχυμένης εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στους θεσμούς και την προώθηση μιας κουλτούρας νομιμότητας και διαφάνειας.

5.6 Νομικές και κοινοτικές παρεμβάσεις

Η καταπολέμηση της διάχυτης επιρροής της ελληνικής μαφίας απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση, που θα περιλαμβάνει τόσο αυστηρά νομικά μέτρα όσο και προληπτικές παρεμβάσεις με βάση την κοινότητα. Οι στρατηγικές για την εξάρθρωση των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος πρέπει να είναι ολοκληρωμένες, να καλύπτουν τα νομικά, οικονομικά και κοινωνικά πλαίσια που υποστηρίζουν τέτοιες δραστηριότητες.

Το θεμέλιο οποιασδήποτε αποτελεσματικής αντιστρατηγικής κατά του οργανωμένου εγκλήματος βρίσκεται σε ισχυρά νομικά πλαίσια που μπορούν τόσο να αποτρέψουν όσο και να τιμωρήσουν εγκληματικές δραστηριότητες. Οι νομοθετικές μεταρρυθμίσεις είναι ζωτικής σημασίας και θα πρέπει να στοχεύουν στο κλείσιμο των κενών που διευκολύνουν το ξέπλυμα χρήματος, τη διαφθορά και άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μαφία. Η ενίσχυση των νόμων που σχετίζονται με τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές, την ιδιοκτησία ακινήτων και τις δημόσιες συμβάσεις μπορεί να μειώσει σημαντικά τις ευκαιρίες για τις εγκληματικές επιχειρήσεις να εκμεταλλευτούν το οικονομικό σύστημα. Τέτοια μέτρα απαιτούν λεπτομερή κατανόηση των μεθόδων που χρησιμοποιούνται από αυτούς τους οργανισμούς, αντλώντας από τη Θεωρία της Ορθολογικής Επιλογής, η οποία υποδηλώνει ότι οι εγκληματίες επιλέγουν μονοπάτια με τη μικρότερη αντίσταση και την υψηλότερη ανταμοιβή (Cornish & Clarke, 1986; Shelley, 2014).

Δεδομένων των διακρατικών επιχειρήσεων της ελληνικής μαφίας, ιδιαίτερα στη διακίνηση ναρκωτικών και στο λαθρεμπόριο ανθρώπων, η διεθνής συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας. Συμφωνίες και συνθήκες που διευκολύνουν την ανταλλαγή πληροφοριών, την έκδοση και τις κοινές έρευνες μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα των νομικών παρεμβάσεων. Η ίδρυση διεθνών ομάδων εργασίας και η τυποποίηση των τεχνικών επιβολής του νόμου πέρα από τα σύνορα μπορεί να βοηθήσει στην εξάρθρωση των ευρύτερων δικτύων που υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις της μαφίας (Fijnaut & Paoli, 2007; Siegel & Nelen, 2007).

Οι νομικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να συμπληρωθούν με παρεμβάσεις με βάση την κοινότητα που αντιμετωπίζουν τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που προάγουν το οργανωμένο έγκλημα. Προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί για την ενίσχυση των κοινοτικών δομών και τη μείωση της κοινωνικής αποδιοργάνωσης μπορεί να είναι αποτελεσματικά. Αυτά περιλαμβάνουν εκπαιδευτικά προγράμματα, πρωτοβουλίες δημιουργίας θέσεων εργασίας και προσπάθειες κοινοτικής αστυνόμευσης που ενισχύουν

τον κοινωνικό ιστό και μειώνουν τη γοητεία των εγκληματικών δικτύων ως παρόχων οικονομικής και κοινωνικής ασφάλειας (Shaw & McKay, 1942; Varese, 2011).

Οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές στην αλλαγή της αντίληψης και της ανοχής του οργανωμένου εγκλήματος εντός των κοινοτήτων. Με την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις νομικές, κοινωνικές και ηθικές επιπτώσεις του οργανωμένου εγκλήματος, οι κοινότητες μπορούν να αρχίσουν να αντιστέκονται στην επιρροή αυτών των ομάδων. Επιπλέον, η προσφορά νόμιμων οδών προς την οικονομική επιτυχία μπορεί να μειώσει την ελκυστικότητα της ένταξης σε εγκληματικά δίκτυα, ευθυγραμμιζόμενη με τη Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης, η οποία δίνει έμφαση στο ρόλο της κοινωνικής επιρροής και της μάθησης στην εγκληματική συμπεριφορά (Sutherland, 1947; Hobbs, 1998).

Η αντιμετώπιση της οικονομικής βάσης του οργανωμένου εγκλήματος περιλαμβάνει τόσο τιμωρητικά όσο και προληπτικά μέτρα. Οι δημοσιονομικοί κανονισμοί πρέπει να γίνουν αυστηρότεροι για να αποτραπεί το ξέπλυμα χρήματος, ενώ τα προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης μπορούν να μειώσουν τις οικονομικές ανισότητες που γεννούν το έγκλημα. Οι πρωτοβουλίες που επικεντρώνονται στην αναζωογόνηση των οικονομικά υποβαθμισμένων περιοχών και στην παροχή βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων απασχόλησης μπορούν να μειώσουν την οικονομική εξάρτηση των ατόμων από την εγκληματική οικονομία (Gounev & Ruggiero, 2012; Hardy, 2020).

Τα προγράμματα αποκαταστατικής δικαιοσύνης που επικεντρώνονται στην αποκατάσταση των παραβατών και την επανένταξή τους στην κοινωνία μπορούν επίσης να αποτελέσουν μέρος αποτελεσματικών αντιστρατηγικών. Τέτοια προγράμματα όχι μόνο βοηθούν στη μείωση της υποτροπής αλλά και στη θεραπεία κοινοτήτων που πλήττονται από το έγκλημα, δημιουργώντας έτσι την εμπιστοσύνη μεταξύ των πολιτών και των αρχών επιβολής του νόμου (Xenakis & Cheliotis, 2013; Allum & Gilmour, 2012).

Συμπερασματικά, οι αντιστρατηγικές για την καταπολέμηση της ελληνικής μαφίας και παρόμοιων ομάδων οργανωμένου εγκλήματος απαιτούν μια ισορροπημένη προσέγγιση που συνδυάζει τη νομική αυστηρότητα με την ενδυνάμωση της κοινότητας. Ενώ η ενισχυμένη επιβολή του νόμου και τα νομικά πλαίσια αποτελούν τη ραχοκοκαλιά αυτής της στρατηγικής, οι κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές πτυχές της πρόληψης του εγκλήματος δεν πρέπει να παραβλεφθούν. Οι παρεμβάσεις με βάση την κοινότητα που

βελτιώνουν την εκπαίδευση, παρέχουν οικονομικές ευκαιρίες και προωθούν μια κουλτούρα νομιμότητας είναι απαραίτητες. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση όχι μόνο αντιμετωπίζει τα συμπτώματα του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά στοχεύει και τις υποκείμενες αιτίες, προωθώντας τη βιώσιμη μείωση των ποσοστών εγκληματικότητας και ενισχύοντας την κοινωνική ανθεκτικότητα έναντι των εγκληματικών επιρροών.

5.7 Θεωρητική Ολοκλήρωση και Επιπτώσεις

Η ενσωμάτωση διαφόρων θεωρητικών πλαισίων σε αυτή τη διπλωματική έχει προσφέρει μια ολοκληρωμένη κατανόηση της δυναμικής της εμπλοκής της ελληνικής μαφίας στο οργανωμένο έγκλημα και την οικονομική διαφθορά. Χρησιμοποιώντας θεωρίες όπως η Θεωρία της Ορθολογικής Επιλογής, η Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης, η Θεωρία της Ανομίας, η Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης, η Θεωρία Συλλογικής Δράσης και η Θεωρία Δικτύων, έχει αναπτυχθεί μια πολυδιάστατη άποψη του οργανωμένου εγκλήματος, προσφέροντας πληροφορίες τόσο για τα αίτια όσο και για τη διαιώνισή του (Cornish και Clarke, 1986, Shaw & McKay, 1942).

Η Θεωρία της Ορθολογικής Επιλογής συνέβαλε καθοριστικά στην κατανόηση της εσκεμμένης και υπολογισμένης φύσης των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν από την ελληνική μαφία. Αυτή η προοπτική τονίζει ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται από αυτές τις εγκληματικές οντότητες δεν είναι τυχαίες αλλά βασίζονται σε συστηματική αξιολόγηση των πιθανών κινδύνων και ανταμοιβών. Αυτή η θεωρία υποστηρίζει την ιδέα ότι η ενίσχυση των κινδύνων εγκληματικών δραστηριοτήτων και η μείωση των ανταμοιβών τους μπορεί να χρησιμεύσει ως αποτελεσματικοί αποτρεπτικοί παράγοντες (Cornish και Clarke, 1986). Ωστόσο, η πολυπλοκότητα αυτών των αποφάσεων επηρεάζεται επίσης από άλλους κοινωνικοοικονομικούς και πολιτιστικούς παράγοντες, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για μια πολύπλευρη προσέγγιση στις στρατηγικές επιβολής του νόμου και πρόληψης.

Η Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης και η Θεωρία της Ανομίας έχουν επισημάνει τον ρόλο της κοινωνικοοικονομικής αστάθειας και της έλλειψης κοινωνικής συνοχής στην προώθηση περιβαλλόντων που ευνοούν το οργανωμένο έγκλημα. Αυτές οι θεωρίες εξηγούν γιατί ορισμένες κοινότητες, ιδιαίτερα εκείνες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και κοινωνική αστάθεια, είναι πιο ευάλωτες στην επιρροή του οργανωμένου εγκλήματος

(Shaw & McKay, 1942; Merton, 1938). Οι επιπτώσεις εδώ υποδεικνύουν τη σημασία της ενίσχυσης των κοινοτικών δομών και της παροχής σταθερών οικονομικών ευκαιριών ως μακροπρόθεσμων λύσεων για τη μείωση των περιοχών αναπαραγωγής του οργανωμένου εγκλήματος.

Η Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης προσφέρει πληροφορίες για τη μετάδοση εγκληματικών συμπεριφορών εντός των κοινοτήτων. Αυτή η θεωρία προτείνει ότι η εγκληματική συμπεριφορά μαθαίνεται και ότι η εξομάλυνση μιας τέτοιας συμπεριφοράς μέσα στις κοινωνικές ομάδες μπορεί να οδηγήσει στη διαίωνισή της. Η πρακτική εφαρμογή αυτής της θεωρίας στην πολιτική θα μπορούσε να περιλαμβάνει πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην αλλαγή των κοινοτικών κανόνων και αξιών για την αποθάρρυνση των εγκληματικών δραστηριοτήτων και την προώθηση πιο εποικοδομητικών κοινωνικών συμπεριφορών (Sutherland, 1947).

Η Θεωρία Συλλογικής Δράσης και η Θεωρία Δικτύων ήταν κρίσιμες στην εξέταση του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν και συντηρούνται ομάδες οργανωμένου εγκλήματος όπως η Ελληνική Μαφία. Η Θεωρία Συλλογικής Δράσης βοηθά στην κατανόηση των εσωτερικών μηχανισμών που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή και τη συνεργασία μέσα σε αυτές τις ομάδες, ενώ η Θεωρία Δικτύων παρέχει ένα πλαίσιο για την ανάλυση των πολύπλοκων σχέσεων και δικτύων που διευκολύνουν τις εγκληματικές δραστηριότητες πέρα από τα σύνορα (Olson, 1965; Castells, 1996). Αυτές οι θεωρίες μαζί υπογραμμίζουν την ανάγκη για στοχευμένες στρατηγικές που διαταράσσουν αυτά τα δίκτυα και τους δεσμούς συνεργασίας που τα δεσμεύουν, όπως η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και η χρήση εξελιγμένων τεχνολογικών εργαλείων για την εξάρθρωση δικτύων επικοινωνίας και υλικοτεχνικής υποστήριξης που χρησιμοποιούνται από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος.

Η ενσωμάτωση αυτών των θεωριών σε ένα συνεκτικό πλαίσιο έχει σημαντικές επιπτώσεις για την πολιτική και την πρακτική. Υποδηλώνει ότι η αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος απαιτεί όχι μόνο ισχυρές στρατηγικές επιβολής του νόμου, αλλά και πολιτικές που αντιμετωπίζουν τα υποκείμενα κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα που συμβάλλουν στο οργανωμένο έγκλημα. Οι στρατηγικές πρέπει να είναι ολιστικές και να περιλαμβάνουν στοιχεία εκπαίδευσης, κοινοτικής ανάπτυξης, οικονομικής υποστήριξης και διεθνούς συνεργασίας.

Επιπλέον, αυτή η θεωρητική ολοκλήρωση υπογραμμίζει τη σημασία μιας συλλογικής προσέγγισης στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι ηγέτες της κοινότητας και οι διεθνείς φορείς πρέπει να συνεργαστούν για να αντιμετωπίσουν τόσο τα συμπτώματα όσο και τις βαθύτερες αιτίες του οργανωμένου εγκλήματος. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο συντονισμένα χτυπήματα εναντίον βασικών κόμβων στα εγκληματικά δίκτυα, αλλά και τη δημιουργία ανθεκτικών κοινοτήτων και την προώθηση οικονομικών περιβαλλόντων όπου οι νομικές ευκαιρίες αντισταθμίζουν τη γοητεία της εγκληματικής εμπλοκής.

Συμπερασματικά, η θεωρητική ενσωμάτωση σε αυτή τη διπλωματική όχι μόνο ενισχύει την κατανόησή μας για την περίπλοκη φύση του οργανωμένου εγκλήματος που σχετίζεται με την ελληνική μαφία αλλά θέτει επίσης ένα ευρύ πλαίσιο για την ανάπτυξη αποτελεσματικών παρεμβάσεων. Αυτές οι παρεμβάσεις πρέπει να είναι προσαρμοστικές, πολύπλευρες και συνεργατικές, σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η επιτυχία αυτών των προσπαθειών απαιτεί συνεχή δέσμευση, κατανομή πόρων και προθυμία προσαρμογής στρατηγικών που βασίζονται σε συνεχή αξιολόγηση και αναδυόμενες τάσεις στο οργανωμένο έγκλημα.

6 Συμπεράσματα και Συστάσεις

Η ολοκληρωμένη εξερεύνηση της ελληνικής μαφίας στα πλαίσια του οργανωμένου εγκλήματος και της οικονομικής διαφθοράς έχει δώσει βαθιές γνώσεις για τη λειτουργική δυναμική, τις κοινωνικές επιπτώσεις και τις ευρύτερες διεθνείς συνέπειες των δραστηριοτήτων τους. Αυτή η διπλωματική, μέσα από μια ενοποίηση πολλαπλών εγκληματολογικών θεωριών και μια σχολαστική ανάλυση ποιοτικών δεδομένων, έχει παράσχει μια λεπτή κατανόηση της πολύπλευρης φύσης του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα.

6.1 Επιχειρησιακή Δυναμική της Ελληνικής Μαφίας

Η επιχειρησιακή δυναμική της ελληνικής μαφίας, που χαρακτηρίζεται από την αποκεντρωμένη και δικτυακή οργανωτική δομή της, παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανθεκτικότητα και την προσαρμοστικότητά της στις μεταβαλλόμενες συνθήκες επιβολής και της αγοράς. Αυτή η δομή επιτρέπει στη Μαφία να διανέμει τις δραστηριότητές της σε διάφορους κόμβους, μειώνοντας τον κίνδυνο η αδυναμία ενός κόμβου να επηρεάσει τις συνολικές λειτουργίες του οργανισμού (Shelley, 2014). Μια τέτοια διαμόρφωση ενισχύει την ευελιξία τους, επιτρέποντας γρήγορες προσαρμογές ως απάντηση σε ενέργειες επιβολής του νόμου και ευκαιρίες στο εγκληματικό τοπίο.

Η Θεωρία Ορθολογικής Επιλογής παρέχει μια θεμελιώδη κατανόηση αυτών των λειτουργικών δυναμικών. Υποστηρίζει ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της ελληνικής μαφίας, είναι υπολογισμένες κινήσεις που έχουν σχεδιαστεί για να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη ελαχιστοποιώντας τους κινδύνους. Αυτή η θεωρητική προσέγγιση εξηγεί γιατί η ελληνική μαφία εμπλέκεται σε ποικίλες εγκληματικές δραστηριότητες που κυμαίνονται από διακίνηση ναρκωτικών μέχρι ξέπλυμα χρήματος και λαθρεμπόριο ανθρώπων. Κάθε δραστηριότητα επιλέγεται με βάση την κερδοφορία της και τον αντιληπτό κίνδυνο που σχετίζεται με αυτήν, υπογραμμίζοντας τη στρατηγική σκέψη που διέπει τις επιχειρησιακές επιλογές της Μαφίας (Cornish & Clarke, 1986).

Η αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων της ελληνικής μαφίας διευκολύνεται περαιτέρω από τη στρατηγική χρήση της διαφθοράς για τη χειραγωγή των πολιτικών και

οικονομικών πλαισίων. Διεισδύοντας σε πολιτικά και οικονομικά συστήματα, η Μαφία εξασφαλίζει έναν βαθμό προστασίας και μόχλευσης που βοηθά στη βιωσιμότητα των λειτουργιών της. Αυτή η χειραγώγηση όχι μόνο θωρακίζει τον οργανισμό από νομικές επιπτώσεις, αλλά δημιουργεί ευκαιρίες για ανάπτυξη και επέκταση σε νόμιμες επιχειρήσεις, ξεπλένοντας έτσι τα παράνομα εισοδήματά τους και ενσωματώνοντας την παρουσία τους πιο βαθιά στον οικονομικό ιστό της κοινωνίας (Siegel & Nelen, 2007).

Οι επιχειρησιακές τακτικές της ελληνικής μαφίας αντικατοπτρίζουν επίσης μια βαθιά κατανόηση των κοινωνικοοικονομικών περιβαλλόντων στα οποία δραστηριοποιούνται. Ο οργανισμός αξιοποιεί την κοινωνική αποδιοργάνωση και την οικονομική αστάθεια, που επικρατούν σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Αυτές οι συνθήκες επιτρέπουν στη Μαφία να προσφέρει εναλλακτικές δομές διακυβέρνησης, παρέχοντας προστασία και απασχόληση όπου το κράτος έχει αποτύχει. Αυτό όχι μόνο εμβαθύνει την εξάρτηση της κοινότητας από τη Μαφία, αλλά και περιπλέκει τις προσπάθειες των αρχών επιβολής του νόμου για την αποσύνδεση αυτών των βαθιά ριζωμένων σχέσεων (Varese, 2011).

Συμπερασματικά, η επιχειρησιακή δυναμική της ελληνικής μαφίας είναι ένα εξελεγμένο μείγμα στρατηγικής οργάνωσης, οικονομικής χειραγώγησης και κοινωνικοπολιτικής ολοκλήρωσης. Αυτή η δυναμική καθιστά την ελληνική μαφία έναν τρομερό αντίπαλο για την επιβολή του νόμου και θέτει σημαντικές προκλήσεις για τις προσπάθειες που στοχεύουν στην εξάρθρωση των επιχειρήσεων τους. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί μια διαφοροποιημένη προσέγγιση που υπερβαίνει τις παραδοσιακές τακτικές επιβολής του νόμου, ενσωματώνοντας στρατηγικές σχεδιασμένες να διαταράσσουν τις οικονομικές και πολιτικές επιρροές που υποστηρίζουν τα δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος (Gounev & Ruggiero, 2012).

6.2 Κοινωνικοοικονομική και Πολιτική Επιρροή

Η κοινωνικοοικονομική και πολιτική επιρροή που ασκεί η ελληνική μαφία επεκτείνεται βαθιά στον ιστό της ελληνικής κοινωνίας, επηρεάζοντας κάτι περισσότερο από τον εγκληματικό υπόκοσμο. Η ικανότητά τους να διεισδύουν σε διάφορους τομείς δεν είναι απλώς μια πτυχή της επιχειρησιακής τους στρατηγικής, αλλά ένα θεμελιώδες χαρακτηριστικό που διασφαλίζει την επιβίωση και τον πολλαπλασιασμό τους.

Οικονομικά, η ελληνική μαφία έχει εδραιωθεί σε ζωτικής σημασίας βιομηχανίες, ιδιαίτερα στις κατασκευές, τα ακίνητα και τη ναυτιλία. Αυτοί οι τομείς είναι επιρρεπείς στη διαφθορά και παρέχουν άφθονες ευκαιρίες για ξέπλυμα χρήματος και παράνομες οικονομικές συναλλαγές. Η παρουσία της μαφίας σε αυτές τις περιοχές στρεβλώνει τις συνθήκες της αγοράς, αποτρέπει τις νόμιμες επενδύσεις και χειραγωγεί την οικονομική ανάπτυξη. Αυτή η οικονομική χειραγωγήση καταδεικνύει την ικανότητα της Μαφίας να εκμεταλλεύεται οικονομικές δραστηριότητες για εγκληματικό κέρδος, αντανakλώντας τη Θεωρία της Ορθολογικής Επιλογής, η οποία υποθέτει ότι οι οντότητες εμπλέκονται σε εγκληματική συμπεριφορά με βάση μια υπολογισμένη εκτίμηση των κινδύνων και των ανταμοιβών (Cornish & Clarke, 1986).

Πολιτικά, η επιρροή της ελληνικής μαφίας φαίνεται στην ικανότητά της να διαφθείρει αξιωματούχους και να χειραγωγεί τις κυβερνητικές πολιτικές. Μέσω της δωροδοκίας και του εκφοβισμού, εξασφαλίζουν έναν βαθμό ασυλίας και επιρροής που είναι βαθιά αποσταθεροποιητική. Αυτή η διαφθορά διαβρώνει την εμπιστοσύνη στους δημόσιους θεσμούς και υπονομεύει το κράτος δικαίου, συμβάλλοντας σε έναν κύκλο αστάθειας διακυβέρνησης που επιτρέπει την άνθηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η αλληλεπίδραση μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος και της πολιτικής διαφθοράς αντανakλά τη Διαφορική Θεωρία Συνδέσμων, υποδηλώνοντας ότι η εγκληματική συμπεριφορά και οι πρακτικές διαφθοράς μαθαίνονται και κανονικοποιούνται σε ορισμένα δίκτυα και κοινότητες (Sutherland, 1947).

Ο κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος των δραστηριοτήτων της Μαφίας είναι ευρύς και επιζήμιος. Αποσταθεροποιώντας οικονομικούς τομείς και διαφθείροντας πολιτικές οντότητες, συμβάλλουν σε ένα ευρύτερο περιβάλλον αβεβαιότητας και αστάθειας. Αυτό το περιβάλλον ευνοεί την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος, δημιουργώντας έναν φαύλο κύκλο όπου το έγκλημα γεννά περισσότερο έγκλημα, περιχαράκώνοντας περαιτέρω τη Μαφία στην κοινωνία. Αυτό το σενάριο υποστηρίζεται από τη Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης, η οποία υποστηρίζει ότι η κατάρρευση των κοινωνικών και οικονομικών δομών οδηγεί σε αύξηση της εγκληματικότητας (Shaw & McKay, 1942).

Επιπλέον, οι δραστηριότητες της ελληνικής μαφίας έχουν και σημαντικές κοινωνικές προεκτάσεις. Παρέχοντας εναλλακτικές πηγές εισοδήματος και προστασία σε οικονομικά υποβαθμισμένες περιοχές, καλλιεργούν μια εξάρτηση που είναι δύσκολο να διακοπεί. Οι κοινότητες μπορεί να θεωρούν τη Μαφία ως προστάτες ή παρόχους, περιπλέκοντας τις

προσπάθειες των αρχών επιβολής του νόμου για την καταπολέμηση της επιρροής τους. Αυτή η σχέση μεταξύ της Μαφίας και των κοινοτήτων υπογραμμίζει τη σημασία της αντιμετώπισης των βαθύτερων αιτιών της κοινωνικής και οικονομικής αστάθειας ως μέρος οποιασδήποτε συνολικής στρατηγικής για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (Varese, 2011).

Συμπερασματικά, η κοινωνικοοικονομική και πολιτική επιρροή της ελληνικής μαφίας αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό εμπόδιο για την ανάπτυξη και τη σταθερότητα της Ελλάδας. Η βαθιά ριζωμένη παρουσία τους σε κρίσιμους οικονομικούς τομείς και η ικανότητά τους να χειραγωγούν τις πολιτικές διαδικασίες υπογραμμίζουν τις περίπλοκες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν όσοι είναι επιφορτισμένοι με την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Επομένως, τα αποτελεσματικά αντίμετρα πρέπει να αντιμετωπίζουν τόσο τα συμπτώματα όσο και τις υποκείμενες αιτίες αυτής της επιρροής, ενσωματώνοντας στρατηγικές που προάγουν την οικονομική ανάπτυξη, την πολιτική ακεραιότητα και την κοινωνική συνοχή για να υπονομεύσουν τη δύναμη και την απήχηση του οργανωμένου εγκλήματος (Gounev & Ruggiero, 2012).

6.3 Επιπτώσεις στην Κοινωνία

Ο κοινωνικός αντίκτυπος των δραστηριοτήτων της ελληνικής μαφίας είναι βαθύς και πολύπλευρος, επηρεάζοντας διάφορες πτυχές της ζωής στην Ελλάδα. Η εδραιωμένη παρουσία τους σε ορισμένες κοινότητες όχι μόνο προωθεί μια κουλτούρα παρανομίας και φόβου, αλλά αλλάζει επίσης το κοινωνικοοικονομικό τοπίο με τρόπους που μπορούν να έχουν διαρκή επιζήμια αποτελέσματα.

Πρώτον, η εμπλοκή της ελληνικής μαφίας σε τομείς όπως οι κατασκευές και τα ακίνητα επηρεάζει άμεσα την οικονομική υγεία των κοινοτήτων. Διογκώνοντας το κόστος, χειραγωγώντας τις αγορές και ενισχύοντας τη διαφθορά, αποτρέπουν τις νόμιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες και τις ξένες επενδύσεις που είναι ζωτικής σημασίας για την τοπική ανάπτυξη. Αυτή η οικονομική χειραγώγηση οδηγεί σε ένα λοξό οικονομικό περιβάλλον όπου οι παράνομες δραστηριότητες θεωρούνται συχνά ως οι πιο προσοδοφόρες και βιώσιμες επιλογές. Το οικονομικό προπύργιο του οργανωμένου εγκλήματος διαιωνίζει έτσι έναν κύκλο φτώχειας και εγκλήματος, ένα σενάριο που περικλείεται καλά από τη

Θεωρία της Κοινωνικής Αποδιοργάνωσης, η οποία συνδέει τα ποσοστά εγκληματικότητας με την κοινωνικοοικονομική αστάθεια (Shaw & McKay, 1942).

Επιπλέον, η παρουσία του οργανωμένου εγκλήματος διαβρώνει σημαντικά το κοινωνικό κεφάλαιο - τα δίκτυα σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων που ζουν και εργάζονται σε μια συγκεκριμένη κοινωνία, επιτρέποντας σε αυτήν την κοινωνία να λειτουργεί αποτελεσματικά. Η ελληνική μαφία, μέσω των βίαιων μέσων και των καταναγκαστικών πρακτικών της, ενσταλάζει τον φόβο και διαβρώνει την εμπιστοσύνη στις κοινότητες, που είναι απαραίτητα για την κοινωνική συνοχή και τη συλλογική αποτελεσματικότητα. Αυτή η διάβρωση του κοινωνικού κεφαλαίου έχει βαθιές επιπτώσεις, όχι μόνο αυξάνοντας το ποσοστό εγκληματικότητας αλλά και μειώνοντας την ικανότητα των κατοίκων να οργανώνονται για καλύτερες συνθήκες ή να αντιστέκονται στις επιρροές της μαφίας. Η Θεωρία Διαφορικής Συσχέτισης τονίζει αυτή την πτυχή προτείνοντας ότι η εγκληματική συμπεριφορά μαθαίνεται και ότι η έκθεση σε εγκληματικές αξίες και κανόνες μπορεί να διαμορφώσει συμπεριφορές και στάσεις της κοινότητας απέναντι στο έγκλημα και την επιβολή του νόμου (Sutherland, 1947).

Η ελληνική μαφία επηρεάζει επίσης τις κοινωνικές αξίες και το κράτος δικαίου εξομαλύνοντας τη διαφθορά και την παρανομία. Οι αλληλεπιδράσεις τους με πολιτικά πρόσωπα και η χειραγώγηση των νομικών συστημάτων οδηγούν σε μια διάχυτη κουλτούρα κυνισμού και δυσπιστίας προς την κυβέρνηση και άλλους θεσμούς. Η Θεωρία της Ανομίας εξηγεί πώς η διαφορά μεταξύ των κοινωνικών στόχων και των μέσων που διατίθενται για την επίτευξή τους μπορεί να οδηγήσει σε ανομία, όπου η παραβίαση του νόμου γίνεται συνηθισμένη όταν οι άνθρωποι παρατηρούν εκτεταμένη διαφθορά και περιορισμένη ευθύνη (Merton, 1938).

Επιπλέον, ο ρόλος της Μαφίας στην παροχή εναλλακτικών δομών διακυβέρνησης σε παραμελημένες ή υποεξυπηρετούμενες περιοχές περιπλέκει τις κοινωνικές επιπτώσεις. Σε ορισμένες κοινότητες, η ελληνική μαφία μπορεί να παρέμβει για να καλύψει το κενό που αφήνει το κράτος, παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες και έτσι αποκτώντας κοινωνική νομιμότητα. Αν και αυτό μπορεί να προσφέρει βραχυπρόθεσμες λύσεις στις τοπικές ανάγκες, τελικά υπονομεύει την εξουσία του κράτους και το νόμιμο κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ των πολιτών και της κυβέρνησής τους. Αυτή η περίπλοκη σχέση μπορεί να αναλυθεί μέσα από το πρίσμα της Θεωρίας της Ορθολογικής Επιλογής, όπου τα μέλη της κοινότητας

σταθμίζουν το κόστος και τα οφέλη της αποδοχής υπηρεσιών που παρέχονται από τη μαφία έναντι εκείνων που παρέχονται από τις κρατικές αρχές (Cornish & Clarke, 1986).

Συμπερασματικά, οι κοινωνικές επιπτώσεις της ελληνικής μαφίας είναι βαθιά ριζωμένες και διαιωνίζουν έναν κύκλο εγκλήματος και διαφθοράς που είναι δύσκολο να εξαρθρωθεί. Η αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων απαιτεί ολοκληρωμένες στρατηγικές που υπερβαίνουν την παραδοσιακή επιβολή του νόμου. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη βελτίωση των οικονομικών ευκαιριών, την ενίσχυση των κοινοτικών θεσμών, την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στα πολιτικά και νομικά συστήματα και, τελικά, τη μείωση της κοινωνικής γοητείας και της αποδοχής του οργανωμένου εγκλήματος. Τέτοιες πολύπλευρες προσεγγίσεις είναι απαραίτητες για να σπάσει ο κύκλος του εγκλήματος και να ανοικοδομηθεί ο κοινωνικός ιστός, διασφαλίζοντας μια σταθερή και ευημερούσα κοινωνία (Varese, 2011; Gounev & Ruggiero, 2012).

6.4 Διεθνείς προεκτάσεις

Οι διεθνείς προεκτάσεις των επιχειρήσεων της ελληνικής μαφίας είναι σημαντικές, επηρεάζοντας όχι μόνο την Ελλάδα αλλά και την ευρύτερη παγκόσμια κοινότητα. Το οργανωμένο έγκλημα, ιδιαίτερα όταν συνδέεται με τόσο ισχυρά δίκτυα, ξεπερνά τα εθνικά σύνορα και γίνεται θέμα διεθνούς ενδιαφέροντος λόγω των επιπτώσεών του στην ασφάλεια, την οικονομία και τη διακυβέρνηση.

Πρώτον, η εμπλοκή της ελληνικής μαφίας σε διεθνείς εγκληματικές δραστηριότητες όπως η διακίνηση ναρκωτικών, το λαθρεμπόριο ανθρώπων και το εμπόριο όπλων αποτελεί άμεσο κίνδυνο για τη διεθνή ασφάλεια. Αυτές οι δραστηριότητες διευκολύνουν τη διακίνηση παράνομων εμπορευμάτων και ανθρώπων πέρα από τα σύνορα, αμφισβητώντας τις δυνατότητες επιβολής μεμονωμένων εθνών και τεταμένες διεθνείς σχέσεις. Η πολυπλοκότητα αυτών των επιχειρήσεων υπογραμμίζει την ανάγκη για ισχυρή διεθνή συνεργασία, καθώς κανένα έθνος δεν μπορεί να καταπολεμήσει αποτελεσματικά αυτές τις απειλές μόνο του. Αυτή η αναγκαιότητα για μια συνεργατική προσέγγιση υπογραμμίζεται από τη Θεωρία Δικτύων, η οποία περιγράφει τη διασυνδεδεμένη φύση των εγκληματικών δικτύων και την ανάγκη για εξίσου διασυνδεδεμένες στρατηγικές επιβολής του νόμου (Castells, 1996; Shelley, 2014).

Επιπλέον, οι οικονομικές λειτουργίες της ελληνικής μαφίας, ιδιαίτερα το ξέπλυμα χρήματος και η οικονομική απάτη, έχουν επιπτώσεις στα παγκόσμια χρηματοπιστωτικά συστήματα. Αυτές οι δραστηριότητες συχνά εκμεταλλεύονται τη διασυνδεδεμένη φύση της παγκόσμιας τραπεζικής και χρηματοοικονομικής, απαιτώντας αυστηρά διεθνή ρυθμιστικά μέτρα για την αποτροπή της διείσδυσης παράνομων κεφαλαίων σε νόμιμες αγορές. Η αποτυχία αντιμετώπισης αυτών των ζητημάτων μπορεί να οδηγήσει σε οικονομική αστάθεια, επηρεάζοντας την εμπιστοσύνη των επενδυτών και την οικονομική ανάπτυξη παγκοσμίως. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και άλλοι παγκόσμιοι οικονομικοί φορείς έχουν επανειλημμένα τονίσει τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και τη διατήρηση της ακεραιότητας των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών (Gounev & Ruggiero, 2012; Fijnaut & Paoli, 2007).

Επιπλέον, η πολιτική επιρροή που ασκεί η ελληνική μαφία μπορεί να έχει και διεθνείς διαστάσεις. Διαφθείροντας αξιωματούχους και χειραγωγώντας τις πολιτικές διαδικασίες, το οργανωμένο έγκλημα μπορεί να επηρεάσει τις διπλωματικές σχέσεις και τις διεθνείς πολιτικές, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου η διακυβέρνηση είναι αδύναμη. Αυτή η χειραγώγηση μπορεί να οδηγήσει σε έλλειψη πολιτικής σταθερότητας, η οποία μπορεί να μεταδοθεί σε περιφερειακή ή ακόμη και παγκόσμια αστάθεια. Οι επιπτώσεις στις διεθνείς σχέσεις είναι σημαντικές, καθώς μπορούν να επηρεάσουν τις αποφάσεις εξωτερικής πολιτικής, τις διεθνείς διανομές βοήθειας και την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου (Varese, 2011; Siegel & Nelen, 2007).

Επιπλέον, ο κοινωνικός αντίκτυπος του οργανωμένου εγκλήματος εκτείνεται πέρα από τα εθνικά σύνορα μέσω της μετακίνησης πληθυσμών. Για παράδειγμα, οι επιχειρήσεις εμπορίας ανθρώπων συμβάλλουν σε μεταναστευτικές κρίσεις, οι οποίες μπορούν να καταπονήσουν τους πόρους και να πυροδοτήσουν εντάσεις στις χώρες υποδοχής. Ο χειρισμός αυτών των θεμάτων απαιτεί ευαίσθητο διεθνή διάλογο και συντονισμένες απαντήσεις για την αποτελεσματική διαχείριση των ανθρωπιστικών πτυχών, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζονται οι εγκληματικές ρίζες του προβλήματος (Xenakis & Cheliotis, 2013; Hardy, 2020).

Συμπερασματικά, οι διεθνείς προεκτάσεις των δραστηριοτήτων της ελληνικής μαφίας απαιτούν μια συντονισμένη παγκόσμια απάντηση. Τα αποτελεσματικά αντίμετρα απαιτούν συνεργασία σε πολλαπλά μέτωπα, νομικά, οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά— για την αντιμετώπιση των διαφόρων πτυχών του οργανωμένου εγκλήματος. Οι διεθνείς συνθήκες

και οι προσπάθειες συνεργατικής αστυνόμευσης πρέπει να ενισχυθούν και να επεκταθούν, ενώ οι δημοσιονομικοί κανονισμοί απαιτούν εναρμόνιση για την αποφυγή κενών που διευκολύνουν το ξέπλυμα χρήματος. Επιπλέον, η αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών του οργανωμένου εγκλήματος, όπως η φτώχεια και η κοινωνική αποδιοργάνωση, μέσω διεθνών αναπτυξιακών προσπάθειών μπορεί να μειώσει τη γοητεία των εγκληματικών δικτύων. Τελικά, η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος όπως η ελληνική μαφία είναι μια παγκόσμια πρόκληση που απαιτεί μια ενιαία, συνολική προσέγγιση για τη διασφάλιση της ασφάλειας και της σταθερότητας τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο (Shelley, 2014; Fijnaut & Paoli, 2007).

6.5 Συστάσεις

Για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η διάχυτη επιρροή της ελληνικής μαφίας και παρόμοιων οντοτήτων του οργανωμένου εγκλήματος, είναι επιβεβλημένη μια ολοκληρωμένη σειρά στρατηγικών συστάσεων. Αυτές οι συστάσεις καλύπτουν νομοθετικούς, οικονομικούς, κοινοτικούς και διεθνείς τομείς, αντιστακώνοντας την πολύπλευρη φύση του οργανωμένου εγκλήματος και το ευρύ πεδίο των επιπτώσεών του.

Είναι κρίσιμο να ενισχυθούν τα νομικά πλαίσια για να κλείσουν τα κενά που εκμεταλλεύονται η ελληνική μαφία και άλλες ομάδες οργανωμένου εγκλήματος. Αυτό περιλαμβάνει αυστηρότερους κανονισμούς για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, ενισχυμένη διαφάνεια στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων και αυστηρότερες κυρώσεις για τη διαφθορά και τη συμμετοχή του οργανωμένου εγκλήματος. Η νομοθεσία θα πρέπει να σχεδιαστεί όχι μόνο για να τιμωρεί αλλά και να αποτρέπει, ενσωματώνοντας μέτρα που αυξάνουν τη δυσκολία διεξαγωγής παράνομων δραστηριοτήτων. Τέτοια νομοθετικά μέτρα πρέπει να επανεξετάζονται και να ενημερώνονται συνεχώς για να συμβαδίζουν με τις εξελισσόμενες τακτικές των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος (Shelley, 2014; Gounev & Ruggiero, 2012).

Για να υπονομεύσουν την οικονομική βάση του οργανωμένου εγκλήματος, οι κυβερνήσεις πρέπει να εφαρμόσουν ισχυρές οικονομικές πολιτικές και δημοσιονομικούς κανονισμούς. Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση της εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, την ανάπτυξη πιο εξελιγμένων συστημάτων για την παρακολούθηση και τη διερεύνηση των

χρηματοοικονομικών συναλλαγών και την επιβολή αυστηρότερης συμμόρφωσης με τα διεθνή χρηματοοικονομικά πρότυπα. Αυτά τα μέτρα θα βοηθήσουν στην αποκοπή των πόρων που τροφοδοτούν τις εγκληματικές επιχειρήσεις και θα δυσκολέψουν σημαντικά το ξέπλυμα χρημάτων μέσω νόμιμων επιχειρηματικών καναλιών (Fijnaut & Paoli, 2007; Varese, 2011).

Η αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της ευπάθειας στο οργανωμένο έγκλημα συνεπάγεται σημαντικές επενδύσεις σε πρωτοβουλίες που βασίζονται στην κοινότητα. Αυτά τα προγράμματα θα πρέπει να επικεντρωθούν στη βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών, όπως μέσω της εκπαίδευσης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της ανάπτυξης υποδομών, ιδίως σε περιοχές που είναι πιο ευάλωτες στο έγκλημα. Με τη βελτίωση του οικονομικού και κοινωνικού ιστού αυτών των κοινοτήτων, η γοητεία της ένταξης σε ομάδες οργανωμένου εγκλήματος μειώνεται. Επιπλέον, η ενίσχυση των προσπάθειών κοινοτικής αστυνόμευσης μπορεί να οικοδομήσει εμπιστοσύνη μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των κοινοτήτων, κάτι που είναι κρίσιμο για την αποτελεσματική πρόληψη και αναφορά του εγκλήματος (Shaw & McKay, 1942; Sutherland, 1947).

Δεδομένων των διακρατικών επιχειρήσεων ομάδων όπως η ελληνική μαφία, η διεθνής συνεργασία είναι απαραίτητη. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο κοινές πληροφορίες και συντονισμένες προσπάθειες επιβολής του νόμου, αλλά και εναρμονισμένα νομικά και ρυθμιστικά πλαίσια μεταξύ των χωρών. Οι διεθνείς υπηρεσίες και οι κυβερνήσεις θα πρέπει να συνεργαστούν για να διευκολύνουν την έκδοση, να μοιραστούν τις βέλτιστες πρακτικές και να υποστηρίξουν πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων σε ασθενέστερες δικαιοδοσίες. Η ενίσχυση των διεθνών νομικών μέσων και πλαισίων συνεργασίας, όπως αυτά που παρέχονται από τα Ηνωμένα Έθνη και την Ευρωπαϊκή Ένωση, μπορεί να ενισχύσει την παγκόσμια απάντηση στο οργανωμένο έγκλημα (Siegel & Nelen, 2007; Xenakis & Cheliotis, 2013).

Εκπαιδευτικά προγράμματα που εστιάζουν στους κινδύνους και τις πραγματικότητες του οργανωμένου εγκλήματος μπορούν να ενδυναμώσουν τα άτομα και τις κοινότητες να αντισταθούν στη συμμετοχή και τη συνεργασία με αυτές τις οντότητες. Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού μπορούν επίσης να βοηθήσουν στην απομυθοποίηση της συχνά λαμπερής εικόνας του οργανωμένου εγκλήματος, δείχνοντας το πραγματικό κοινωνικό του κόστος. Οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν

πληροφορίες για τα νόμιμα δικαιώματα και τα κατάλληλα κανάλια για την αναφορά ύποπτων εγκληματικών δραστηριοτήτων, ενθαρρύνοντας έτσι έναν πιο άγρυπνο και ενημερωμένο πληθυσμό (Cornish & Clarke, 1986; Hardy, 2020).

Για τα άτομα που εξέρχονται από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, τα προγράμματα αποκατάστασης και επανένταξης είναι ζωτικής σημασίας. Αυτά τα προγράμματα θα πρέπει να παρέχουν υποστήριξη για την εύρεση εργασίας, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ανοικοδόμηση ζώων εκτός εγκλήματος. Οι πρωτοβουλίες αποκατάστασης όχι μόνο συμβάλλουν στη μείωση της υποτροπής, αλλά βοηθούν επίσης στη θεραπεία της ευρύτερης κοινότητας που πλήττεται από το έγκλημα. Τα υποστηρικτικά μέτρα πρέπει να συνδυαστούν με νομικές συνέπειες για να διασφαλιστεί ότι η αποχώρηση από τον τρόπο ζωής του οργανωμένου εγκλήματος είναι μια βιώσιμη και ελκυστική επιλογή (Allum & Gilmour, 2012; Hobbs, 1998).

Συμπερασματικά, η αποτελεσματική καταπολέμηση της επιρροής της ελληνικής μαφίας απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση που συνδυάζει την αυστηρή επιβολή με προληπτικές πολιτικές που στοχεύουν στην εξάρθρωση των πολιτιστικών, οικονομικών και κοινωνικών θεμελίων του οργανωμένου εγκλήματος. Εφαρμόζοντας αυτές τις συστάσεις, οι κοινωνίες μπορούν να καλλιεργήσουν περιβάλλοντα όπου επικρατεί ο νόμος και η τάξη, οι οικονομικές ευκαιρίες είναι προσβάσιμες και οι κοινότητες είναι ανθεκτικές έναντι της καταπάτησης του οργανωμένου εγκλήματος.

Βιβλιογραφία

Allum, F., & Gilmour, S. (Eds.). (2012). Routledge handbook of transnational organized crime. New York: Routledge.

Allum, F., & Siebert, R. (2003). Organized crime. Organized crime and the challenge to democracy, 1.

Antonopoulos, G. A. (2009). 'Are the 'others' coming?': Evidence on 'alien conspiracy' from three illegal markets in Greece. *Crime, Law and Social Change*, 52, 475-493.

Arlacchi, P., & Ryle, M. H. (1986). Mafia business: the mafia ethic and the spirit of capitalism (Vol. 3, p. 4). London: Verso.

Balkan Insight. (2023). New report reveals the connections between Greek police and underworld. Available at: <https://balkaninsight.com/2023/02/06/new-report-reveals-the-connections-between-greek-police-and-underworld/> [Accessed 1 April 2024].

Barak, G. (Ed.). (2015). The Routledge international handbook of the crimes of the powerful (pp. 515-525). London: Routledge.

Barnes, J. B. (2020). INSTRUMENTS OF THE EUROPEAN UNION IN FIGHTING ORGANIZED CRIME.

Beare, M. E. (Ed.). (2003). Critical reflections on transnational organized crime, money laundering and corruption. University of Toronto Press.

Catanzaro, R. (1992). Men of respect: a social history of the Sicilian Mafia. New York: Free Press.

Chambliss, W. J. (1978). On the take: From petty crooks to presidents (Vol. 298). Bloomington: Indiana University Press.

Cockayne, J., & Lupel, A. (2011). Introduction: Rethinking the relationship between peace operations and organized crime. In *Peace Operations and Organized Crime* (pp. 1-19). Routledge.

Daily Mail. (2024). Machine gun mafia boss execution in Athens: Assassination of underworld figure 'Ham' is the latest to rock Greek tourist capital amid brutal battle for control (footage shows the latest deadly hit). Available at:

<https://www.dailymail.co.uk/news/article-13023223/Machine-gun-mafia-boss-execution-Athens-assassination-underworld-figure-Ham-latest-rock-Greek-tourist-capital-amid-brutal-battle-control-footage-shows-latest-deadly-hit.html> [Accessed 2 April 2024].

Fijnaut, C. (2021). The strategy of the European union against serious transnational crime (2020–2025). In *Routledge Handbook of Transnational Organized Crime* (pp. 522-540). Routledge.

Fijnaut, C., & Paoli, L. (Eds.). (2007). *Organised crime in Europe: Concepts, patterns and control policies in the European Union and beyond* (Vol. 4). Springer Science & Business Media.

Finckenauer, J. O. (2005). Problems of definition: what is organized crime?. *Trends in organized crime*, 8(3), 63-83.

Galeotti, M. (2014). *Global crime today: the changing face of organised crime*. Routledge.

Hardy, S. (2020). Treasure-hunters ‘even from Sweden’, organised criminals and ‘lawless’ police in the Eastern Mediterranean: Online social organisation of looting and trafficking of antiquities from Turkey, Greece and Cyprus. *Revista d'arqueologia de Ponent*, 215-240.

Hill, P. B. (2003). *The Japanese mafia: Yakuza, law, and the state* (Vol. 74). Oxford University Press, USA.

Hobbs, D. (1998). Going down the glocal: the local context of organised crime. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 37(4), 407-422.

Kostakos, P. (2010). *Conflict, Power and Wealth: Organised Crime as an Everyday Phenomenon: a Case Study of Greece* (Doctoral dissertation, University of Bath).

Lampe, K. V. (2016). *Organized Crime: Analyzing Illegal Activities. Criminal Structures, and Extra-Legal Governance*.

Lo, T. W., Siegal, D., & Kwok, S. I. (2020). *Organized Crime and Corruption across Borders*. Routledge.

Organized Crime Index. (2023). Profile: Greece - 2023. Available at: https://ocindex.net/assets/downloads/2023/english/ocindex_profile_greece_2023.pdf [Accessed 2 April 2024].

Paoli, L. (2008). *Mafia brotherhoods: Organized crime, Italian style*. Oxford University Press.

Philip; Ruggiero Gounev, Gounev, P., & Ruggiero, V. (2012). Corruption and Organised Crime in Europe. London: Routledge.

Remeikiene, R., Gaspareniene, L., Fedajev, A., Raistenskis, E., & Krivins, A. (2022). Links between crime and economic development: EU classification. *Equilibrium* (1689-765X), 17(4).

Shelley, L. I. (2014). *Dirty entanglements: Corruption, crime, and terrorism*. Cambridge University Press.

Siegel, D., & Nelen, H. (Eds.). (2007). *Organized crime: culture, markets and policies* (Vol. 7). Springer Science & Business Media.

Stamouli, E., Gasparinatos, M., & Kouroutzas, C. (2023). Corruption as state-corporate crime: the example of the health sector in Greece. *Trends in Organized Crime*, 26(3), 258-292.

Tolbaru, C. E. (2021). Specific Issues facing the European Union. Fight against Serious and Organized Crime. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series VII: Social Sciences and Law*, 14(Suppl), 223-230.

Varese, F. (2011). *Mafias on the move: How organized crime conquers new territories*. Princeton University Press.

Williams, P. (Ed.). (1999). *Illegal immigration and commercial sex*. London: Frank Cass.

Xenakis, S., & Cheliotis, L. K. (2013). Crime and economic downturn: The complexity of crime and crime politics in Greece since 2009. *British Journal of Criminology*, 53(5), 719-745.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.